

El mal humor és contagiós.
L'alegria també.

Els prejudicis tanquen portes.
Benvinguda la comprensió.

La indiferència contamina.
Preocupau-vos del medi ambient.

**DÉU SALVE
EL NOSTRE
POBLE ! ! ! !**

L'ESTEL

LA NOSTRA WEB: www.arrakis.es/~estel/

A.P.P.E.C
ASSOCIACIÓ
DE PUBLICACIONS
PERIÒDIQUES
EN CATALÀ

ANY XVII. NÚMERO 394

1er D'OCTUBRE DE 1998

PREU: 200 PTS

Salvar Mallorca!

Només una àmplia Coalició Electoral amb la presència de noms com Biel Majoral, Maria del Mar Bonet, Llorenç Capellà, Miquel López Crespi, Antoni Serra,

Carles Moià, Gabriel Janer Manila, Pere Bonnín, Jordi Calafat...ens podria permetre la supervivència de nosaltres mateixos com comunitat, com a poble.

No passa dia sense assabentar-nos de greus atemptats contra el millor del nostre patrimoni, de noves malifetes dels governants, d'abusos de poder, d'atropellaments dels nostres costums i formes de viure.

Aquesta carta va dirigida als qui, en llegir les notícies de la premsa diària, se'ls posa la pell de gallina i dolor al cor. No passa dia sense assabentar-nos de greus atemptats contra el millor del nostre patrimoni, de noves malifetes dels governants, d'abusos de poder, d'atropellaments dels nostres costums i formes de viure. Ma sa sovint ens sentim estranys a ca nostra. De continuar així, prest no tendrem res per oferir a ningú, ni tan sols a nosaltres mateixos.

Ens ha arribat l'hora de la veritat. No ens podem permetre mitges tintes: cada un de nosaltres ha d'assumir el seu compromís ara, o ja no hi serem a temps.

Som molts o pocs els qui així pensam i sentim? I, en tot cas, podem fer alguna cosa? Estic convençut que el temps se'ns acaba. El ritme tan frenètic de les coses i el pes tan immens que ens està caient al damunt, ens faran arribar a curt termini al punt sense retorn. Vull pensar que encara no hi hem arribat. Sent lamentacions, veig gests preocupats, endevín intents organitzats de presentar oposició a aquesta dura i difícil realitat nostra d'avui.

Però la meva conclusió és que ens ha arribat l'hora de la veritat. No ens podem permetre mitges tintes: cada un de nosaltres ha d'assumir el seu compromís ara, o ja no hi serem a temps.

Només una àmplia Coalició Electoral amb la presència de noms com Maria del Mar Bonet, Llorenç Capellà, Miquel López Crespi, Gabriel Janer Manila... ens podria permetre la supervivència com a comunitat, com a poble.

No podem esperar que algú ens arregli les coses i ho hem de fer ja.

Vull donar aquí noms de mallorquins coneguts públicament que

poden tenir un paper molt concret en la defensa d'aquesta causa. **Biel Majoral, Maria del Mar Bonet, Antoni Serra, Joan Mir, Carles Moià, Llorenç Capellà, Gabriel Janer Manila, Miquel López Crespi, Pere Bonnín, Jordi Calafat...**

És hora que, els que així sentim, facem causa comuna en la defensa de la nostra supervivència i pactem en allò que és essencial. I vull donar aquí noms de mallorquins coneguts públicament que poden tenir un paper molt concret en la defensa d'aquesta causa. **Biel Majoral, Maria del Mar Bonet, Antoni Serra, Joan Mir, Carles Moià, Llorenç Capellà, Gabriel Janer Manila, Miquel López Crespi, Pere Bonnín, Jordi Calafat...** Alguns d'ells van ésser presents a una situació històrica que requeria un compromís, i l'assumiren: el final de la dictadura. Ara es dona una altra conjuntura que exigeix la supervivència de nosaltres mateixos com a comunitat, com a poble.

És, per tant, tasca dels partits amb implantació i actuació a la nostra comunitat autònoma pactar les grans actuacions en qüestions essencials per a la nostra supervivència i prescindir ara de tot allò que no ho sigui.

En situacions límit només són bones les grans solucions que siguin capaces de capgirar la situació ràpidament. Aquest és ara el nostre cas. Tots hi podem i hem de participar al màxim de les nostres possibilitats. Els partits polítics PP i PSOE actuen i pensen a nivell d'estat. La nostra realitat actual i els nostres problemes són, però, ben distints dels de la resta. La nostra situació exigeix amb urgència solucions adients als nostres problemes. És, per tant, tasca dels partits amb implantació i actuació a la nostra comunitat autònoma pactar les grans actuacions en qüestions essencials per a la nostra supervivència i prescindir ara de tot allò que no ho sigui. Però, tots sols, aquests partits no poden dur a terme la tasca. Poden, en tot cas, posar la seva maquinària al servei de la necessària **Coalició Electoral Àmplia**, amb presència de noms com els que hem citat més amunt, si estan disposats a comprometre's, o de tots aquells que per la seva significació en distints camps de la vida social, posin davant els ulls dels mallorquins la candidatura que volem i necessitam, per a les properes eleccions autonòmiques, amb les persones que puguin dur a terme un programa urgent a quatre anys, que ens permeti continuar anomenant-nos mallorquins. (Gaspar Salom. Carta publicada en el *Diari de Balears* el 2-IX-98). Ω

SUMARI

- 2 Foc i Fum
El Lobby per la Independència aplaudeix l'alto al foc
- 3 Na Nájera no és d'aquí
El nou ambaixador de Burundi a París, molt conegut a Mallorca
El futur de Mallorca
- 4 Memòria de la Tertúlia de Ca'n Guillem Colom (1972-1978)
Les mans al foc (32)
- 5 La Guerra (I)
Insults contra els escriptors catalans
- 6 L'antifranquisme a Mallorca. V Llibre
- 8 Sa Capoladora
Davant el nou curs escolar
- 9 Dites relacionades amb les persones
- 10 Cronologia de la història de Catalunya (XXIV bis)
- 11 L'esperit republicà
La desaparició d'elements urbans a Palma
- 12 El nacionalisme desnacionalitzador
- 13 Història d'una fotografia
¿Per activa i/o per passiva?
- 14 L'atemptat contra els drets humans a Birmània
Salvem Eivissa
- 15 Galego-portuguès
- 16 Petits anuncis
- 17 Criptogrames per al futur
- 18 El prefecte i el professor
La nació Sámi (Lapona) (I)
- 20 La participació ciutadana:
¿Un acte cívic o religiós?
- 21 Carta als residents alemanys
Per un independentisme pràctic
- 22 Barcelona és la capital dels països Catalans
- 23 Barcelona, capital de què?
Sobre l'institut internacional d'Eivissa
- 24 El Vaticà contra la causa catalana
- 25 No són manies... sinó malalties
- 25 No són manies... sinó malalties
- 26 El color dels signes
- 27 A Jaume Font i Barceló, batle de sa Pobla i senador d'Espanya
- 28 Jove, que a bon temps has nat
Es Gall
S'Ignorant

KEIN ZWANG!

WIR SIND GEGEN DEN UNTERRICHT IN SPANISCH!
SPANISCHUNTERRICHT NUR AUF WUNSCH!

WIR SIND EUROPÄER!
WIR WOLLEN
LIEBER ENGLISCH ODER DEUTSCH
ALS SPANISCH LERNEN!

IN SPANIEN: SPANISCH!
IN DEN KATALANISCHEN LÄNDERN
(BALEAREN, KATALONIEN, VALENCIA):
KATALANISCH!

(escrit per un alemany catalanista)

Especial dedicat a
**POBLES DEL
PLA DE
MALLORCA**

Si vos ha agradat,
telefonau al
971 26 50 05
i el vos enviarem
cada quinze dies.

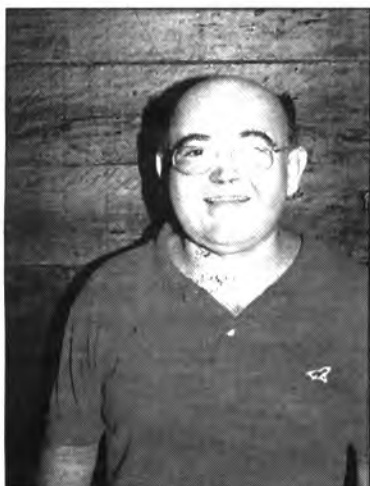
N'Arnau i na Maria són els amos joves del **Restaurant s'Hostalot** al camí vell de Sineu. Café, restaurant i botiga. Despatxen menús a 700 ptes.

Fa 11 anys que na Francesca Mascaró regenta la botiga **Calçats Mascaró** a la Plaça de Sineu. Els dimecres li ajuden na Maria i na Margarida.

En Pep Oliver és un dels amos del **Celler can Font** de Sineu. Per un milenar de pessetes se menja i se beu. A la foto amb la seva filla Elisabet Maria.

En Gabriel Mateu, del Moll de Pollença, telegrafista retirat, visita cada dimecres el Mercat de Sineu.

Foc i Fum

MATEU JOAN I FLORIT

Convidada per l'Associació d'Amics de Gibraltar, Unió Mallorquina va participar el passat dia 10 de setembre, a la diada nacional de Gibraltar. Aquesta diada reivindicà el dret del poble gibraltareny a l'autodeterminació del seu territori dins l'àmbit comú de la Mediterrània. D'aquesta manera, Unió Mallorquina donà suport a la sobirania del Territori, al marge de les qüestions plantejades pels Estats espanyol i britànic sobre la sobirania del territori, va donar recolzament a la reivindicació que plantegen els gibraltarencs respecte a la seva capacitat d'autogovernar-se i a que siguin reconeguts els drets dels pobles, entre ells, el dret d'autodeterminació com a expressió i voluntat dels ciutadans a decidir el futur del país, sense imposicions d'estats centralistes, respectant el fet històric que fa quasi tres

segles, (els mateixos que nosaltres forem envaïts per Castella), han tingut un règim propi lligat a Anglaterra, que no era el seu natural, però que ha determinat unes característiques peculiars de desenvolupament i cultura arrelada a la zona. A l'acte polític que es celebrà el dijous dia 10 de setembre, Unió Mallorquina hi va enviar com a representat en Josep Bestard membre del Consell Polític Nacional d'UM, president d'UM-Andratx i bon amic de l'ESTEL.

Segons les autoritats sanitàries del Govern Balear, un de cada quatre habitants de les Illes Balears i Pitiüses, té problemes de salut mental. Nosaltres havíem constatat que hi havia molta de gent tocada des bolet a la nostra terra, el que no sabíem és que n'hi hagués tanta.

La presidenta del CIM, Maria

Antònia Munar, dins els actes celebrats amb motiu de la Diada de Mallorca, va presidir la presentació del llibre *El Cançoner tradicional de Mallorca*, obra del nostre amic Miquel Julià Prohens, llibre editat per Documenta Balear. Durant l'acte que va tenir lloc al Centre de Cultura de SA NOSTRA, intervingueren el Pare Martorell, el director de l'Escolania de Lluc, Baltasar

Bibiloni i el cantautor Biel Majoral. Els convidats i el mateix Miquel Julià, parlaren durant l'acte del llibre i de la importància que té arrelar aquests tipus de cançons, una part del nostre patrimoni cultural que s'està perdent. Aquest llibre recopila les diferents cançons que interpretava la pagesia mallorquina i que ara ja no tenen sentit perquè ningú no fa feina a la terra. Ω

Presidència de la presentació de la llibre

El Lobby per la Independència aplaudeix l'alto al foc

El Lobby per la Independència de Mallorca aplaudeix la treva i l'alto al foc sense condicions decretat per ETA ja que pensam que la independència d'Euskadi, dels Països Catalans, de Galícia i de Canàries no passa per les armes sinó per reclamar als fòrums internacionals (ONU) un referèndum d'autodeterminació. Amb al mateixa convicció que l'any passat vàrem condemnar la mort del regidor de PP d'Ermua, Miquel Àngel Blanco, ara aplaudim la decisió d'ETA per tres raons: primera, després de la mort del dictador Franco, la violència d'ETA ha tingut un resultat nefast a dues bandes ja que ha contribuït a dividir els bascos i a unir als espanyols. A partir d'ara, els partits nacionalistes espanyols PP-PSOE i els mitjans de comunicació afins (ABC El Mundo, El País,

COPE etc.) no podran continuar fent divisió entre "demòcrates" i "violents" sinó que a partir d'ara la línia divisòria serà entre "colonitzadors espanyols" i "nacionalistes oprimits". Segona, la violència d'ETA ha contribuït a l'aïllament internacional de l'independentisme; un cop plantejada la independència a través de les urnes, s'obri una porta a les aliances internacionals i de fet els lobbys basc i català als USA puguin actuar més lliurement. Tercera, l'alto al foc deixa descol·locats els partits espanyolistes i més encara el president vanitós dels mostaxets que per tal d'arribar a la Moncloa, va tallar el cap a Gabriel Cañellas, José Mª Aznar, el qual se'n va a Colòmbia a recomanar diàleg i a oferir-se de mediador entre el govern d'Andrés Pastrana i la guerrilla, mentre a Espanya predica l'extermini

dels abertzales per la via policial.

Finalment volem acabar amb l següent reflexió adreçada als partits nacionalistes mallorquins PSM i UM. Si al País Basc, el PNB i EA i l'entorn d'ETA Han estat capaços de superar el rancor i de signar plegats la Declaració de Lizarra, quan per mig hi ha morts del PNB entre les víctimes d'ETA, ¿no és possible que els dirigents del PSM i d'UM deixin de mirar el passat (que si jo vaig dir, i si tu vares dir, i jo vaig contestar...) i ajuntin forces a traves d'una coalició per fer front al bipartidisme foraster PP-PSOE que ja està imposant al criat de Madrid i de l'ABC, en Jaume Matas, quan ha plantejat la moratòria urbanística únicament al PSOE? Nosaltres ens preguntam, quin daltabaix ha d'arribar a passar per tal que el PSM

i UM deixin els discursos dels retrets entre si i en comptes de mirar el passat mirin el futur? ¿No en tenen prou amb les reiterades crides dels nacionalistes espanyols del PP-PSOE (Vidal Quadras, Alfonso Guerra, Rodríguez Ibarra...) a canviar la llei electoral espanyola per tal d'expulsar del Parlament de Madrid les reivindicacions dels partits nacionalistes de les colònies? Ara per ara, davant l'ofensiva espanyolista, és absurd i preocupant a la vegada que PSM i UM -que d'altra banda, no ho oblidem, són socis al govern del CIM- no es posin d'acord ni tan sols per signar plegats la Declaració de Barcelona. Cordialment, en nom del **Lobby per la Independència de Mallorca**, signa: Jaume Sastre. Ciutat de Mallorca, 16 de setembre de 1998. Ω

BOMBES SUBMERGIDES
CAPRARI

REGS PER ASPERSIÓ
JARDINERIA I GOTEIG
OBRES CIVILS

INSTAL·LACIONS HIDRAULIQUES

LLABRES

AFORAMENTS DE POUS

C/. Sant Antoni, 36
07420 - SA POBLA (Mallorca)

Mòvil 908 63 06 75
Tels. (Taller) 54 02 09
(Particular) 54 03 82
Fax. 86 20 06

FUSTERIA

LLUBI

- * MUEBLES COCINA
- * MUEBLES A MEDIDA
- * CARPINTERIA EN GENERAL

Sa Carretera, 73
Tel 971 52 24 33

07430 LLUBI

Na Nájera no és d'aquí

PERE FELIP I BUADES

I se nota. Se nota que no és d'aquí per la seva poca estimació a tot allò que de qualque manera s'entén com a genuïnament mallorquí: la cultura, la llengua, la gent catalanoparlant, la terra, la riquesa dels residents, petits propietaris de pisos, locals, petits negocis, etc., que són els qui paguen els impostos.

Quan se nota que na Nájera no és d'aquí? Se nota en la tremenda i eficaç campanya que des de l'Ajuntament de Calvià, del qual ella és batllessa, es parla de tot allò que representa Andalusia: de la seva cultura, del seu cant, de la seva religió, els seus costums, etc. Sempre posant-ho al davant a qualsevol manifestació de matís mallorquí.

Però no ho oblideu... Ella és

la batllessa. I aquells que la recolzen amb el seu vot, són els mateixos que ella afavoreix de manera descarada. Són els immigrants i també els hotelers, els grans inversors de l'hostaleria.

Per una part, és normal que sia d'aquesta manera. No oblidem que ella és la representant d'un partit espanyol (PSOE) que aquí, a Mallorca, tira endavant amb els vots de la immigració espanyola, de procedència majoritària andalusa i extremenya.

Allò contradictori, és que defensi sempre els interessos dels grans inversors, de les grans fortunes hostaleres, dels grans cacics de Mallorca.

En unes declaracions al *Diario de Mallorca* li poguérem veure

el plomer. Sense empegueir-se gens va dir que li sembla bé que la despesa turística, la que ocasiona el turisme barat que envaeix Mallorca, els dels *hooligans*, aquest que paga poc per venir aquí, aquest que s'allotja i menja aquí gràcies a nosaltres que el subvencionem i venen aquí a embrutar, robar-nos i pixar-nos al damunt.

Idó bé. A la senyora Nájera li sembla bé que sia així. Que continuem pagant impostos elevats, d'acord amb la tesi socialista, a fi de seguir gaudint de la presència entre nosaltres d'aquest turisme, el seu turisme, senyora Nájera, que a més ve acompanyat de la seva onada d'immigrants de la mateixa calanya per poder servir-los. Immigrants que solen ser temporers i que per això, a l'igual que els turistes, tampoc no paguen impostos.

És igual. D'això, de pagar impostos ja ens n'encarregarem nosaltres, els beneïts, els ingenus, el cànids, els imbècils: els mallorquins. Gràcies senyora Nájera. Ω

El futur de Mallorca

Les senyes d'identitat d'un poble no són només aquelles que estan profundament arrelades, en el nostre cas, la llengua i la cultura catalanes. Mallorca, com a poble viu i dinàmic, ha desenvolupat, des de mitjans segle passat, noves senyes d'identitat que complementen les primeres: una industrialització en el seu moment integral, un comerç marítim fluid i pròsper i unes vies de comunicació internes que tingueren el seu màxim exponent en el ferrocarril.

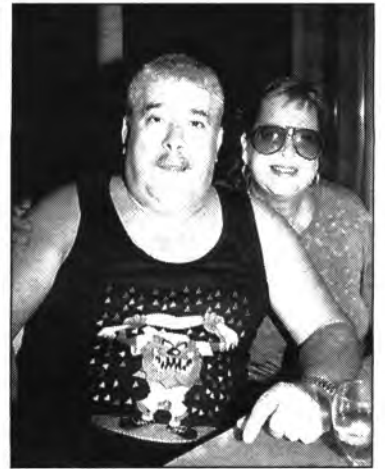
Avui, a finals del segle XX, cansats d'un segle ple d'angúnies i esperances per a la nostra terra, pren força la idea de potenciar el nostre tren. Per això, diem i assenyallem que el tren és una altra de les senyals d'identitat dels mallorquins. És un mitjà de transport ecològic, barat, descongestionador.

Per això veiem del tot innecessari i suïcida la construcció de més autopistes a Mallorca. Aquí el que hi manca és oxigenació social, ecològica i política.

Aquest projecte, bellament exposat i tècnicament possible, serà de difícil execució si els mallorquins no reclamem de manera valenta allò que és nostre. Que Madrid no se'n dugui les tallades i a nosaltres ens deixi els ossos. El nostre caràcter afable i pactista fa que mai hàgim deixat de ser solidaris. Però també som un poble que vol ser digne dels seus drets nacionals irrenunciables. Perquè sinó aprenem la lliçó de la història, estarem condemnats a repetir-la.

Mallorca ha passat èpoques glorioses i èpoques obscures. Però encetar un nou mil·lenni com a poble diferenciat, és un orgull que hem de transmetre. Faltarà coratge, però el nostre poble te la saviesa dels pobles vells i oprimits. Ω

Pere Felip i Buades

Fa 25 anys que en Quico i na Margari-da regenten el **Restaurant can Verdura** del carrer de la Mar Negra a les Meravelles de s'Arenal. Se menja per una mitjana de 4000 ptes. Despatxen menús a 2500 ptes.

Fa 7 anys que en Pep Gili i na Massiana Sanxo regenten el **Bar de la Llar dels Padrins** de Sineu on també esta instal·lada la Casa de Cultura del poble. Un bon lloc per anar a menjar frit els dimecres.

Fa mig any que na Pepa Contreres és l'encarregada del **Pub es Nuú** a la Plaça del Mercat de Sineu. Cada vespre obrin a les vuit del vespre, però els dimecres també obrin el matí.

El nou ambaixador de Burundi a París, molt conegut a Mallorca

Fa una quarantena d'anys que, a Burundi, en una de les parròquies regentades per missioners mallorquins, de nom NYABIRABA, naixia VENERANDO BAKEVYUMUSAYA, fill d'un dels catequistes més insignes de la contrada. Féu els seus estudis humanístics, filosòfics i de magisteri a la capital, Bujumbura. Durant les vacances treballava intensament amb la joventut de la seva regió natal juntament amb un altre jove que es deia SILVESTER NTIBATUNGANYA.

La vida d'aquests dos joves burundesos de la parròquia de Nyabiraba vengué ben marcada per la política. Silvester arribà a ser President de la República, i Veneran-

do fou nomenat Ministre d'Afers Exteriors.

En diverses ocasions, el Sr. VENERANDO BAKEVYUMUSAYA s'ha volgut fer present a Mallorca, amb la finalitat de trobar suport institucional i ciutadà als projectes de pau que es volen implantar al Burundi. Amic de molta gent mallorquina que ha anat a treballar en aquest país africà aquestes darreres dècades, sempre s'ha volgut mostrar molt a prop de nosaltres: a més a més de les visites que ens ha fet com a Ministre d'Afers Exteriors del seu país, ha continuat mantenint-nos informats sobre la situació que es viu a Burundi. A l'actualitat està treballant a l'Assemblea Nacional.

Acabam de rebre una comunicació del Sr. VENERANDO BAKEVYUMUSAYA en la qual ens comunica que ha estat nomenat Ambaixador Extraordinari i Plenipotenciari de la República del Burundi a París, la capital francesa, circumscripció que també afecta l'Estat espanyol.

En desitjar-li molt d'èxit durant el temps que s'hi pugui exercir com a ambaixador, el grup municipal del PSM-Nacionalistes de Mallorca a l'Ajuntament de Palma li ha fet arribar la felicitació més sincera i el desig de col·laborar intensament per tal de contribuir, en la mida possible, a la pacificació i el progrés que el Burundi tant necessita. Ω

MAQUINÀRIA *Gräu S.L.*

SERVEI OFICIAL **agria**

TENDA
Plaça Mercat, 1
Tel. 971 540 337

TALLER
Ctra. Albufera, s/n.
Tel. 971 540 544 - Fax 971 542 165

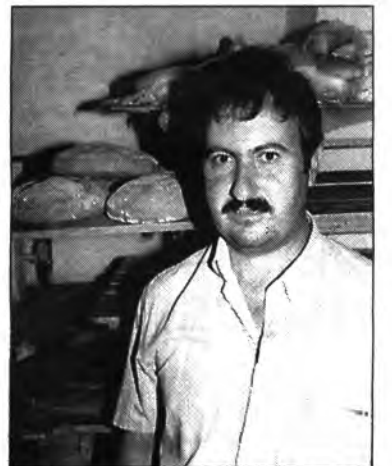
07420 SA POBLA (Mallorca)

Taller Mecànic

Juan Ferrer
Massanet

C/ De la Carretera, 55 - Tel./Fax 85 70 18
Mòvil. 929 03 49 90 - 07430 LLUBI

Fa 4 anys que en Sebastià López de s'Arenal regenta el Forn de Pina. També te botiga de queviures.

Les germanes Bibiloni són les madones joves del **Bar Sastre** de Pina. Són especialistes en berenars matiners.

Fa 5 anys que el matrimoni Reinoso-Bibiloni regenta la **Botiga Nova** a Llorito.

Fa 23 anys que na Margarida Perelló de Llubí, regenta la botiga **Can Gorra** a Sineu.

En Jordi Gelabert i na Magdalena Gacias fa 4 anys que s'associaren per regentar el **Bar Sa Mola** a Sineu. Tenen obert cada dia, i els caps de setmana fins a la mala hora.

Memòria de la Tertúlia de Ca'n Guillem Colom (1972-1978)

MIQUEL FERRÀ I MARTORELL, ESCRIPTOR

El poeta Guillem Colom en els darrers anys de la seva vida.

Es evident que a casa de Guillem Colom i Ferrà, en diferents etapes, hi va haver tertúlies literàries. Aquest vell patriarca de les lletres, cosí de mon pare, que habitava aquell palauet de senyors en el carrer Sanglada, edifici aristocràtic del segle XVIII amb un pati de curioses columnes, era amic de la conversa i sapigué ja des de la meua adolescència enfortir la meua vocació literària en català. En els darrers anys de la seva vida em fa fer membre de la seva tertúlia més madura i estimada. Hi participàvem, amés d'ell i jo, l'inoblidable poeta francès-sollerit Josep Alcover i Mayol, l'escriptor i traductor Miquel Arbona, i de vegades, el poeta Miquel Gayà i l'historiador Gabriel Llompart. De la casa hi intervenien la muller del poeta Colom, les seves dues filles, Lourdes i Magdalena, així com l'esposa de Josep Alcover, Magdalena Colom Magraner i potser algunes altres persones que ja no record i la visita esporàdica de l'admirat poeta català Octavi Saltor.

De tot plegat, de cada tertúlia, en sortia una veritable lliçó universitària en matèria de literatura, història o tot simplement vivències que més d'un tertulià

no se'n volia dur a la tomba sense fer-ne primer la confiança. Entre els temes que record hi havia la vida a França en temps de l'ocupació nazi i el govern del col.laboracionista Laval, els patiments i darreres malalties del poeta de l'Escola Mallorquina Miquel Ferrà i Juan, la situació política a l'Estat espanyol i les empentes que mancaven per accedir a la democràcia un cop mort el Dictador, alguns episodis de la guerra civil... També hi hagué lectures de poemes com aquell madrigal que Josep Alcover dedicava a la mar:

"Un sèpulcre pu ne vont ni rayons ni prières,
murette nécropole, aligne dans ses flots,
l'immense théorie d'esquifs et matelots,
que l'onde a recouverts de ses glauques suaires."

Lectures i converses, confidències i testimonis. Horabaixes, tasses de cafè i papers manuscrits. Després morí Miquel Arbona, que ja havia tingut un greu accident de tràfic, i també Josep Alcover, després de grau i sobtada malaltia, i finalment Guillem Colom, a causa de complicacions tumorals. El vaig visitar a la clínica Mare Nostrum i li vaig dur un tom de poesies de Vicente Aleixandre, que aquell 1977 havia guanyat el premi Nobel. Tots tres deixaren articles, escrits i composicions sense publicar i tot plegat, un pensa, amb aquell altre Nobel, Juan Ramón Jiménez que no hi ha més realitat que la mort, el clixé, en negatiu de la vida. El juliol del 1979, a Sóller, en el Casal de Cultura, es celebrava una vetlada literària en homenatge a Guillem Colom i Ferrà, que havia desaparegut aquell mateix any. Es va repartir un dels seus poemes, aquell que titolat "Mai no sabrà la juvenesa..." deia:

"Mai no sabrà la juvenesa
dins l'ardor extrema del seu foc
la gran delícia incompresa
de fer-se vell a poc a poc..."
Potser és així. Ω

LES MANS AL FOC (32) Sancions

PERE GRI

S'anomena **sanció** a la confirmació d'una llei o d'una norma; a l'aprovació d'un acte, d'un costum, etc.; a la pena o recompensa que succeeixen a la infracció o al compliment d'una llei, d'una norma. Les sancions poden ser de varis tipus: sancions legals; sancions d'opinió; sancions naturals; sancions humanes; sancions divines. Finalment, les sancions poden adoptar varies formes: retributives -càstig o recompensa per un acte independentment de si tal càstig o recompensa restableix una situació alterada per l'acte- i restitutives -càstig o recompensa per un acte amb finalitat de restablir la situació alterada per l'acte.

En filosofia s'usa **sanció** sobretot en sentit ètic. Dins d'aquest sentit s'ha distingit a vegades entre una sanció interna i una externa. La sanció interna és la que té lloc sense necessitat de ser proclamada des de fora per una autoritat. Semblant sanció interna té una semblança amb la sanció divina en quan és concebuda com una sanció autònoma i no heterògena. Aquest tipus de sanció pot afectar no solament els actes, sinó també les intencions.

La discussió sobre el problema de la sanció ha tingut lloc sobretot al voltant del paper desenvolupat per ella en l'acció moral de l'home: mentre uns afirmen que la sanció -sigui natural o moral, interna o divina- és necessària com a explicació o, de manera més general, com a restabliment de l'ordre alterat, altres afirmen que la sanció ha d'ésser només l'anunci per evitar ulteriors atacs contra l'ordre moral establert.

La sanció es troba d'aquesta forma en la base de tota religió i de tota moral, però també sota diverses formes, en la base de tot ordre social.

Com no podia ser d'altra manera, tenint en compte les circumstàncies, el Consistori de Porreres també im-

sava les seves pròpies sancions durant la Guerra Civil, i recompensava al celebració de determinats actes. Vegem al respecte una part de l'acta de la sessió ordinària del dia 14 de març de 1938, que fa referència a aquestes qüestions: "*Llavors va ser examinada la liquidació general presentada per l'oficial de secretaria D. Rafel Rosselló de les quantitats percebudes en concepte de multes imposades per la Batlia durant l'exercici de 1937 per infracció de les ordenances municipals que puguen a la quantitat de quatre-centes dues pessetes, la qual cosa també va ser aprovada per unanimitat. Seguidament s'acordà per unanimitat aprovar el donatiu de cent pessetes fet pel senyor batle als naufragats del Creuer Balears que juntament amb la Corporació municipal assistiren ahir a l'ofici celebrat a l'Església Parroquial en acció de gràcies per haver-se salvat tots els marins naturals d'aquesta vila i a un respons pels qui en compliment del seu deure moriren en el naufragi, que serà satisfet amb càrrec al Capítol d'imprevistos del vigent pressupost*".

No és la meua intenció sancionar res del que passés en aquell temps, però gosaré dir que jo utilitzava molt el terme **sanció interna**. Volia que m'escoltes molta gent perquè se'n adonessin que no s'havien de cercar tot el temps culpables de la situació del conflicte entre germans, i aplicar-los sancions externes, sinó que cadascú havia de reflexionar sobre el que estava passant per poder actuar en conseqüència amb els seus propis pensaments.

En el cas del subjecte humà, la reflexió és el canvi de direcció d'un acte mental, i específicament d'un acte intel·lectual, per mitjà del qual l'acte inverteix la direcció que el duu cap a l'objecte i torna cap a ell mateix. Així considerada, la reflexió és un acte de consciència. Sovint s'identifiquem **consciència** i **reflexió**, el que duu a considerar el subjecte com un ésser fonamentalment reflexiu. Ω

La Guerra (I)

RECULL DE RICARD COLOM

"La guerra és una matança entre persones qui no es coneixen pas en profit de persones que sí es coneixen però no es maten".

(Paul A. Valery, 1871-1945, escriptor francès).

"La guerra acabava si els morts poguessin retornar".

(Stanley Baldwin, 1867-1947, escriptor britànic).

"Si el rei, el president, el primer ministre i el general en cap havien de ser els primers a marxar a la línia de foc en ser declarada la guerra, aquesta no s'esdevindria".

(Anònima).

"Por haver-hi res de més ridícul que la pretensió que un home tingui dret a matar-me perquè viu a l'altra vora de l'aigua i perquè els príncep seu tingui una picabaralla amb el meu, tot i que jo no en tingui cap amb ell?".

(Blasi Pascal, 1623-1662, filòsof i científic occità).

"Quan els rics es fan la guerra, són els pobres els qui moren".

(Jean Paul Sartre, 1905-1980. Filòsof i novel·lista).

"A molts enriqueix la guerra, a uns altres enterra".

(Refrany català).

"LA GUERRA A VENIR no és la primera, n'hi hagué d'altres.

Al final de la darrera

Hi hagué vencedors i vençuts.

Entre els vençuts, el poble pla

Passava fam. Cals vencedors

El poble menut en patia també.

(...)

ES DE NIT

Les parelles

Se'n van al llit. Les dones joves

Pariran orfes.

(...)

(Bertolt Brecht, *La Guerra a venir*, escriptor marxista).

"Per a la majoria dels humans la guerra és la fi de la solitud. Per a mi és la solitud sense fi".

(Albert Camus, 1913-1960, escriptor existencialista francès).

"Qui ha tingut cap ocupació en aquest món mai no ha estat guerrier".

(Emile Chartier Alain, 1385-1433, escriptor i diplomàtic francès.)

"La guerra és sens dubte, després del claustre, la més alta escola d'humilitat".

(Pèire Benoit, 1886 Albi-1962, novel·lista occità).

"Vet ací el resultat de la gue-

rra: una classe alta indiferent a les seves responsabilitats; una classe mitjana que ha renunciat als seus principis morals i un classe treballadora mal allotjada, mal nodrida i posseïda per un esperit de ressentiment".

(William Somerset Maugham, 1874-1965, escriptor anglès).

"No hi ha pas humanitat, sols hi ha individus vius. I aquell que vulgui desatendre els individus en profit de la humanitat, s'enganya de mig a mig. D'ací la monstruosa facilitat amb què pobles sencers es disposen a llençar-se a una guerra amb plena consciència de les seves horres. Es que volen morir. La vida tal com és a hores d'ara ha perdut per a ells tot el seu sentit".

(H.A. von Keyserling, científic i filòsof alemany).

"Quan escollien nous deus, la guerra es trobava a les portes".

(Judges 5:8, llibre bíblic sobre els esdeveniments dels segles XII-XI a.C.)

"La humanitat predica la unitat, però viu de la divisió i per a la divisió".

(Anònima).

"Hom no pot pas guanyar una guerra, com tampoc hom no pot guanyar un terratrèmol".

(Jeanette Rankin, 1880-1973, pacifista nord-americana).

"La guerra és l'hivern de la civilització".

H. Cooper-Prichard).

"El problema raia a mantenir endegades les rodes de la indústria sens augmentar la riquesa real del món. Els béns havien de ser produïts, no pas distribuïts. I, en la pràctica, l'única manera d'atènyer ço era la guerra contínua..."

La guerra és una manera de fer fum o enfonsar al mar materials que en la pau constant podrien ser usats per tal que les masses gaudissin d'excessiva comoditat i, així doncs, es fessin a la llarga massa intel·ligents...

... serveix per a consumir el sobrant dels béns i ajuda a servir l'atmosfera mental imprescindible per a una societat jerarquitzada... En els nostres dies no es combaten els uns als altres, sinó cada grup dirigent contra els propis súbdits, i la fita de la guerra no és pas de conquerir ni defensar territoris, sinó mantenir intacte l'estructura social".

("1984", Georges Orwell, novel·la escrita el 1948).(continuarà). Ω

Insults contra els escriptors catalans

Som alguna cosa els autors de teatre?

(El diccionari Bompiani, l'Editorial Enciclopèdia Catalana i el diari *Ayui* contra els nostres escriptors: campanya de silenci i desprestigi)

Per la seva importància publicam aquests fragments d'un interessant d'article de l'escriptor Joan Guasp (Última Hora 26-VIII-98)

El fet que la Gran Enciclopèdia Catalana, en la seva publicació diguem-ne canònica, s'oblidi de tants escriptors nostres -no només mallorquins, també barcelonins, leidatans, menorquins i de la Catalunya Nord-, no té explicació convincent de cap tipus.

Ho digué molt bé, a principis d'estiu Llorenç Capellà al *Diari de Balears*. Denunciava la manca de seriositat en la denúncia que feia l'AELC envers el diccionari Bompiani de literatura, el qual només inclou quatre escriptors de Mallorca en els seus dos darrers volums del seu últim apèndix. Deia en Llorenç, que la mateixa belligerència que palesa l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana cap a Bompiani l'hauria de palesar envers les editorials catalanes que actuen amb un poc rigor consemblant. És cert, molt cert. El fet que la Gran Enciclopèdia Catalana, en la seva publicació diguem-ne canònica, s'oblidi de tants escriptors nostres -no només mallorquins, també barcelonins, lleidatans, menorquins i de la Catalunya Nord-, no té explicació convincent de cap tipus. No es pot excusar amb la joventut, perquè hi ha citacions més "joves" que les que hi són absents. Posem per cas els noms de Sebastià Alzamora, Antoni Xumet o Lluís Trullàs. Tampoc pot valer el pretext de la manca de qualitat o d'experiència en el si del món de la literatura: els casos de Jacint Sala, Antoni Vidal Ferrando o Josep Borell i Figuera són sagnants. Qui fa la selecció d'entrades a l'Enciclopèdia? Qui decideix qui és qui a les lletres catalanes?

Quant al CD-ROM de l'Enciclopèdia Compacta, el silenci és d'una magnitud esfereïdora.

Quant al CD-ROM de l'Enciclopèdia Compacta, el silenci és d'una magnitud esfereïdora. Ja ho fa a saber en Llorenç Capellà al seu article. Però jo hi voldria dir un poc més. Voldria fer-hi la referència teatral. Sembla que els autors teatrals som cucs de terra que no mereixem veure la llum del dia. Ell ja esmenta les ignominioses absències de Pere Capellà, el seu pare, el meu recordat i estimat "Mingo Revulgo" de quan feia circular la seva pròpia companyia per les places majors de tots els pobles de Mallorca. També ell, en Llorenç, ho és autor teatral i se'l silenci. Així mateix, en Miquel López Crespi i d'altres que, com ells, alternen l'escriptura narrativa amb la poesia i el teatre, com en Gabriel Sabrafín o en Guillem Rosselló i tants i tants més. Si el Bompiani no se'n recorda ni de Josep Maria benet i Jornet, l'Enciclopèdia Catalana Compacta no se'n recorda dels Antoni Mus i Joan Mas, ja desapareguts i amb una gran obra a la seva esquena. Tampoc recorda el més important, per a mi, autor teatral contemporani viu dels Països Catalans, que és n'Alexandre Ballester. Inaudit. Que no se'n recordin de mi, per greu que em sàpiga, ja m'està bé, però n'Alexandre és n'Alexandre!

Tot plegat, aquesta absència, aquest silenci generalitzat tot referit al món de l'escriptura dramàtica, em sembla sospitosos. Fins i tot dramàtic... Ω

Joan Guasp

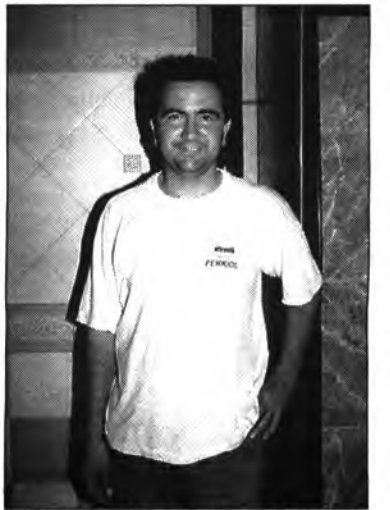
Fa 15 anys que n'Antoni Caimari de Sant Joan va obrir el Taller Coll-Caimari S.L. al Polígon Industrial de Sineu. Fa portes i persianes d'alumini, i restauració d'hotels.

Els germans Pons són els amos joves de la Fusteria Pons al Polígon Industrial de Sineu.

Fa 38 anys que en Gabriel Bauçà, de malnom Cendra, va obrir la Ferreria Bauçà que ara està al Polígon Industrial de Sineu. Als 14 anys va començar l'ofici a Can Biel de sa Farinera.

En Biel Ferriol és l'amo jove dels Magatzems Ferriol a la barriada de s'Estació. El seu padri, Biel Ferriol va obrir aquests magatzems, fa davers 60 anys.

Embotits Artesans

Carrer Marqués de la Romana, 1
Telf. 54 03 95 - 86 25 52
Mòbil 908 33 57 47 - Fax. 54 23 83
07420 SA POBLA (Mallorca)

L'antifranquisme a Mallorca. V LLIBRE 1962: La influència del Concili Vaticà II en la Lluita Antifeixista. Cristians pel Socialisme i Marxistes

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

Aquest grisenc panorama de després de la batalla, ens fa demanar-nos què queda, ara mateix, de l'herència moral de la resistència antifeixista

Josep M. Colomer, en *La ideologia de l'antifranquisme*, parla d'un cert desencís causat per com i de quina manera es va fer la reforma del règim en els anys de la transició. Sabem que moltes de les creacions jurídiques i institucionals de l'antifranquisme han quedat parcialment contrarestades per aparatosos elements de continuïtat de l'Estat. Com explica Josep M. Colomer: "D'entrada, l'amnistia i l'esborrament del passat beneficià sobradament els franquistes, de les actuacions dels quals -utilitzant fons públic per al lucre privat, per exemple- no se n'ha fet un repàs sistemàtic". Ben cert que la continuïtat de l'aparat de l'Estat i dels seus alts funcionaris dificulta d'esbrinar l'origen d'actuals poders invisibles, serveis secrets i misterioses "raons d'Estat". Igualment, d'ençà la nostra incorporació a l'OTAN hem vist com restava indefinidament postergada la desmilitarització i la unificació de les Forces de Seguretat. En el pla econòmic, la reforma fiscal ha acabat donant prioritat als mecanismes de recaptació fàcil (a través de les nòmines d'assalariats i funcionaris).

Aquest grisenc panorama de després de la batalla ens fa demanar-nos què queda, ara mateix, de l'herència moral de la resistència antifeixista. Potser, entre les virtuts que caracteritzaren una militància abnegada, hi resti la memòria d'una capacitat de renúncia personal, l'esperit de sacrifici i alhora la nostàlgia per aquella justa combativitat envers la utopia i la llibertat.

Aquestes són algunes de les reflexions que m'han vengut al cap avui matí, quan anant a Correus m'he aturat uns segons davant el número 6 del carrer del Mar, l'antiga seu dels "Cristians pel Socialisme". ¿Qui no recorda aquelles conferències, quasi secretes, que

preparaven Maria Bonnín i Francesc Obrador, entre molts d'altres companys i companyes d'aquell temps? Pens ara mateix en algunes de les xerrades fetes per García Nieto, el jesuïta que arreu dels Països Catalans i la península, impulsà les idees del diàleg dels cristians amb els marxistes. Pel carrer del Mar número 6 jo hi solia anar amb els arquitectes Guillem Oliver i Neus Inyesta, amb els quals, durant una temporada, impartírem un seminari de marxisme (Marta Harnecker!). En aquella època, els esquerrans ens sentíem molt a prop de l'apostolat progressista impulsat pel papa Joan XXIII (1958-1963) i el Concili Ecumènic Vaticà II (1962-1965). Hauríem de recordar que, a començaments dels anys seixanta, en ple Concili, era Ràdio Espanya Independent (l'emissora de Santiago Carrillo, a Bucarest) la més fervent impulsora de les resolucions del Vaticà.

El Vaticà II era una embranzida que començava a arraconar l'integrisme del nacionalcatolicisme català i espanyol

El règim mai no va veure amb simpatia moltes de les iniciatives progressistes impulsades per Joan XXIII! El Concili impulsà igualment la renovació teològica als Països Catalans. L'Editorial Estela publicà disset volums damunt la qüestió en una col·lecció titulada *Temps de Concili*. Edicions 62 posà en marxa dues col·leccions de llibres religiosos: *Blanquerna* i *Pensament cristià*. L'any 1958 ja havia aparegut (dins aquesta línia de renovació de l'Església) la revista *Qüestions de vida cristiana*. El 1959 aparegueren *Serra d'Or* i *Crític*. Era una embranzida que començava a arraconar l'integrisme del nacionalcatolicisme català i espanyol. Penetren a Catalunya les idees de teòrics com Mounier (defensor del pluralisme polític dels cristians i del diàleg amb els marxistes). És el corrent que impulsarà Comín. Teilhard de Chardin

1976: conferència clandestina dels comunistes il·lencs (OEC). D'esquerra a dreta: Miquel López Crespí, Caterina Mir, Aina Gomila i Josep Capó (un dels actuals dirigents de la PIMEN i aleshores secretari general de l'OEC). Aina Gomila i Josep Capó provenien del moviment dels cristians pel socialisme i de les Jocs (Joventuts Obreres Catòliques).

intentava conciliar la fe amb l'evolució darwiniana (tesi que seguiria Eusebi Colomer). Amb el Vaticà II començava, doncs, una nova època, lluny dels fastos Església-Estat del passat més recent.

Sectors importants de l'Església anaven rompent lligams que els unien a les estantisses concepcions del nacionalcatolicisme de la recent postguerra

Recentment Pere Fullana, en una article ("L'Església alternativa de la transició") aparegut en el *Diari de Balears* (19-IX-96) parlava de la revista *Comunicació* (números 81-82) del Centre d'Estudis Teològics de Mallorca. Aquests números de *Comunicació* estaven dedicats a fer una anàlisi històrica del clergat a Mallorca els darrers trenta anys. Pere Fullana analitzava la importància que té aclarir el paper del catolicisme progressista a Mallorca, sobretot des de 1970 fins a l'actualitat. Referint-se concretament als darrers anys de la dictadura, al paper dels cristians progressistes i, especialment, a la influència del Concili Vaticà II dins la nostra societat, l'article abans esmentat diu: "La primera experiència significativa [de sociabilitat] va ser el Grup de Son Rapinya (novembre de 1971 fins el desembre de 1972), format per un grup de preveres inquiets i pro-

gressistes, plantà cara a l'integrisme catòlic del Grup Noray i coincidir amb l'arribada de Teodor Úbeda a Mallorca, que els donà el seu suport. En segon lloc, hem de fer menció del Grup de l'Encarnació (1973-74), que va ser un dels antecedents del grup següent, el dels Preveres del Primer Dimarts (1974-1981). Aquest darrer grup, almenys pel que fa a les inquietuds i al seu compromís amb la realitat social i política mallorquina, es reuní sistemàticament durant tot el procés de democratització política de l'Estat i, a la vegada, reflexionà seriosament sobre el procés d'autonomia a les Balears".

Per a nosaltres, els antifeixistes de començaments dels anys seixanta, era evident que, d'ençà el magisteri de Joan XXIII i, sobretot, de la realització del Concili Vaticà II, alguna cosa -i molt important!- havia canviat dins el catolicisme. Sectors importants de l'Església anaven rompent lligams que els unien a les estantisses concepcions del nacionalcatolicisme de la recent postguerra. Resultava evident el paper brutal que havia tingut l'Església Catòlica fent costat als enemics del poble treballador, de les nacions de l'Estat (excepció feta d'importants sectors del clergat basc que donaren suport les autoritats republicanes); i el règim franquista començava a sentir-se incòmode amb un aliat fins aquell

moments -anys seixanta- dòcil i disciplinat a las "órdenes del Caudillo".

Es notava la integració de sectors cada vegada més amplis de militants procedents de les JOC (Joventuts Obreres Catòliques) en la lluita pel socialisme i la república

A començaments dels anys setanta, primer en els COC (Cercles d'Obrers Comunistes) i més endavant en l'OEC, es notava la integració de sectors cada vegada més amplis de militants procedents de les JOC (Joventuts Obreres Catòliques). I, al costat dels joves treballadors i treballadores que s'integraven en la lluita pel socialisme i la república, missioners, sacerdots, seglars procedents de tots els sectors eclesiàstics demanaven l'entrada en tota la sèrie de grups revolucionaris d'aquella època. N'he parlat en alguns capítols d'aquestes memòries. Dins de l'Organització d'Esquerra Comunista record excel·lents companys i companyes procedents del cristianisme progressista. Els sacerdots i missioners Jaume Obrador i Mateu Ramis, entre molts d'altres. El primer, missioner durant més de cinc anys a Burundi; el segon, també amb més de cinc anys d'estada amb les comunitats més pobres del Perú. En Jaume Obrador, que amb el temps seria el primer regidor del PSM a l'Ajuntament de Ciutat (1979) era el màxim responsable del moviment de barris impulsat pels comunistes (OEC). En Mateu Ramis, amb el temps va ser elegit secretari general dels comunistes de les Illes (OEC) pel seu combat permanent en defensa del nostre alliberament nacional i social, entre moltes d'altres qualitats revolucionàries que el distingien.

Un altre quadre molt important del comunisme il·lenc era en Francesc Mengod, responsable màxim, a començaments dels anys setanta, de les JOC (Joventuts Obreres Catòliques), que incorporà a l'OEC desenes i desenes d'abnegats militants revolucionaris. Amb el temps,

TEL. 971 55 15 84
Mòbil 989 68 68 97

練心館
CENTRE D'ESTUDI DE JUDO
Renshinkan
— LLEVANT MALLORQUÍ —

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA V LLIBRE

de M. López Crespí

Cada quinze dies a L'ESTEL (d'agost del 1998 fins a l'agost del 1999)
Per demanar números endarrerits, telefona al 971 26 50 05

a part de ser encarregat d'organització, primer de l'OEC, més tard del PSM, fou elegit responsable de les Associacions de Veïns de Ciutat. També la major part del moviment progressista menorquí (dirigit per Josep Capó) passà a enfortir el comunisme illenc (OEC). Aina Gomila, Joan Albert Coll, Llorenç Febrer i un llarg etcètera de companys i companyes menorquins dedicaren els millors anys de la seva vida a enfortir i ampliar el moviment revolucionari antiimperialista i anticapitalista de les Illes.

Els Preveres de la Part Forana s'implicaren seriosament en el procés de vertebració democràtica i en el procés d'autonomia de les Balears

És evident que moltes de les accions i reivindicacions portades endavant pels comunistes (OEC, principalment i també les Plataformes Anticapitalistes) no haurien estat possibles sense la complicitat amistosa dels companys que encara restaven dins de l'Església oficial. S'ha de recordar i tenir ben present que en els darrers anys de la dictadura terrorista de la burgesia, eren els locals parroquials (despatxos, seminaris, rectories, esglésies, cases de descans dels ordes religiosos, alguns col·legis de monges o frares) el que ens servia per a les reunions i, sovint, per a editar o guardar la propaganda antifeixista i anticapitalista. La complicitat entre els que havien quedat dins de l'Església oficial i els que s'havien incorporat a les organitzacions revolucionàries era quasi total. Hi havia certa gelosia pel que fa referència a qui desenvolupava un millor servei al poble treballador i la nació oprimida, però en el fons els ajuts eren més impor-

tants que les petites enveges entre germans.

Pere Fullana, en l'article que abans hem esmentat ("L'Església alternativa de la transició"), conclou dient: "El quart grup rellevant era el denominat *Capellans de Barriades* (constituïts des de 1976), implicats sobretot en la tasca de la promoció d'entitats ciutadanes, formació d'adults i a reflexionar sobre el compromís dels cristians a les barriades obreres. I el cinquè [grup], es va constituir el 1976, amb el nom de *Preveres de la Part Forana*, i es va implicar seriosament en el procés de vertebració democràtica i en el procés d'autonomia de les Balears. De fet una de les seves crítiques més destacades foren per al diputat imposat Íñigo Cavero, candidat de la UCD a les Balears".

1966: la Caputxinada

Recentment el caputxí Salvador de les Borges, en recordar "la Caputxinada", parlava també de la importància històrica del Vaticà II (vegeu *La Caputxinada*, Joan Creixell, Barcelona, Edicions 62, 1987): "Trobem, d'una banda, els moviments eclesials, potenciats pel Concili Vaticà II i pels pontífexs Joan XXIII i Pau VI. A la vista dels imperatius inajornables d'evangelització i, en aquest mateix sentit, dels postulats inspiradors de la constitució conciliar sobre l'Església en el món actual, *Gaudium et spes*, els seus militants ja no s'estaren de fer, amb les connotacions concretes que els eren inseparables, notables incursions en els temes referents a justícia social, llibertat i pau".

El llibre de Joan Creixell ens recorda precisament la importància decisiva d'aquestes sectors de cristians progressistes i del Concili Vaticà II en "la Caputxinada" i en la mateixa creació del Sindicat Democràtic d'Estudiants de la Universitat de Barcelona. La

Pere Fullana Puigserver.

Caputxinada és el nom amb què fou conegut popularment el setge al qual foren sotmesos els representants de totes les Facultats i Escoles de Barcelona, així com els convidats intel·lectuals, durant l'acte de constitució del Sindicat Democràtic d'Estudiants de la Universitat de Barcelona, els dies 9 a 11 de març de 1966. L'acte constituï la culminació de tot un procés que arrenca el 1957 i que anava dirigit a aconseguir un sindicat lliure d'estudiants, enfront el SEU Falangista. La Caputxinada fou també un d'aquells fets històrics que van provocar una àmplia solidaritat popular a Catalunya i de premsa a l'estranger i, és clar, les ires del règim: entrada violenta de la policia el dia 11 i posterior campanya difamatòria contra els caputxins de Sarrià a la premsa i a la televisió. Tot plegat va representar un punt d'inflexió en la vida política catalana sota el franquisme. En efecte, davant la realitat dels fets, es va constituir l'organisme unitari Taula Rodona, amb la presència de tots els grups polítics, sindicals, socials, cívics, etc., en lluita contra la dictadura, sense exclusió de ningú, fet que no s'havia produït mai d'ençà del 1939.

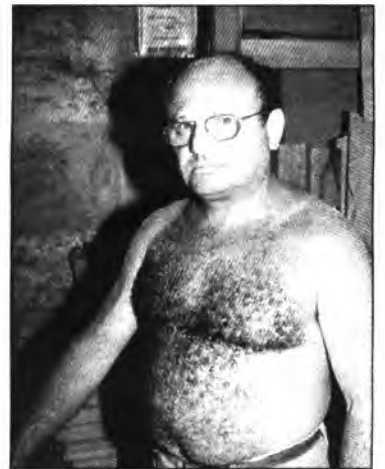
Les Comunitats Cristianes de Mallorca, els Grups d'Esplai de Mallorca, l'Escola d'Esplai, Parròquies de Barriades, Grup Cristià d'Objectors de Consciència, Delegació Diocesana d'Acció Social, Justícia i Pau de Mallorca, Capellans de la Part Forana...

A Mallorca, l'eco de tots aquests esdeveniments, si de primer va ser lent, després s'anà ampliant fins a esdevenir fort i vigorós. Sense aquestes arrels ben assentades en el passat (Vaticà II, magisteri de Joan XXII i Pau VI), no podríem entendre ni la proliferació de partits comunistes i revolucionaris dels anys seixanta i setanta ni, molt manco, el moviment que engloba grups tan diversos i alhora tan actius

com les Comunitats Cristianes de Mallorca, els Grups d'Esplai de Mallorca, l'Escola d'Esplai, Parròquies de Barriades, Grup Cristià d'Objectors de Consciència, Delegació Diocesana d'Acció Social, Justícia i Pau de Mallorca, Capellans de la Part Forana, entre molts d'altres moviments progressistes lligats estretament a la nostra cultura i història. Joan Creixell, en la introducció del seu llibre (*La Caputxinada*), torna a insistir en l'especial situació que dins de l'estantís nacionalcatolicisme espanyol creava el Concili Vaticà II. Explica: "Un altre fet que va influir fortament [en els moviments de protesta contra el règim dels anys seixanta] fou el Concili Vaticà II i l'aggiornamento o posada al dia que va comportar per a l'Església. Bé podem dir que Catalunya fou la nació de l'Estat espanyol on més impacte va tenir aquesta renovació eclesial, en especial pel que fa al clergat i als moviments cristians laics. En aquest sentit, la Caputxinada va tenir lloc mentre es començava a produir (des del 22 de febrer) la campanya popular contra el nomenament de l'espanyol Marcelo González com a bisbe Coadjutor de Barcelona amb dret de successió. El lema "Volem bisbes catalans!" es va estendre per tot Catalunya, i va arribar també al Vaticà i a bona part d'Europa".

Els primers moviments de masses antifeixistes de certa envergadura a Catalunya

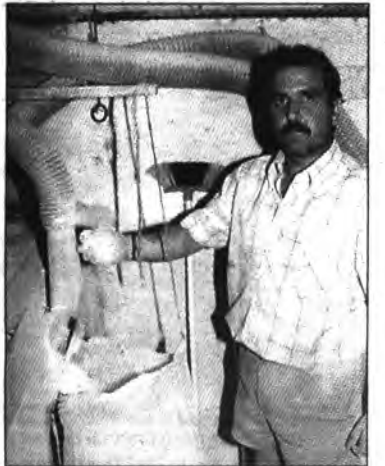
A nivell polític, en el camp d'anar avançant en el camí de recuperar el protagonisme per a les forces populars i d'esquerra anihilades, assassinades per la dreta feixista en temps de la guerra i la postguerra, l'embranchida aportada al moviment obrer i popular pels cristians pel socialisme, pels moviments laics sorgits de l'Església i de les directrius del Vaticà II, significaren (Caputxinada inclosa), com explica Creixell, l'inici a Catalunya dels primers moviments de masses antifeixistes de certa envergadura. Per als estudiants catalans i espanyols va comportar una fita històrica, un instrument aglutinador (el Sindicat Democràtic d'Estudiants que es creà) importantíssim. Dinamitzà igualment tots els fronts de lluita dels cristians progressistes i desvetllà una àmplia solidaritat amb els represaliats més enllà de les nostres fronteres. En paraules de Joan Creixell: "[La Caputxinada] fou el desllorigador que va permetre a l'oposició democràtica catalana un primer acord sense exclusions, fet que no s'havia produït d'ençà del 1939: la Taula Rodona, punt de partida de la posterior acció política unitària al nostre país". Ω

Fa 12 anys que en Pep Ferriol regenta la *Serradora Ferriol* a la barriada de s'Estació de Sineu. El seu padrí, Pep Ferriol la va obrir fa devers 80 anys.

Fa 2 anys que les germanes Cot, juntament amb son pare, regenten la *Rentaduria Net i Blanc* a la barriada de s'Estació de Sineu.

Fa 20 anys que n'Amador Campins regenta la *Farinera de Sineu*. Mol ordi, favó i altres llavors pels animals i blat per fer pa integral que avui dia té molta sortida. També compra i ven figures seques i llavors i adobs i tot allò que pot fer servei al pagès.

Fa 2 anys que els germans Jaume han obert el *Restaurant sa Païssa* a Sineu. Un lloc on se menja i se beu per 2.000 ptes. a la carta.

Joan XXIII.

E P I I

**PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ,
A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR**

S A C A P O L A D O R A

Xipre

Illa de la mediterrània oriental de 9251 quilòmetres quadrats, poblada per 500.000 grecs i per 130.000 turcs.

Cada jugador de la selecció espanyola de futbol ha cobrat 300.000 pessetes dels nostres impostos per perdre contra la selecció de Xipre.

Selecció nacional catalana, ja! Serà, segur, més humil que la dels espanyols.

Territori

N'hi ha que volen aprofitar el corrent que manifesta que ja tenim prou ciment i prou merda damunt Mallorca. D'altres volen aprofitar els interessos polítics que genera una política proteccionista i xerren massa, de manera que es pitjor la proposta del remei que els efectes de la mateixa malaltia. Molta roba i poc sabó, a un costat i a l'altre.

Lizarrak Akordioa

Els partits bascos integrants del Foro de Irlanda ens han fet un favor als catalans. A veure si se'ns aferra qualche cosa i abandonem el discurs local de la Declaració de Barcelona tal com el fan CiU, PSM, UM i UPV (la lectura del BNG i del PNB és notablement diferent, és clar).

Vuelta

Imita el Tour i també surt d'Espanya. Els passats dies 11 i 12 de setembre va passar per Mallorca de camí cap a la Catalunya central. Espanya els queda petita i han de recórrer a les colònies mediterrànies i altres territoris ocupats.

Joan Pla

Resulta sorprenent que el Diari de Balears encara mantingui en nòmina l'ultranacio-

nalista espanyol autor dels "angelots". El seu camuflatge no enganya ningú, que no és pensí que la catalanitat és només cosa d'escriure en català.

Retevisión

Si feis una volta per la Catalunya central descobrireu immediatament que la publicitat del 050 i del 015 és en català gairebé exclusivament. A nosaltres ens cataloguen del costat espanyol: potser que s'equivoquin de destinataris, ja que la majoria dels seus clients potencials en aquesta part de la nació són ben segur- també catalanoparlants.

Clinton-Lewinski

Tota la informació del cas a Internet a la vegada que es feia arribar al president. ¿Què deu passar al nostre Estat perquè el cas GAL només produesqui filtracions i documents interessats, però que les declaracions dels inculpatos no siguin de coneixement públic?. Ω

Fa 10 anys que na Caterina Ramis va obrir la **Botiga de Moda, Fet per Tots** a Sencelles.

Fa 9 anys que en Domingo Garcies regenta el **Taller Garcies** a Sencelles.

Fa 2 anys que na Caterina Ferrer ha obert el **despatx de Pa i Pastissos de Sencelles**. Li duen el producte del Forn de Costitx.

Fa 30 anys que en Joan Font regenta la **Fusteria Font-Noguera** al carrer de bons Aires de Sencelles. Va obrir aquesta fusteria el seu padrí Miquel Font l'any 1925. A la foto amb el seu fill Pep que és la cinquena generació d'aquesta nissaga de fusters.

Davant el nou curs escolar

BERNAT JOAN I MARÍ. PRES. D'ESQUERRA REPUBLICANA-ILLES BALEARS I PITIÜSES

Estam a punt de començar un curs escolar nou -ja a la vora del mil.lenni-, el primer que es desenvoluparà íntegrament en un context de competències en matèria educativa per part de la comunitat autònoma (?) de les illes Balears (i Pitiüses). Ens trobam, per tant, en un context en què les autoritats educatives de les nostres illes tendran l'oportunitat de demostrar efectivament que existeix un cert grau d'autonomia (o no) i que tenen (o no) la capacitat suficient per tirar endavant un projecte educatiu propi, elaborat des del Govern balear i correctament contextualitzat, tot tenint en compte les característiques específiques de la nostra societat.

Som encara lluny -i consider important d'apuntar-ho- de l'estructura que seria més adequada per al desenvolupament de l'activitat educativa a les illes Bale-

ars i Pitiüses. Continuem amb una estructura excessivament centralitzada a Palma i excessivament dependent del Govern balear (en comptes d'una estructura educativa gestionada bàsicament des dels Consells Insulars i fortament descentralitzada, dins cada illa, a favor dels diferents ajuntaments). Així i tot, comptam amb unes possibilitats que, mentre formàvem part d'allò que s'anomena(va) "territori MEC", no teníem en absolut.

Per exemple, a partir d'aquest curs s'està en condicions de fer complir estrictament el que disposa la llei de Normalització Lingüística. En aquest sentit, hem de valorar molt positivament el fet que totes les places d'Ensenyament Primari i totes les places de Secundària hagin estat ja, a hores d'ara, catalogades com a places bilingües. Això implica que tot el professorat no universita-

ri de les illes Balears i Pitiüses haurà d'estar en condicions d'ensenyar en qualsevol de les dues llengües oficials de la comunitat autònoma: català i espanyol. Tenint en compte que hi ha professorat amb plaça definitiva que encara no ha estat convenientment reciclat en el coneixement de la llengua catalana i de la cultura de les illes Balears i Pitiüses, la pròpia llei estableix un termini de tres anys perquè tots aquests professionals de l'ensenyament es formin com pertoca. Passat aquest temps, lògicament, caldrà considerar que les persones que no coneixin les dues llengües oficials de l'arxipèlag no estaran en condicions de poder-hi impartir classes. Que existeixin aquestes disposicions, emperò, no implica automàticament que es compleixin. Personalment, sempre que veig lleis, decrets, etc, publicats al BOE o al BOCAIB, m'ho solc mirar amb un excepcicisme més que considerable. Perquè una cosa és que quelcom sigui legal i una altra molt diferent que les autoritats pertinents es dediquin a fer-ho complir. En qüestió de llengua, cultura i ensenyament, és precisament on sembla d'una manera més clara que no hi hagi gaire vinculació entre allò que es decreta legalment i allò que després es duu a la pràctica a l'hora d'aplicar la legislació vigent. (Pensem, entre parèntesis, que la llei de Normalització Lingüística és de l'any 1986, que establia un termini de tres anys per reciclar tot el professorat, i que encara, a les nostres illes, hi ha gent amb plaça definitiva que no té el reciclatge en llengua catalana i cultura de les

Balears).

Una altra qüestió important és l'administració del pacte d'estabilitat, pel qual una part important del professorat interí de les Illes té feina garantida per sis anys. Aquest pacte hauria de permetre que es reduís notablement la massificació a les aules de les escoles del conjunt de les Illes. I, d'altra banda, que s'assegurassin els reforços en matèries que són fonamentals i que avui es troben -per causes socials i per altres elements, segons els casos- considerablement desateses. Fan falta, per exemple, classes de suport a dojo de Llengua Catalana i de Matemàtiques. Sense un bon domini dels dos instruments fonamentals d'articulació del pensament (la llengua i les habilitats logicomatemàtiques) el fracàs en la resta de matèries estudiades està plenament assegurat. Per molt que s'apliquin els criteris actius que disposa la LOGSE.

L'ocasió per millorar la situació a l'ensenyament és bona: l'estructura dins la qual es desenvolupa l'activitat educativa ha millorat, les disposicions pel que fa a professorat també es troben en una situació favorable, el marc legal no és tan escandalosament dolent com fa un parell d'anys... Ara només cal la voluntat política necessària per fer avançar el procés educatiu en el sentit que, al nostre entendre seria pertinent: de cara a la construcció d'una escola arrelada al medi,

mallorquina, baleàrica, catalana i universal, que pugui formar unes generacions que es trobin en condicions de moure's en la selva europea que entre tots (sembla) estam construint. Ω

Dites relacionades amb les persones

- 1) **Més val boig conegut, que savi per conèixer.** (*Francesc Roig i Feliu*)
- 2) **Tal faràs, tal trobaràs.** (*Xavier Maynou*)
- 3) **Estàs més penjat que una figa a l'estiu.** (*Marc Griera*)
- 4) **Qui menja sopes, se les pensa totes.** (*Xavier Maynou*)
- 5) **Qui té el cul llogat, no seu quan vol.** (*David Mira, Jaume Molosa*) Qui té obligacions o depèn d'altri, no fa el que vol quan vol.
- 6) **De Joans, Joseps, Maries, Peres i ases, n'hi ha a totes les cases.** (*David Mira, QUIM L'INDEPENDENTISTA*)
- 7) **Quan un vell dorm, no li trenquis el son.** (*David Mira*)
- 8) **D'amics, pocs i bons.** (*David Mira*)
- 9) **De fora vingueren i de casa enstragueren.** (*David Mira*)
- 10) **De desagraïts, l'infern n'és ple.** (*David Mira*)
- 11) **A la vellesa, bonys i berrugues** (*Joan Escuer*)
- 12) **Qui no té fe, no te "re".** (*Josep Campmany i Guillot*)
- 13) **Qui no corre, vola.** (*Josep Campmany i Guillot*)
- 14) **Qui no s'arrisca, no la pisca.** (*Josep Campmany i Guillot*)
- 15) **Qui la fa, la paga.** (*Josep Campmany i Guillot*)
- 16) **Qui de jove no treballa, de vell dorm a la palla.** (*Josep Campmany i Guillot*)
- 17) **Qui té mare, gran boca bada.** (*Elros*)
- 18) **A Sants i a minyons, no promets que no dons.** (*Elros*)
- 19) **De mica en mica s'omple la pica, i de gota en gota s'omple la bota.** (*Elros, Xavier Maynou*)
- 20) **Qui fa el cogombre, que se'l posi a l'ombra.** (*Pau*). El sentit és clar, però formalment és totalment absurd: ningú "fa" cogombres, ni s'entén massa bé a quina ombra es refereix.
Qui ha fet el cogombre, que el tregui a l'ombra (*Pep Rafart*) L'Alcover recull d'aquesta manera la dita, i explica que podria ser una mala traducció del castellà: "Quien hizo el cohombro, que lo lleve al hombro" "Qui és la causa d'una cosa n'ha de sofrir el perjudici o s'ha de preocupar de resoldre'n les dificultats (Empordà, Manresa, Ripoll": Alcover-Moll dixit).
- 21) **Qui va amb un coix, al cap d'un any ho són tot dos.** (*Xavier Maynou*) Les persones solen acabar fent el que fan les que les envolten.
- 22) **De porc i de senyor, se'n ha de venir de mena.** (*Manuel Vázquez i Montreal*)
- 23) **Si vols ben parlar, aprèn a callar.** (*Irene*)
- 24) **Qui matina, fa farina.** (*Ferran Boixadós Escalé*)
- 25) **Fent i desfent, aprèn l'aprenent.** (*Pau Zabaleta i Llauger*)
- 26) **Qui canta els seus mals espanta.** (*Pau Zabaleta i Llauger*)
- 27) **Qui diu versos de "repente" sol morir de mal de ventre.** (*Pau Zabaleta i Llauger*)
- 28) **El savi sap més per vell que per savi.** (*Pau Zabaleta i Llauger*)
- 29) **De rics, el cementiri n'és ple.** (*Aleix Layola i Fabra*)
- 30) **Apronent de molts oficis, mestre de res.** (*Aleix Layola i Fabra*)
- 31) **Qui té padrins el bategen.** (*Aleix Layola i Fabra*)
- 32) **Les mitges al garró no fan senyor.** (*Aleix Layola i Fabra*)
- 33) **Pare vell i vestit vell no són deshonra.** (*Aleix Layola i Fabra*)
- 34) **Qui té bon amic, té bon abric.** (*Aleix Layola i Fabra*)
- 35) **Vestiu un bastó i semblarà un senyor.** (*Aleix Layola i Fabra*)
- 36) **Sense vestit, tant és el pobre com el ric.** (*Aleix Layola i Fabra*)
- 37) **Una bona capa tot ho tapa.** (*Aleix Layola i Fabra*)
- 38) **Cadascú sap on li estreny la sabata.** (*Aleix Layola i Fabra*)
- 39) **A la millor roba s'hi veuen les taques.** (*Aleix Layola i Fabra*)
- 40) **La vestidura fa la figura.** (*Aleix Layola i Fabra*)
- 41) **Bèstia assenyada, liberamus domine!!** (*Ramon Jordi Ninot*) Vol dir que cal parar compte amb les persones que ja són prou conegudes per les seves qualitats negatives.
- 42) **Ja pots xiular ja, que si l'ase no vol beure...** (*Ramon Jordi Ninot*) Tot fixant-se en el costum que hi havia de xiular a l'hora d'abeurar els animals, en especial les mules, que eren molt tossudes, ens podem referir a les persones que també són molt tossudes i no volen canviar de parer.
- 43) **Qui juga per necessitat, perd per obligació.** (*Ramon Jordi Ninot*) Fa referència a la mala solució que és el joc per a solucionar els problemes.
- 44) **Home petit, carregat de punyetes.** (*Ramon Jordi Ninot*)
- 45) **S'atrapa abans a un mentider que a un coix.** (*Pau Zabaleta i Llauger*)
- 46) **Qui sembla, recull.** (*Pau Zabaleta i Llauger*)
- 47) **Les aparences enganyen.** (*Pau Zabaleta i Llauger*) No sempre et pots fiar de qui sembli una bona persona, perquè quan menys t'ho pensis te la clavarà per l'esquena.
- 48) **No hi ha millor sord, que qui no vol escoltar.** (*Joan Bartoll*)
- 49) **Un mal veí, és un mal matí.** (*Eva Valdés Mielgo*)
- 50) **Uns tenen la fama, i els altres carden la llana.** (*Miquel Espargaró Ricos*)
- 51) **Qui sembla vents, recull tempestats.** (*Xavier Maynou*)
- 52) **Qui té mare menja coca, i qui no en té es fa fotre.** (*Eva Valdés Mielgo*)
- 53) **Tots els porcs tenen el seu Sant Martí.** (*Jaume Carbonell*) Qui la fa la paga.
- 54) **Cornut i pagar el beure.** (*Jaume Carbonell*) A més a més de ser la víctima, et toca carregar amb les culpes.
- 55) **Val més el farciment que l'indiot.** (*Jaume Carbonell*) Donar més importància a la circumstància que a la substància.
- 56) **És pitjor el remei que la malaltia.** (*Jaume Carbonell*) Donar més importància a la circumstància que a la substància.
- 57) **El diable en sap més per vell que per diable.** (*Jaume Carbonell*)
- 58) **Home de molts oficis, pobre segur.** (*Jaume Carbonell*)
- 59) **Molts oficis, pocs beneficis.** (*Francesc Roig i Feliu*)
- 60) **Advocats i procuradors, a l'infern de dos en dos.** (*Jaume Carbonell*)
- 61) **El qui no plora no mama.** (*Miquel Company*)
- 62) **D'un savi humil, cada paraula en val mil.** (*Ramir De Porrata-Doria*)
- 63) **Qui no té fred no té seny.** (*Joan Inglada Roig*)
- 64) **El més net és qui no embruta.** (*Pau Zabaleta i Llauger*)
- 65) **Ja fa prou qui als seus s'assembla.** (*Jordi Llagostera*)
- 66) **Gent boja, campana de fusta.** (*Jordi Llagostera*)
- 67) **Qui té fam, somia truites.** (*Jordi Llagostera*)
- 68) **Qui bada cau.** (*Jorge Llagostera*)
- 69) **Beata bruixa, que amaga el peu i mostra la cuixa.** (*Jorge Llagostera*)
- 70) **Com més cosins, més endins.** (*Joan Artés*)
- 71) **Qui no "arregla" una gotera, "arregla" la casa entera.** (*Joan Artés*)
- 72) **Qui té duros fuma puros. Qui no en té, fuma paper.** (*Sergi Nadal i Cabezas*)
- 73) **Excuses de malalt, que es fa pipí al llit i diu que és suor.** (*Pau Zabaleta i Llauger*)
- 74) **A tots els porcs els hi arriba el seu Sant Martí.** (*Quim independentista Català*)
- 75) **Qui no té feina el gat pentina.** (*Alumne de ESADE*)
- 76) **Tothom és amo del que pensa i esclau del que diu.** (*Josep Mordof; Soms Boadas*)
- 77) **Qui sigui frare, que prengui candela.** (*Maria Taradell*)
- 78) **Qui canta a la taula i xiula al llit, no té el seny ben complit.** (*Neus Lorenzo*)
- 79) **Al qui no vol albarda, bast.** (*Quim Gratacós*)
- 80) **Qui maltracta als vells, serà maltractat com ells.** (*Jordi Tarrida*)
- 81) **Qui amb oli tracta, els dits se'n unta.** (*Jordi Tarrida*)
- 82) **Per la gola, farigola.** (*Jordi Tarrida*)
- 83) **De les grans cases, surten els grans ases.** (*Jordi Tarrida*)
- 84) **Qui calla, atorga.** (*Jordi Tarrida*)
- 85) **Caga el rei, i caga el papa, de cagar ningú s'escapa.** (*Quim Independentista Català*) Els Independentistes també cagam
- 86) **El qui viu d'esperances, mor dejú.** (*Quim Independentista Català*)
- 87) **Si la gent no sopés, els metges no dinarien.** (*Quim Independentista Català*)
- 88) **Si vols que diguin bé de tu, no diguis mal de ningú.** (*David Ballester Ferrando*)
- 90) **Què fan els infants? El que veuen fer als grans.** (*Raquel Gubern*)
- 91) **Qui té força, aixeca pes!** (*Josep Mordof; Batlle*)
- 92) **Català i Coler, home de bé.** (*Daniel Riera i Boix*) Cal dir que el terme "culé" està mal escrit, doncs tinc entès que la gent del Barça se la coneix així perquè abans, algun estadi, era un camp de cols.
- 93) **Qui té la cua de palla, aviat s'encén.** (*Anna Garriga*)
- 94) **Qui de jove menja sardines, de vell, caga les espines.** (*Anna Garriga*)
- 95) **Dins la panxa del bou no hi neva ni hi plou.** (*Albert Mitjans i Puigvert*)
- 96) **Quan un pobre menja lluç, és que un dels dos està fotut.** (*Francesc Roig i Feliu*)
- 97) **Hostes e peix a tres dies poden.** (*Ramon Torrents*) És la versió literal en què figura al Curial e Güelfa. Avui potser l'actualitzaríem així: **Els hostes i el peix, al cap de tres dies poden.**
- 98) **Abans d'ensenyar, aprèn.** (*Carles M*)
- 99) **De moliner mudarà i de lladre no t'escaparà.** (*Elena Oliver*)
- 100) **El qui és desgraciat amb els collons travela.** (*Elena Oliver*)
- 101) **El qui fa el que pot no està obligat a més.** (*Elena Oliver*)
- 102) **En casa del dolçainer tots són balladors.** (*Elena Oliver*)
- 103) **Pescador de canya, més menja que guanya.** (*Elena Oliver*)
- 104) **Qui no té memòria, ha de tenir cames.** (*Elena Oliver*)
- 105) **Qui no guarda quan té, no menja quan vol.** (*Elena Oliver*)
- 106) **Qui no adoba la gotera, ha d'adobar la casa entera.** (*Elena Oliver*)
- 107) **Amics perdent, a fer la mà.** (*Elena Oliver*)
- 108) **De bregues i de plets, qui en fuig és el discret.** (*Elena Oliver*)
- 110) **De bregues i de plets, qui fuig és el discret.** (*Elena Oliver*)
- 111) **Les visites sempre fan plaer: si no és quan arriben, és quan se'n van.** (*Elena Oliver*)
- 112) **Mira't a tu i no diràs mal de ningú.** (*Elena Oliver*)
- 113) **Qui canta a la taula i xiula al llit, te el seny poc eixerit.** (*Marta Anar Guillén*)
- 114) **En aquest món de mones hi ha més bèsties que persones.** (*Isidre Nosas*)
- 115) **Com més gran, més animal.** (*Susanna Permanyer*)
- 116) **El que no hi és, fia; i el que hi és, no fia.** (*Susanna Permanyer*) Fa referència a la persona que serveix en el bar.
- 117) **El darrer que l'enterrin dret.** (*Jordi Pagès*) Ω

Fa 2 anys que en Jaume Bibiloni de Consell va obrir l'Oficina de la Caixa a Senelles.

Fa 15 anys que na Gavina Cànoves de Gènova és la peixatera ambulante de Senelles, santa Eugènia, Consell, Buger i Costitx.

Fa 27 anys que n'Antonia Ramis, a qui veiem amb la seva filla Joana, regenta el Forn de Pa i Pastissos de can Fiol de Costitx. Els seu sogre Joan Fiol va obrir aquesta forn l'any 1945.

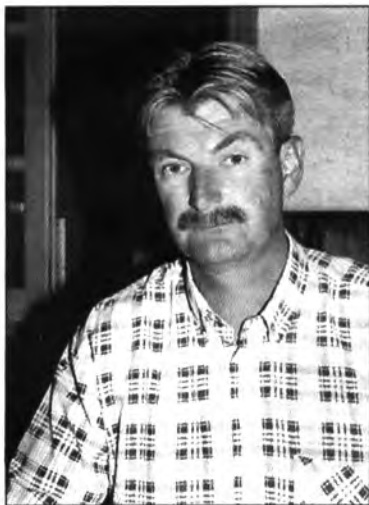
Fa 55 anys que en Rafel Nicolau a qui veiem amb el seu net Miquel va obrir la Botiga Nova a Costitx. Era una botiga de queviures. Ara fa 25 anys hi va posar l'estany i també ven productes de neteja, confecció etc.

CRONOLOGIA DE LA HISTÒRIA DE CATALUNYA (XXIV BIS)

Capítol que ens deixarem oblidat,
corresponent al primer de juliol)

PER RICARD COLOM -TLF. 964 207607

Fa 5 anys que en Joan Ferrer va obrir el **Taller Ferrer** de reparació de cotxes a Llubí.Fa 14 anys que n'Antoni Vives regenta el **Bar Brises** a Llubí. És un bar del Reial Madrid.Fa 2 mesos que n'Andreu Planes ha obert el **Super dels Animals** a Llubí. Ven materials i pinsos per animals de companyia.Fa 22 anys que en Joan Perelló regenta la **Fusteria Llubí**. L'hi va traspasar el seu mestre, en Jaume Rosselló quan es va jubilar. És la fusteria més antiga de Llubí.

6.1355: D'Arborea es rearma, i Gènova mostra recolzament als Doria.

1355: Gènova derrota Venècia a la batalla naval de Sapienza, mentre els catalans lluiten a Sardenya. Signen la pau: Davant l'actitud hostil de Castella, el Cerimoniós no té més opció que la pau amb Marià d'Arborea.

Mor Bernat de Tous. El sarcòfag gòtic, de bella estàtua jaient, es conserva a l'Església de sant Martí de Tous (Anoia).

L'Alguer queda buidada de resistents sards, i és **re poblada per catalans**, els quals hi reben cases, terres i privilegis i la rebategen amb el nom de **Barcelona**.

Els moros d'Eslida (Serra d'Espadà) tornen a ser **rebelats e alçats** per tal d'unir-se a la previsible invasió castellana.

6.12.1355: El Cerimoniós marxa de Sardenya a Barcelona a causa de la imminent guerra amb Castella.

1355-1359: Caresties.

1355-1377: Frederic III, rei català de Sicília, germà de l'anterior rei, Lluís I, i Elionor, reina de la Confederació. Elionor i el Cerimoniós aspiraven a la successió de Sicília.

1356-1369: **Guerra dels dos Peres: La Corona Catalano-aragonesa té un milió d'habitants, Castella uns 6 milions.**

Mentrestant, la guerra amb Gènova quedarà reduïda al corsarisme (guerra de desgast).

Fins el 1365 la guerra amb Castella es desplega bàsicament dins el País Valencià i l'Aragó: Els castellans malmeten collites, talen boscatges, destrueixen cases, molins i canals, s'enduen bestiar i sarrains i jueus (de vegades els venen com a esclaus), molts catalans morts o mutilats... Greu hemorràgia monetària per a mantenir els exèrcits. La monarquia ha de desintegrar

pràcticament els seus béns per a plantar cara a l'agressió castellana. **Empenyorada cada vegada més a Corts controlades per oligarquies reaccionàries, la Monarquia catalana no podrà dar el pas cap a l'absolutisme dels Estats renaixentistes.**

1356: Aliança de Castella amb Gènova.

Acció corsària de 9 galeres catalanes contra vaixells genovesos en aigües de Sevilla, de poca importància, però serveix de *pretext, de manera iniqua i maliciosa (Crònica)*, a Pedro el Cruel per a **declarar la guerra al Cerimoniós. El Cruel qui vol recuperar el sud valencià**, hi al·lega els *greuges* contra la perversa Elionor de Castella i sos dos fills, i el problema de les ordres militars de Santiago i Calatrava, independentzades a Catalunya-Aragó dels *maestres* castellans.

Ordre reial que cerca abolir l'assemblea anual dels moros valencians car hom tem que hi sien discutides *qüestions perjudicials per al regne*.

Carta del Cerimoniós al comte de Dènia: *Similis fuit directa egregio Alfonso, comiti Denie, in vulgari tam catalano.*

Riuada al Túria. Rebrot epidèmic i caresties al Regne valencià.

Comencen les obres de les **noves muralles de València**, sota direcció del mestre picapedrer Guillem Nebot. Són realitzades a corre cuita per la imminent guerra: doble superfície emmurallada, 12 torres (porta del Mar, Sant Vicent, dels Roters, del Real, Portal dels Jueus, de la Russafa, de Torrent, de 16 claus, De Quart, dels Tints, el Nou, dels catalans i, posteriorment dels Serrans.

Corts al Principat, a Perpinyà, que aconsellen al rei de cercar la pau amb Gènova, i no embarcar-se en cap més altre guerra en cas contrari. El Cerimoniós, autoritari, no vol fer-ne gaire

cas.

29.7.2356: Neix a Perpinyà el futur rei Martí l'Humà, fill del Cerimoniós i Elionor de Sicília.

9.2356: Comença l'atac castellà contra la frontera aragonesa i la valenciana: Els castellans penetren per Oriola-Alacant.

1356-1357: Contraatac català, els alacantins s'ho penquen: recuperació del Castell d'Alacant.

El Cruel intriga amb els fills d'Elionor de Castella per a fer reviscolar les Unions, mentre que el Cerimoniós acull rebels castellans (entre el quals Enric de Trastàmara) que li prometen el lliurament d'importants ciutats andalusines.

1356-1359: Barcelona dona 212.000 sous per a la guerra, quantitat que augmenta d'any en any.

1356-1361: En la guerra entre catalans i castellans hi ha diverses incursions per les dues parts en territori enemic.

1357: Els castellans perden Tarragona.

2.1357: Corts a Lleida per a demanar subsidis bèl·lics: primeres topades serioses entre el rei i l'estament militar, 5 barons s'hi oposen. Les ciutats li donen 70.000 lliures.

1357: Frederic III de Sicília cedeix els ducats d'Atenes-Neopàtria a sa germana Elionor de Sicília, muller del Cerimoniós.

Nova riuada del Túria, i rebrots epidèmics i caresties al reialme valencià.

El Cerimoniós manté dos aspirants a la Corona de Castella: Enric de Trastàmara (germà del Cruel) i ara ateny guanyar-se l'**Infant Ferran**, fill d'Elionor de Castella.

Davant el perill de guerra civil tant dins Castella com dins Catalunya-Aragó, els dos Peres accepten la mediació d'un legat pontifici i signen una treva

d'una anyada.

1357-1371: Jehan de Mandeville descriu l'Orient mitjà, Aràbia, l'Índia i Àfrica N.E. (devers Somàlia) amb llibres dels viatges realitzats per viatgers com Fra Pordenone, Piano, etc.

1357-1359: Vila-real passa a mans del comte de Trastàmara, futur successor del Cruel (1369).

1357-1369: El Cruel, qui tem les ambicions de l'alta noblesa castellana, fa assassinar Fadrique, *maestre* de Santiago i germanastre seu, acaça l'altre germanastre, Tello, senyor de Biscaia, qui es refugia a Catalunya. Tots dos són germans d'Enric de Trastàmara. Per a venjar-se de l'Infant Ferran, el **Cruel assassina sa mare, Elionor i son germà, Joan.**

1358: Mateu Doria encapçala una nova revolta sarda.

L'administració embarga els béns temporals a Mallorca dels bisbats barceloní i gironí. El pavor de Tarragona, el

Priorat de Bellpuig i l'abadia de sant Feliu de Guíxols per negar-se a contribuir a les despeses de la guerra.

Els pagesos mallorquins tenen una organització pròpia el **Sindicat Forà**, format per 50 representants de parròquies i llocs rurals, qui s'apleguen cada any, alternativament a Inca i Sineu.

El Cerimoniós ratifica el Consell permanent del Sindicat Forà mallorquí, amb poder de cobrar impositcions, subsidis i talls als pobles. Així els pagesos mallorquins **s'avancen un segle als del Principat quan a direcció i participació política.** Al País valencià la pagesia és musulmana.

Comencen de nou les hostilitats amb Castella. Els nobles castellans exiliats hi participen al costat català.

Nova riuada del Túria.

Corts valencianes.

Corts catalanes a Barcelona, amb absentisme majoritari entre el braç

L'ESTEL

EL DIARI DELS
MALLORQUINSSUBSCRIVIU-VOS-HI !!
ANUNCIAU-VOS-HI !!

TEL.: 971 26 50 05

GASOLINERES
AMENGUALBotiga • Canvi d'Olis •
Rentador de cotxesAvinguda de Santa Margalida, 49 • Tlf. 971 53 71 86
Carretera Marjals, s/n • Tlf. 971 86 03 78
MURO

L'esperit republicà

La qüestió alemanya a Mallorca (II)

EN JOAN QUETGLES, PROFESSOR DE FILOSOFIA

Els alemanys són aliats objectius dels catalans, jo deia. Ho afirm, tot i sabent que l'alemany comú resident a Mallorca, en principi, la llengua que intenta aprendre és l'espanyola i no la catalana. Res d'estrany en aquest comportament lingüístic. Els estrangers residents a Catalunya saben - i els catalans també - que la llengua imprescindible és l'espanyol. Els alemanys, al igual que els catalans, es veuen obligats a usar l'espanyol en la seva activitat quotidiana. Un alemany que, ingènuament, s'hagués limitat a aprendre l'idioma català, que no entengués l'espanyol, hauria de recórrer a un intèrpret, a la manera que ho fan els resi-

dents monolingües.

Sigui, al respecte, que no s'hi val aportar testimonis que mostren que els alemanys residents no estan interessats en aprendre el català. No s'hi val, perquè allà on hi ha obligació no hi ha elecció. Quan els batlles catalans - com és el cas d'En Miquel Riera de Felanitx - fan bans comminant als residents alemanys a fer ús públic "d'una de les dues llengües oficials" al costat de l'alemany, ho fan, no per voluntat de recuperar el català, sinó per congraciarse amb les altes instàncies del Poder visigot, les quals veuen amb enuig el "mal exemple" lingüístic de la colònia alemanya. A les colònies germàniques, en efecte, l'ale-

many és la llengua omnipresent, i la presència de l'espanyol tendeix a zero. Publicitat, avisos i comunicats, anuncis, prospectes, llibres, premsa, televisió, cartes de restaurant, etc. van en llengua teutònica. Als visigots això els treu de polleguera; no així, als catalans, a no ser a aquells que volen participar a l'escena espanyola.

La tradició alemanya - i, en general, la dels pobles germànics - és de sensibilitat i respecte per les llengües minoritàries. A Europa, el reconeixement dels drets lingüístic de les minories tindria dos pols; un seria Alemanya, l'altre, el negatiu, seria França. França és l'únic Estat de la UE que no ha signat la carta

europea dels drets lingüístic de les minories. L'Estat espanyol sí que ha signat l'acord, però sense complir-lo. Els visigots sempre han trobat que això de signar no és cap problema, que "hecha la ley, hecha la trampa". Els visigots, una vegada estampada la signatura a la carta europea, continuen muntant tot de dispositius barroers - ells són una raça primitiva - i il·legals en comptes d'anorrear definitivament el català.

Pels alemanys, la qüestió de la llengua és essencial. La nació queda definida per l'idioma. La llengua alemanya, en alemany, es diu "deutch", i Alemanya, "Deutschland", és a dir, "la terra dels qui parlen alemany". En principi, és alemany aquell que té l'alemany com a llengua pròpia. La condició sine qua non per a atorgar la nacionalitat alemanya als qui retornaven de la "República dels alemanys del Volga" era que *parlessin correctament en alemany*. Ω

Fa 9 anys que n'Antònia Esteve i la seva filla Maria Antònia regenten el Bar sa Plaça, a la Plaça de l'Església de Llubí.

En Pep Ferragut és el saig de Llubí des de fa 38 anys. Fa 10 anys que és l'únic pregoner que fa crides a tot Mallorca. Va a altres municipis a fer crides, especialment per les festes del poble.

Fa 26 anys que en Joan Torrents regenta el Taller de Planxa i Pintura Torrents a Llubí.

Fa 8 anys que en Joan Ramis fundaren el taller Clean Market a Llubí. Fabriquen i distribueixen detergents. El seu soci és en Tomeu Martorell.

La desaparició d'elements urbans a Palma

L'àrea de Manteniment municipal de Palma, enlloc de dedicar-se a mantenir en bon estat allò que hi ha a Ciutat, d'un temps ençà, s'està dedicant a llevar d'enmig determinats elements urbans que hi ha gent que considera que haurien de romandre allà on són.

Aquest fet està provocant que hi hagi gent que romanguí muda i estorada, quan sorpresivament contempla una desfeta d'aquestes característiques, i que llavors s'indigna quan comprova que s'estan llevant de Palma determinats elements urbans, mentre se n'estan introduint d'altres nous sense cap casta d'explicació.

No hi ha dubte que totes aquestes operacions comporten unes despeses molt elevades, tant en material com en hores de feina. No s'a-

caba d'entendre ni se'n veuen els motius. No s'hi troba cap casta d'explicació raonable.

Se n'assenyalen alguns:

- Hi ha faroles que, tot i trobant-se en bon estat, han estat llevades dels carrers on eren situades i han estat substituïdes per unes altres noves. Les que s'han llevat, no fa tants d'anys que ja varen costar uns doblers al Consistori. Ara, incomprensiblement, són canviades, amb el cost afegit que això representa.

- Hi ha arbres que feien molta d'ombra a places i carrers de Ciutat: han estat llevats d'allà on eren, sense saber ben bé on ha anat a parar tota aquesta llenya, i han estat substituïts per uns altres menys ombrívols.

- Hi ha cantons de pedra viva

que es trobaven en molt bon estat a les voravies de Ciutat: han estat llevats, traslladats no se sap a on, i substituïts per peces de formigó excessivament altes i moltíssim més lletges.

- Hi ha teules aràbigues que cobrien edificis emblemàtics, com és ara l'antic Escorxador de Palma, que es varen mantenir al moment de la rehabilitació efectuada l'any 1991. L'any passat se'n llevaren molts de metres quadrats de dues grans teulades, cosa que, a requeriment del grup municipal del PSM-Nacionalistes de Mallorca a l'Ajuntament de Palma, va comportar la paralització immediata de les obres; a hores d'ara se'n continuen llevant d'altres tres teulades: Són retirades i substituïdes per unes altres de molt més baixa qualitat.

- Hi ha fonts ornamentals situades a zones verdes de Ciutat que hi varen esser instal·lades l'any 1991 amb la pretensió de ser utilitzades, a més d'ornament, també com a recipient originari d'un sistema de reguiu per a les zones ajardinades; aquestes fonts, en aquests mateixos dies, s'estan esbucant i destruint per una brigada d'obres que les estan tirant per avall.

Segons el comentari que fa la gent, nomé hi ha una explicació per a aquesta casta d'actuacions municipals: les ganes de fer negoci, amb la contractació d'empreses que fa l'Ajuntament. No hi troben cap altra explicació.

Des del grup municipal del PSM-Nacionalistes de Mallorca a l'Ajuntament de Palma:

A) Consideram excessiu el nombre d'actuacions municipals que tendeixen a eliminar de Palma determinats elements urbans que consideram característics de la nostra ciutat.

B) Reiteram que la tasca prioritària que correspon a l'àrea de Manteniment de l'Ajuntament de Palma és la de "mantenir" en bon estat allò que hi ha a la ciutat, enlloc d'"esbucar-ho". Això darrer només s'ha de fer, quan no quedi més remei.

C) Demanam una explicació satisfactòria del regidor responsable de l'àrea de Manteniment, sobre tots i cadascun dels elements urbans assenyalats més amunt. Ω

Cecili Buele

POLICLÍNICA DENTAL RAMIS

Quinze anys al seu servei a Sa Pobla.
Al carrer Gran, Ramis el nostre dentista!

Carrer Gran, 88 • Tlf. 971 54 05 99
07420 Sa Pobla (Mallorca)

SERIGRAFIA

JOAN CARLES I, 36
07440 MURO (MALLORCA)
TEL/FAX 53 72 20

El nacionalisme desnacionalitzador

Fa 8 anys que en Pere Amengual va obrir la **Benzinera Amengual** al Polígon Industrial de Muro: Minimercat, rentacotxes, canvis d'olis i venda de carburant. En Pere és el cap de llista del grup municipal **Convergència Democràtica Murera** que va governar el municipi durant les dues legislatures passades i avui encara és la candidatura més votada al municipi. Durant el govern de CDM és va redactar el pla parcial del Polígon Industrial, es va executar la construcció de l'edifici de la Tercera Edat, l'edifici de l'Ajuntament a la Platja de Muro etc. Sempre han estat el grup més votat el que demostra la confiança que els té el poble de Muro.

Fa 15 dies que na Francesca Estelrich de Santa Margalida regenta el **Bar Can Moragues** davant el Convent dels franciscans de Muro. La seva associada és n'Antònia Sanç de Muro.

Els germans Santandreu són els amos joves del **Taller Santandreu** de Muro. Són agent oficials Citroën.

Fa 16 anys que na Francesca Moragues té cura del **Museu Etnològic de Muro**: Mobles, vestits, eines del camp, eines d'oficis, una apotecaria, un laboratori... és propietat del Govern Balear i està ubicat a la casa pairal de l'Arquitecte Gabriel Alomar i Esteve que la deixa en testament a l'Estat espanyol l'any 1965.

Ja fa temps que el mal anomenat "nacionalisme majoritari" a Catalunya -encarnat per la coalició CiU- ha iniciat una perillosa deriva ideològica que és conseqüència directa d'una manca de projecte de país i d'un lideratge polític inexistent.

El regionalisme polític de CiU no tan sols no ha apostat per cap estratègia coherent sobre el futur de Catalunya sinó que en moltes de les tàctiques que ha emprat per a mantenir-se en el poder, ha compromès greument el nostre procés de reconstrucció nacional. Quin objectiu polític real té el defensar públicament els assassins del Borbó i la seva degenerada família? Per què s'oposaren en el seu moment al concert econòmic, al dret a l'autodeterminació i a la República? Quin concepte de democràcia tenen els capítosts de CiU?

A part, fan basarda les declaracions de l'alcaldeable convergent Joaquim Molins ("Jo m'he sentit sempre molt espanyol"), un home que va anar les passades eleccions estatals a Madrid prometent que "plantaria cara" al PP, i va acabar parant el cul.

Però en mig de tots aquests despropòsits, brillen amb llum pròpia els intents de reformar el catalanisme. En el fons, totes aquestes propostes que intenten buidar de contingut el nacionalisme català sorgeixen de ments desprivilegiades i de tecnòcrates pobres d'esperit. El perfil polític d'aquests homenets es defineix per una falta de convicció en la pròpia nació i en el projecte que teòricament representen. Com que el seu caràcter no està a l'alçada del veritable nacionalisme i de tot el que això comporta, el volen aigualir en un intent d'adequar-lo a la seva pròpia mediocritat i, al mateix temps, amb voluntat d'amagar públicament la seva condició de botiflers.

El conseller de cultura de la Generalitat, Joan Ma. Pujals, fou brillantment definit per Josep Ma. Flotats com "un xicotet destraler amb aires de terrinent tarragoní". Aquest va ser un dels primers individus en elaborar noves teories per a "renovar" el nacionalisme català. Farà uns pocs anys ja parlava de "nacionalitats concèntriques", una entelèquia retòrica que ni ell mateix sabia gaire bé què volia dir. Davant la impossibilitat de defensar amb coherència els seus irrisoris arguments, va haver de desmarcar-se de la proposta absurda.

Més tard, va acomiadar amb gran rebombori un professional reconegut del món teatral com en Flotats, de la direcció del TNC. Però mentre volia aparentar "virilitat" en aquesta qüestió, durant el procés d'elaboració de la nova llei del català -de la qual ell era el principal avalador- s'esperguia dins la infausta Feria de Abril, quan el colonitzador García Prieto li empeltà uns lladrucs "en español" contra la nostra llengua. En Pujals va callar i obeir, no fos cas que l'esclau nadiu molestés l'amo foraster. Ai, Pujals, que no

tens el que un home ha de tenir!

Però no va passar gaire temps que un altre prohò del catalanisme tou, Josep Antoni Duran i Lleida, un element que avantatja a Pujals tant en mediocritat com en espanyolisme, va posar les bases per a una "repensada" en profunditat del nacionalisme autòcton. Per a Duran i Lleida, el poble català havia de renunciar a perpetuïtat a exercir el dret a l'autodeterminació. El cacic d'UDC volia així encaixar definitivament Catalunya dins Espanya i, de pas, intentar ocupar la cartera d'algun ministeri.

Després va ser el Secretari General de CDC, Pere Esteve, que va dir que el seu partit -teòricament nacionalista- havia d'obrir les files per a incorporar a gent no nacionalista. Ara calia descafeïnar el moderadíssim discurs nacional de CDC, per a fer-lo més atractiu a inadaptats i colonitzadors en plena campanya de captació de militants.

Ara fa poques setmanes, un cop signada la "Declaració de Barcelona" on CiU, PNB i BNG demanaven un estat confederal, els mateixos individus -primer Esteve, després Duran i Lleida- surten corrents advertint que ells no volen reformar ni la Constitució espanyola ni l'Estatut d'autonomia. Si l'estat confederal no entra dins el previst per la Constitució monàrquica, ¿quina seriositat té la "declaració" si no hi ha voluntat ferma de canviar l'actual marc autonòmic? I encara declaren que CiU "aposta per l'Estat Espanyol", obviat el reconeixement de l'Estat Català totalment compatible amb un discurs confederal.

Per altra banda, el mateix dia de la signatura de la declaració d'intencions, la Fundació Barcelona-formada per militants de CDC i molt propera al sibil·lí Miquel Roca- es despenja amb un document estratègic inspirat en les idees tronades de Duran i Lleida. Aquest estudi que recomana abandonar el "nacionalisme identitari i sobiranista", que per altra banda és l'únic nacionalisme coherent possible a Catalunya, és avalat de seguida pel president de la Generalitat, el traïdor Jordi Pujol.

Qualsevol persona mínimament normal, encertadament pensaria que la Declaració de Barcelona és un brindis al sol si el mateix dia de la seva signatura, els "peixos grossos" de CDC aplaudeixen el discurs doctrinalment oposat elaborat per la Fundació Barcelona.

Però havia de ser el mateix promotor del discurs pseudoideològic de CDC, Pere Esteve, qui ens havia de mostrar el cinisme o -depèn com es miri- la bogeria de la línia argumental dels minidirigents de Convergència. En l'article "Sencillament política" (La Vanguardia, 2/8/1998) escriu: "Ambos documentos -la declaración y la Fundación- son fruto de una misma sensibilidad política. (...) Lo es porque los elementos más importantes que motivan el texto de la Fundación Barcelona son plenamente y hasta tex-

tualmente coincidentes con aquello que dicen los documentos básicos con que Convergència trabaja desde hace ya más de dos años. El documento de la Fundación cuenta con nuestra promoción, como otros aparecidos en ámbitos cercanos a Convergència y cuyo contenido recibimos con satisfacción".

No és curiós que sigui l'autor del manifest del "nou horitzó per Catalunya" -document ja conegut com "l'Auca del Senyor Pere Esteve" en diversos medis polítics- qui esgrimeixi tanta hipocresia. Allà parlava de "sobirania compartida", una ambigüitat malintencionada. Si sobirania és la qualitat del poder polític d'un estat o d'un organisme que no està sotmès a cap altra poder, ¿què entén el senyor Esteve per "sobirania"? I per "compartida"? O el secretari general de CDC ens vol fer passar bou per bèstia grossa, o demostra no tenir cap noció de terminologia política ni de dret internacional. A més, ¿es refereix al concepte de "sobirania interior", o al de "sobirania exterior"? Un altre dels punts de la seva proposta, era la de tornar a una articulació de l'Estat Espanyol anterior a l'any 1714. ¿Esteve no se n'ha adonat, que la desfeta de l'any 1714 fou conseqüència directa d'un llarg procés de degeneració nacional i pèrdua de les llibertats pròpies, ja iniciat el segle XV, amb la unió dels territoris catalans amb Castella? Quan el més sensat seria desfer el caduc "Reino de España", els desnacionalitzadors no paren de cavil·lar en més pedaçs i cataplasmes inútils.

Personalment crec que més enllà del "nou horitzó" de Pere Esteve, hi ha un gran precipici per a Catalunya...

Per altra banda, el catalanisme polític majoritari -com un mal amant- ha perdut la capacitat de seduir i sorprendre positivament a la ciutadania. UDC i CDC no han aconseguit atraure dins les seves files personalitats de prestigi, ni aquells sectors claus que podrien haver ajudat a avançar en la nostra independència nacional. Al contrari, han estat els principals partits en cremar políticament als autèntics nacionalistes i en desactivar les iniciatives de caire catalanista més agosarades.

Un exemple d'aguest desencant fou la cerimònia "solemne" d'entrega del carnet 50.000 de CDC. Un dels nous "militants-estrella" anunciats per l'organització va ser el de Vicenç Villatoro, actual director general de Promoció Cultural. De tant que se l'ha associat al submón del pujolisme, molta gent es preguntava: "Però què encara no tenia el carnet de convergent, aquest home?" I no pocs cervellets de Convergència pensaven sorprendre a les masses amb aquest "nou" fitxatge!

Però el símptoma més indicatiu de la poca percepció dels nostres governants, és el cofoisme malaltís

que desprèn l'exposició "Ara és demà" organitzada per la Generalitat, mentre Catalunya s'aboca al seu fracàs nacional. I no solament a nivell polític, doncs entre els incendis del 1994 i els d'enguany, s'ha cremat una importantíssima part del teixit forestal del Principat. A més, la fireta proposa l'articulació de Catalunya amb Europa, però a través de Madrid! Segons la Generalitat, no hi ha lloc per a un Estat Català dins el concert de les nacions civilitzades del món. De seguir així, ni dins la Unió Europea els catalans no podrem decidir res d'important sobre el nostre futur.

Si "ara és demà", ja podríem plegar avui mateix... I encara es fan dir "nacionalistes" els que ens van cavant la pròpia tomba!

El que resulta més trist és comprovar que en tants anys de govern convergent i de pseudodemocràcia, encara no s'ha pogut garantir la supervivència a llarg termini de Catalunya, entesa com a fet lingüístic, cultural i ètnic diferenciat. Vivim en una permanent hipoteca de la nostra vida col·lectiva, supeditada sempre a conjuntures forasteres. El desenvolupament autonòmic ha fracassat: cal guanyar-se la independència si volem arribar a celebrar un altre mil·lenni. El temps no juga a favor nostre.

Els únics representants de l'autèntic nacionalisme o sigui, els independentistes, albirem un proper trasbals en la política catalana. Pujol, el gran manefla, canviarà el Palau de la Generalitat per la llar d'avis. Amb ell morirà CDC, la seva obra. Després del traspàs polític, si en queda alguna cosa, podem estar segurs que serà una pura degradació. La coalició CiU està sentenciada a desaparèixer. S'acosta la fi del cicle i cal saber percebre'l, si aspirem a estar preparats per l'ocasió.

Unitat i fermesa, car hem de ser conscients que solament un bloc sòlid d'independentistes guiats per un líder natural sorgit entre les masses del poble català, podrà aturar la pinça espanyolista que cada vegada amb més força van formant el PSC i el PP.

Quan arribi l'hora assenyalada, aquests homes i dones que anteposaran la consciència de pàtria per damunt de tot, donaran el cop de timó necessari que permetrà restituir l'honor i la llibertat en tot el territori català. Acatat el procés d'alliberament nacional, ja no hi haurà lloc ni per a colonitzadors ni per a botiflers. Serà el moment d'interpel·lar -amb justícia però també amb duresa- tant als enemics com als col·laboracionistes. El "nacionalisme" desnacionalitzador s'extingirà per sempre més i el nou ordre el marcarà el nacionalisme regenerador que culminarà amb la fundació de l'Estat Català independent. Catalunya, a la fi, haurà estat vindicada. Ω

Josep Ma. Vall i Comaposada
Estat Català - Barcelona

HISTÒRIA D'UNA FOTOGRAFIA

1959: Una de les primeres accions antifranquistes esdevingudes a Sa Pobla d'ençà la Guerra Civil

Carrer Escola número 12 de sa Pobla. Indret on s'esdevingueren els fets antifranquistes que el nostre col·laborador explica en aquest article.

A sa Pobla, el "Frente de Juventudes" tenia un local, una casa que servia per a reunions i activitats diverses -organització de campionats esportius o de "cultura" falangista-. La primera casa que tingueren era darrere l'Ajuntament. Més endavant es canviaren de lloc i obriren -amb assistència de les primeres autoritats- un nou cau al carrer de l'Escola, prop d'on vivia la meua besàvia. Les parets de les distintes cambres estaven adornades amb els treballs que ens obligaven a fer a

l'Institut. Murals amb la vida de Mola, Franco, Yagüe, José Antonio, Calvo Sotelo, Ramiro de Maeztu. Dibuijos amb els herois principals del Gran Imperi Espanyol "donde nunca se ponía el sol": els Reis Catòlics, Hernán Cortés, Pizarro, el rei Carles I, Felip II... El professor ens manava dibuixar el mapa del món amb l'obligació d'indicar la grandària i extensió del famós "Imperi". Les consignes falangistes, envoltades per angelets i guerrers, omplien cada una de les habitacions

on, en teoria, els joves de sa Pobla havíem de passar les hores de lleure jugant al parxís, a escacs, o pintant i dibuixant tan engrescadores "aventures culturals".

Amb el meu amic de la infantesa, en Sebastià Bennàssar, de Can Pelfí, un dia decidírem passar a l'acció. Un vespre, quan havien tancat i no hi havia ningú dintre, agafàrem la clau de la finestra on la deixaven -tots els al.lots en sabíem l'amagatall- i, decidits, hi entràrem sense obrir els llums. No era qüestió que ens trobassin!

Primer espanyàrem els cartells amb les històries de Franco i José Antonio, Mola i Queipo de Llano, Hernán Cortés i els Reis Catòlics. No en deixàrem ni un! Els feiem bocins a poc a poc, fruit de l'acció. No vull amagar que ens posseïa una certa por. Si ens haguessin trobat, l'escàndol hagués estat majúscul! Però en aquells moments allò ens semblava un acte completament alliberador. Després, amb carbó, anàrem tapant totes les consignes de Falange que hi havia a les parets fins a deixar-les irreconeixibles. Dibuijàvem amb fúria, fent-nos mal a les mans, espitjant amb força el carbó. Per acabar d'arrodonir la feta, anàrem agafant un a un els jocs de parxís, les pilotes

amb el segells "Frente de Juventudes", les capses amb les peces de dames i escacs i, una a una, les llançàrem al pou del pati. Feien una seca remor en caure a baix. Clac!, Clac!, Clac!. Podies contar, u, dos, tres, quatre, fins que els objectes ensopegaven amb l'aigua profunda del fons. Silenciosament tornàrem a tancar el pany de la porta, deixàrem la clau en el mateix lloc, a la finestra, i partírem.

A l'endemà, el professor de "Formación del Espíritu Nacional" vingué emmurriat. No va dir res. Durant un parell de setmanes ens va fer córrer fins a esgotar-nos. Per una temporada s'acabà el jugar al futbol a l'hora del "recreo". El director també ens mirava mentre entràvem a classe, intrigat, pensant qui podia haver estat el culpable de l'endemera. Oficialment no digueren res. El falangista ens feia córrer, a tota la classe, amb ràbia, com si volgués matar-nos. Potser pensava que allò només podia ser obra dels de tercer o quart. I no s'errava! Suàvem, sota el càstig silenciós. Era a finals de l'any 1959. Aquella fa ser la meua primera acció pràctica d'antifranquisme. La record com altres deuen recordar un "excel·lent" en les notes de fi de curs. (Miquel López Crespi) Ω

En Miquel Campaner és l'amo jove de Impremta de Muro. En Miquel fou el director durant 3 anys de la revista local Algebelí, fins que deixà de sortir ara fa 4 anys. I no fou per manca de doblers, ja que a l'Associació Cultural Algebelí hi ha doblers, 650 associats i un local cedit per l'Ajuntament. El que els manca és un director que se'n vulgui fer càrrec. Ja ho sabeu! Els o les interessades, que és posin en contacte amb en Miquel i la revista tornarà a sortir.

Fa 18 anys que en (igual que L'ESTEL) que en Martí Mora va obrir el Taller Iveco a sa Pobla. Té el Servei Oficial Iveco (camions i furgonetes).

Sembla que el Partit Popular que governa a l'Ajuntament de Palma, sobretot d'un temps ençà, està confonent massa sovint "el cul amb les tèmpores". Amb altres paraules menys castisses: el partit amb la institució, els doblers públics amb els privats, les obres ben fetes amb les paraules buides, les festes cíviques amb les religioses, els centres culturals amb negocis particulars, les entitats ciutadanes amb mà d'obra barata, els partits de l'oposició amb no-res, la participació ciutadana activa amb la passiva, etc. etc.

Per a qualsevol persona mínimament observadora de la realitat municipal, està molt clar que la presència activa i frenètica del regidor responsable, entre moltíssimes d'altres instàn-

¿Per activa i/o per passiva?

cies, de la regidoria de Relacions amb les Entitats Ciutadanes, Sr. José M^o Rodríguez, ho ha volgut capgirar tot, de cap a peus, de dalt a baix. Ja se n'advertia d'aquest perill el mateix dia que el senyor batle el nomenava i el feia asseure a la seva esquerra!

Entre d'altres gestes realitzades, s'ha pogut veure que on hi havia hagut certs intents d'anar fomentant una participació ciutadana cada cop més activa, s'hi han anat col·locant tones i més tones de programes d'actes organitzats i patrocinats per l'Ajuntament, amb els quals s'està convidant la ciutadania a acostumar-se a partici-

par d'una manera tan passiva que resulta realment preocupant.

La darrera mostra, que no és l'única, la podem veure en això que s'han tret de la mànega amb el nom fastuós de FESTA MALLORQUINA 98, patrocinada pel PP de l'Ajuntament de Palma, pel PP del Govern Balear, pel PP de l'Autoritat Portuària i pel PP d'alguns ajuntaments de l'illa. En definitiva, encara que no ho vulguin ni ho puguin dir en veu alta, es veu, més clar que les aigües transparents de la platja des Trenc, que es tracta d'una FESTA MALLORQUINA -ben poc "mallorquina", per cert, pel que fa a l'ús de llengua pròpia de Mallorca-, una festa que ha estat organitzada pel Partit Popular amb els doblers públics de l'Ajuntament de Palma. ¿Contra qui? Vés a saber-ho. Pentura contra aquells que l'any passat també hi feren coses allà mateix, per aquestes mateixes calendes!

Amb el foment d'aquesta casta de PCP, o participació ciutadana passiva, el PP està tendint a relegar la ciutadania de Palma a la condició de simple contempladora d'espectacles organitzats des de la institució municipal, amb quantitats milionàries extretes de les arques públiques municipals.

Un impuls agosarat de la PCA, o participació ciutadana activa, en canvi, ha d'anar abocant un dia i un altre, cap al conjunt de la ciutadania, aquell protagonisme que li correspon com a constructora d'una societat democràtica, lliure i solidària. Llibertat i solidaritat que vénen a ser com les dues closques protectores de la sempre delicada pegellida democràtica.

Ostres, tu! Però allò que es veu a Palma no és justament això, sinó tot el contrari. Quin foment de la llibertat s'hi promou, si només arriba a aconseguir coses aquella gent que es mostra favorable al Partit Popular? Quina solidaritat s'hi està escampant, si a bona part de la resta de sectors ciutadans se li està negant el pa i la sal?

Com a ciutadà que rebutja frontalment aquesta casta de polítiques que està exercint a Palma el Partit Popular, he de reclamar que es pari molt d'esment a aquest perill públic que representa per a la nostra ciutat l'ala més dura d'aquesta dreta conservadora i caciquil que hi governa. Pel bé de la nostra ciutat, i per una administració més transparent i clara dels recursos públics municipals. S'hi manegen molts de milers de milions de pessetes que encara ens fa falta veure que es troben en bones mans. Ω

Cecili Buele i Ramis. Ciutat

Fa 10 anys que n'Antoni Cantallops va obrir el Taller Cantallops-Socles a sa Pobla. Adoba tractors i maquinària agrícola.

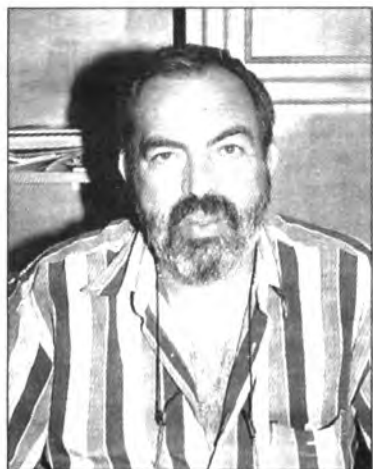
Fa un any que en Bartomeu Carbonell regenta la Fusteria Carbonell a Sa Pobla. Abans, durant 14 anys la regentava en societat amb en Jordi Serra.

NO EMPRENYIS

EL MEU POBLE

Enguany és el 25è. Aniversari de la creació de **Mobles de Cuina Soler**, regentada pels Germans Soler, en Bartomeu, a qui veiem a la fotografia, i n'Antoni. Fabriquen i instal·lan cuines arreu de Mallorca.

Fa 5 anys que n'Antoni Serra va obrir el **Taller Autos Serra** a Sa Pobla. Reparació de cotxes i compra-venda de vehicles de segona mà.

En Rafel Torrandell, en Francesc Tugores i en Pere Mestre regenten des de fa 9 anys el Taller-botiga d'Informàtica **CEIA** a Sa Pobla. Podeu visitar la seva pàgina web que és (www.sa.pobla.com) on trobareu notícies i informacions de sa Pobla i comarca.

Fa 4 anys que en Pep Batle va obrir la **Botiga Taller Imatge i Só** a sa Pobla. Ven i adoba aparells de TV, ràdio, etc.

L'atemptat contra els drets humans a Birmània

PER MARINA FERRÀ A-HAMELYNCK

Birmània és un país situat al sud-est asiàtic que té uns trenta milions d'habitants que des de 1962 pateixen una dictadura feixista que començà amb el general Ne Win. Aquesta va fer un cop d'estat fallit el 1958. Actualment Birmània està governada per un successor de Ne Win, el general Than Shwe. Certa O.N.G. ha enviat un comunicat que informa sobre les condicions infra-humanes que pateixen els presos polítics, que he traduït de l'anglès: A mitjans de novembre de 1995, els guardes de la presó Insein Jail de Rangún registren les cel·les d'aproximadament dos dotzenes de presos polítics, entre ells els membres honoraris del P.E.N. Win Tin, Myo Myint Nyein i Sein Hlaing. Seguidament dels registres els presoners són interrogats, i de vegades torturats físicament i aficats en cel·les diminutes reservades normalment als cans de la presó.

Les autoritats de la presó prohibeixen la lectura i l'entrada de tot aquell material "sediciós" que danyi el regim del Consell de la Llei i de l'Ordre de l'Estat, (que recentment ha passat a anomenar-se Consell de la Pau i del Desenvolupament de l'Estat). Els materials incloïen revistes pro-democràtiques, traduccions de documentals emesos per la B.B.C., les emissions de la "Voice of America" (Veu d'Amèrica), de les estacions de la "Veu Democràtica" de la radio birmana, i cartes de les Nacions Unides, del comitè internacional de la Creu Roja... Una d'aquestes cartes era d'un reporter especial de les Nacions Unides per al professor birmà Yokota i descrivia les condicions infra-humanes en aquesta presó d'Insein Jail. Vint-i-dos dels presoners són acusats com a membres de la secció 5E de l'Acta provisional d'Emergència, per escriure i publicar informació falsa.

Essent denegat un representant legal, s'han de defensar ells mateixos. Molt han parlat als autors d'aquesta investigació sobre la injustícia dels processos als quals tots van ser sentenciats a 7 anys addicionals de treballs forçats.

Myo Myint Nyein fou catalogat com a capítot, ell i els seus companys van ser acusats d'escriure i distribuir secretament materials "prohibits", incloues dues revistes sobre la commemoració de les noces de diamant de la Universitat de Rangún...

Els autors d'aquest reportatge són membres de l'oposició i estan agrupats al "Front Democràtic d'Estudiants de Birmània", l'han traduït a l'anglès i disseminat a tots els grups internacionals de drets humans. Preten ser una cridada d'atenció. La informació sobre Myo Myint Nyein, Sein Hlaing i U Win Tin relativa a la seva situació judi-

cial és tocada en aquest document.

Des de que feren la investigació, la salut d'U Win Tin, mai massa bona, s'ha deteriorat greument. Va ser hospitalitzat el 19 de setembre de 1997 per un problema cardíac i molts de centres del P.E.N. Club Internacional s'interessaren per la seva salut. El govern va declarar que no era crític i que rebia el tractament mèdic adequat. De llavors ençà, un altre dels 22 presoners s'emmalaltí, el parlamentari de la Lliga Nacional per la Democràcia U Hla Than, mort, poc després de la investigació, aparentment de tuberculos i pulmonar. La seva petició de ser tractat a ca seva va ser rebutjada per pertanyer al partit citat més envant. El mes de juny de 1997, un altre presoner Mohn Ywa Tin Shwe (que emmalaltí essent acorralat a les cel·les de càstig) també morí.

D'acord amb "Amnistia Internacional, U Win Tin sofrí unes condicions molt dures, però quan la seva família demanà un tractament mèdic especialitzat les autoritats li negaren la petició. Mohn Ywa Tin Shwe va ser castigat a romandre tancat a una cel·la per els cans militars i privat de mantes, de menjar i d'aigua abastament. Ω

Salvem Eivissa

Cala Comte és una cala situada a l'oest de l'illa i que pertany al municipi de Sant Josep. És una zona preciosa, formada per petites i acollidores caletes separades per roca, amb unes vistes espectaculars, just al davant té s'Illa des Bosc, té també una àmplia zona de dunes amb la típica vegetació de pins i sivines de troncs contorsionats, una arena perfecta, una mar cristal·lina i neta i un sol únic... És quasi una cala verge, com en queden poques, només hi ha dos petits bars i un quiosc, la resta és vegetació i natura viva.

Avui però, Cala Comte, degut

a la greu especulació que practica el Partit "Popular" sobre els béns públics i naturals de l'illa, motivada pel neo-feixisme institucional emmascarat que els caracteritza, han convertit aquesta cala en l'inici d'un complex turístic. Per aquest motiu Cala Comte ha estat asfaltada sota la complicitat de l'empresa d'autobusos que fan la línia St. Antoni - Cala Comte, per la mà d'obra bruta i barata del monopoli de les obres i carreteres i el consentiment de les grans institucions de l'illa i del Govern. Per això: l'Ajuntament de St. Josep, l'alcalde i el conseller d'ur-

banisme, el Consell Insular, el Govern Balear, AGLOISA i Voramarel Gaucho, són CULPABLES.

Per aquest motiu, la matinal del dimarts 1 al dimecres 2 de setembre, un grup de gent, que estimam l'illa, vàrem procedir a tancar l'entrada a la cala, col·locant la parada del bus clavada enmig de la carretera a l darrer revolt abans d'entrar a l'aparcament. Va ser un acte contra la forta especulació urbanística del PP, l'asfalt també és fort però es pot foradar amb paciència i ganes. Com diu la dita: "Si ens destrossen les contradres, alçarem les barricades" i això férem. Perquè Eivissa és on vivim i ningú té dret a convertir-la en un pilot de ciment enmig de

la mar, a ningú li agrada que desfacin ca seva, i en el cas que això succeís tothom lluitaria per salvar el que és seu, idò tothom ha de lluitar el que és nostre, tothom ha de lluitar per Eivissa, i perquè coses com les de Cala Comte no tornin a succeir mai més.

Salvem Eivissa, la lluita no s'atura.

P.D; Volem denunciar també, la complicitat i la censura que la premsa illenca, Diario de Ibiza i Última Hora, han aplicat sobre el tema, sense fer sortir a la llum pública les denúncies al partit popular i a la destrucció que practica sobre l'illa d'Eivissa. Ω

Galego-português

Iniciativas a prol da língua

A ponência política aprovada polo Bloque Nacionalista Galego na sua XIII Assembleia nacional propugna "umha estratègia decidida de achegamento entre Galiza e o Estado português" e "a normalizaçom das relaçoens linguísticas". De outra parte, o BNG propunxo no Congresso dos Deputados espanhol que o galego fosse língua oficial na comarca entre o Eo e o Nàvia (nas Asturias). O mesmo congreso aprovou umha proposiçom nom de lei do BNG para que a *Radio Televisión Española* respeite a toponímia da Galiza nos seus programas e nos informativos.

Cinema em galego!

O PP regeitou um projecto do BNG de Lei do Audiovisual que reclamava reforçar "a exhibiçom das películas dobradas ou subtítuladas no nosso idioma". A Mesa pola Normalizaçom Linguística que patrocina a distribuiçom de cópias em galego das grandes produçoens cinematográficas. E e que ainda que o artigo 20 da Lei de Normalizaçom Linguística obriga às instituicoes autonómicas a fomentar a produçom, a drobagem e a exhibiçom de filmes em galego, nos quiza anos de vigência da lei só se projectou umha película dobrada ao galego no 1994.

Des de a periferia

Estes som os colectivos que estam a lutar polo galego em territórios lusófonos do exterior da Galiza e do Estado português na península Ibérica:

Mesa para defensa del galego d'Astúries (Sr. Benigno Fernandez), rua Olpico, 18, baixo

esquerda, Branha, 33734 Eilao (Astúries). A Mesa leva avante a defensa da galego no oeste das Asturias.

Asociacion Fala Ceibe (Sr. Xavier Lago Mestre), avenida do Castelo, 203-2C-24400 Ponferrada (O Berço). Este colectivo tem impulsado campanhas a prol dos direitos dos galegofalantes da comarca e colabora nas publicacoens loais na difusiom da situaçom do galego no Berço.

Fala i Cultura, Lagares de la Penham s/n 10892 Sam Martim de Trevelho (Cáceres Extremadura). E o colectivo que cada ano organiza o Dia da Nossa Fala.

Grupo Amigos de Olivença, Casa do Alentejo, rua Portals de Sao Antão, 58, 1100 Lisboa (Estado português). Colectivo português que luta pola identidade e a língua desta region.

Censura institucional e mais agressões à língua

A Rádio Galega prohibiu a emissom dumha cunha publicitária na que há semanas se anunciava a organizaçom da Corrida pola Língua e na que sublinhava o retroceso do usso social do galego logo de quize anos de Lei de Política Linguística. Segundo a Mesa esta proibiçom é "mais umha mostra da censura que o governo de Junta de Galiza exercer através dos meios de comunicaçom públicos, sobre qualquer crítica que questione a sua política linguística".

A delegaçom de Facenda na Galiza nom dispõe de impresos em galego.

Umha assembleia de licenciados em galego-português denunciou que a Direcçom Geral de Política Linguística contrata ao professorado de jeito sospeitoso.

Justiça e língua

O Encontro de Fiascais Progressistas salientou a necessidade de potenciar o uso das línguas das nacionalidades históricas na Administraçom de Justiça. A Asociación Galega de Estudos Xurídicos manifestou que "deveria estabelecerse como princípio que a documentaçom notarial fága-se em galego a nom ser que alguém solicite expressamente o espanhol".

Documentos em galego

O Parlamento galego aprovou umha proposta del BNG na que insta-se à Junta de Galiza a que nos documentos nos que participe (registro de documentos, escrituras notariales públicas...) e os que encarregue (projectos de viabilidade, estudos...) dejam escritos em galego. Até agora a Junta seguia a realizar muitas das suas funções administrativas em espanhol (por exemplo nas acçoens judiciais nas que participa a Junta a presença do galego é quase nula).

Noticias breves

*No quarto aniversário da morte do poeta galego Ernesto Guerra da Cal a Universidade de Coimbra editou um volume sobre a sua vida. Entre outros muitos aspectos, destaca-se o seu critério sobre a língua: que "*a língua culta para os galegos está na outra beira do Minho*" e que "*as Normas aprovadas no 1982 ao confundir língua falada e escrita condenan o galego ao languidescimento como dialecto do espanhol*".

*A Mesa pola Normalizaçom Linguística recebeu o "*Pedron de ouro*" polo seu compromisso lin-

güístico e por ser o único referente social na defensa do galego. "**Português no ensino desde ja**" e nome da nova campanha de Movimento Defensa da Língua, que pretende que se inclua o português nos planos de estudo da ESO. O MDL organizará umha descida polo rio Minho em defensa do galego.

*Celebro-se de 25 ao 30 de Maio o Encontro das Letras Galegas em Lisboa organizado pola Junta de Galiza e o Centro Ramon Piñeiro.

*Desenvolveu-se em Lisboa a IV Universidade Lusófona de Verão, com a pretensom de contribuir ao diálogo entre os espaços de fala portuguesa e ao desenvolvimento humano de países e povos lusófonos. Francisco Salinas Portugal, da Universidade da Corunha, foi o representant da Galiza

Naceu o periódico bimestral **Já -o antigo Gralha-**, um projecto que pretende reflectir os acontecimentos da sociedade actual, com o objectivo de satisfazer a procura de informaçom sobre o estado das coisas que debe se conhecida e difundida". Pede-o gratuitamente à Associação **Já**, apartado dos correios 687,32080 Ourense (Galiza).

*Ja esta na rua o número 9 de *Língua Nacional*, o boletim de informaçom linguística editado pola Associação Reintegracionista "Artàbria". Envia-se gratuitamente a quem o desejar. Encomendas ao apartado dos correios 570,15080 Ferrol (Corunha, Galiza).

*O reitor da Universidade de Vigo manifestou ao semanário *A Nosa Terra* que "a equipa reitoral tem que abandeirar a causa do galego".

*Xosé Luís Franco Grande entrou na Real Academia Galega "para evitar que caia em maos do fraguismo". Ω

Fa 4 anys que en Josep Joan Capó és el delegat de la **Caixa Rural** de sa Pobra. Ara fa 3 mesos que aquesta oficina està al carrer gran del poble.

Fa 14 anys que el matrimoni compost pel metge estomatòleg Rafel Ramis i la metge odontòleg Pilar Tauler regenten la **Policlínica Dental Ramis** al carrer Gran de sa Pobra. És la clínica dental més gran del poble amb equip panoràmic de xequeig integral de la boca. Va obrir aquesta clínica el pare del Doctor Ramis, en J. Ramis, que avui està jubilat i té cura d'un hort de 60 quartons de tarongerar a son Frare, a la falda del Puig de santa Magdalena d'Inca, l'any 1958.

Fa 35 anys que n'Esperança Cladera regenta la **Relotgeria Rebassa** a sa Pobra. Abans estava a sa Plaça però ja fa un parell d'anys que està al carrer Gran. El seu home regenta la Relotgeria Rebassa a santa Margalida.

Fa 8 anys que en Pere Morell, a qui veiem amb son pare Jaume Morell, regenta el **Taller de Material de Construcció Morell** a sa Pobra. Va obrir aquesta fàbrica el seu padri, Pere Morell que va arribar des de Campanet l'any 1928.

DE TU DEPEN

Els uns parlen castellà perquè consideren que "fa més fi". El que demostra que no saben ben bé allò que és realment fi, noble i normal: parlar la llengua del país on vivim.

«Perquè ja n'estem tips que encara duri el renat de cervell que varen fer als nostres pares. La responsabilitat de la nostra generació és anar al fons del problema.»

¿PARLARÀ CATALÀ?

PETITS ANUNCIS

BORSA
IMMOBILIÀRIA

Llog per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

Traspàs fusteria al carrer d'Antoni Rosselló a la barriada de la Soleadat de Ciutat. Tlf. 271065

Cerc cases per llogar tot l'any (anys 98/99), amb piscina. Tlf. 864424.

Cediria amarrament al club nàutic s'Arenal a canvi de compartir barca de pesca esportiva. Tlf. 971 74 05 25.

Cerc casa amb piscina, 3 ó 4 habitacions per a temporada d'estiu 1999. Tlf. 971 86 40 91.

SERVEIS
PROFSSIONALS

S'ofereix jardiner amb coneixements de cuina. Demanau per en Lluís. Tel. 604790.

Cerc feina per guardar nins petits a casa a ca meva per les zones de Sineu i Maria. Tel. 525380.

La Casa Catalana de Mallorca ensenya ball de bot i sardanes. Tel. 753559.

Si vols fer feina amb els àngels, apunta't al "Taller dels Àngels". Informació al telèfon 281642 (Xesca).

Cerc feina per guardar nins a Can Picafort o Inca. Carrer Nou, 5, Maria de la Salut.

S'ofereix pintor empaperador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. Son Ferriol.

Si teniu qualche vidre trencat, cridau al 473819 i el vos posarem tot d'una.

Cerc feina per fer a ca meva. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines, coi-

xins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netedat i rapidesa. Tel. 771005.

Televisors, videos, ràdio-cassettes, els arreglam. Electrònica J. Garcies. C/ Francesc Frontera, 10. Tel. 264335. Coll d'en Rabassa.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

Cerc feina per guardar nins a la comarca de Cala d'Or. Tlf. 842156.

PERSONALS

Al·lota de 17 anys s'ofereix per a feina seriosa o per a donar classes d'EGB. Tel. 677727.

Vull deixar d'ésser esclau dels castellans. Cap partit polític m'ajuda a aconseguir la llibertat. Me vols ajudar tu? Telefona'm al 964 531 175. Josep Casalta.

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull cartejar-me amb tots vosaltres. Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n'busto. No us talleu i escriviu a Marta. Indústria, 114-08030 Malgrat de Mar.

Als Països Catalans es fa molta bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Penya. Independentistes, si somnieu en una nació lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escriviu-me: Francesc Bujet. Passeig del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Ens agradaria cartejar-nos amb al·lots i al·lotes que com nosaltres estiguin penjats/penjades per Lax'n'busto i que defensen la nostra llengua. Raquel Llagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Cercam gent entre els 18 i els 45 anys per excursions, sortides, etc. Al·lotes i al·lotes que vagin de mala fe. Apartat 1.792 Ciutat.

Pensionista de 78 anys, 1'80 d'altura, català. Vull conèixer senyora pensionista entre el 50 i 70 anys, per no estar tot sol. Tenc bona pensió i pis amb 5 habitacions i dos banys. Cerca'm al 462536. Ferran.

Hola! Som una al·lota felanitxera. Som molt independentista, iestic boja pels Sau, pels Ocults i pels Pets. Segur que si m'escriviu feim una gran amistat. Som molt divertida. Adéu. M. Glòria. Carrer d'en Magallanes, 29- 07670 Portocolom.

Senyor seriós i responsable de 53 anys. S'ofereix per cuidar senyor major i atendre'l en totes les seves necessitats. Per entrevista podeu escriure a En Carles. C/ Reis Catòlics, 31-07008 Ciutat de Mallorca.

Vull intercanviar revistes, còmics, fanzines i adhesius amb tots aquells joves que estiguin orgullosos de tenir sang catalana o basca a les seves venes. Pau Arranz. C/2 Volta 31-07209 Son Mes-quida-Mallorca.

Cerc al·lota fins els 33 anys amb les ungles llargues, romàntica, una femella maca. Escriviu-me a: Oscar. C/ Ausias March, 36-6-1 07003 Ciutat.

Jove de 29 anys, fadrí, amb estudis universitaris, agradós i simpàtic, desitjaria conèixer al·lota formal de 20 a 27 anys. M'agrada el ball de saló i som bastant actiu. Anima't i escriviu-me a l'apartat 690 de Ciutat.

Estudiant de ciències polítiques de 26 anys. Som independentista andalusí i m'agradaria mantenir correspondència amb independentistes catalans. Antonio. Apartat 74 Sant Fernando (Cádiz).

Hola! Soc un noi de 12 anys. En dic Josep i soc del Barça. m'agrada el futbol i el bàsquet. Voldria cartejar-me amb alguna persona. Sóc català. Escriviu-me. Josep Chillida. C/ la Bassa, 23 43530 Alcanar (Tarragona).

Hola, Em dic Raquel i tenc 14 anys. Tenc ganas d'escrivir-me amb gent de 14 a 16 anys. Si vols escriure'm... Raquel González-C/ Ansel Calvé, 13, 1er 3er-08950 Espiugues de Llobregat (Barcelona).

Som un jove de 24 anys, fadrí, cansat d'espanyolistes monàrquiques. Vull cartejar-me amb al·lotes independentistes d'entre 20-28 anys. Som simpàtic, idealista, seriós en temes de parella i català. Prometo respondre. La meva adreça és: Miquel Angel Rodríguez, Pl. Poeta Juan Boscán, 4-4c; 18013 Granada (Andalusia).

Cerc al·lota sense fills de 22 a 28 anys. Signe Lleó o Sagitari, que sia capaç d'estimar sense traïció. Telefona'm al 512018 dies feiners a partir de les 23 hores.

Fadrí sincer de 30 anys, simpàtic i agradable vol conèixer al·lota formal per una relació seriosa de parella. Escriviu a: Sebastià, carrer des Cubells 6, 07660 Cala d'Or, o telefona'm al 657739.

Es passen treballs per ordinador. Perfecció, netedat i rapidesa. Interessats trucar al tlf. 474404.

Atenció: administrativa cerca amigues i amics per a sortides, excursions, i a l'estiu anar a la platja. Bústia Postal 1400-07080 Ciutat.

Cercam músics per a crear una Banda de Música a s'Arenal de Mallorca. Tel. 971 26 17 19. Maties.

Som un alemany de 38 anys, cerc amigues i amics per a sortides i més. També vull estudiar la llengua mallorquina. Escriviu-me a la Bústia Postal 97 - 07080 Ciutat.

COMUNICATS

La Generalitat de Catalunya ofereix a entitats i de franc llibres, fulletons i material informàtic sobre la nostra història nacional. Per rebre'ls, cal enviar una sol·licitud a la Generalitat fent esment de l'entitat, adreça, telèfon, l'ús que hom en pensa fer i el nom complet del qui fa la petició amb la signatura i segell de l'entitat. Molt indicat per a professors d'història, ciències socials, català, centres d'ensenyament, biblioteques...

Si vols rebre la revista L'ILLA gratis, la pots demanar a Edicions Bromera, Poligon Industrial, 46600 Alzira. Tel. 96-2402254

Per a tots aquells i aquelles que vulguin lluitar contra l'invasor, contra els traïdors, contra l'exploració obrera, i per una terra lliure i catalana, els Maulets tenim obert l'apartat de correus 349 C.P. 43480 de Salou (Tarragona), per a qualsevol informació o col·laboració contra l'ocupant.

Si voleu rebre una subscripció gratuïta al Butlletí de la Fundació per la Pau (entitat contra l'armamentisme i la guerra) podeu adreçar-vos al telèfon (93) 3025129 o al carrer Pau Claris, 89, Barcelona 08010.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat, socials o teològics, sols us cal escriure a *Cristianisme i Justícia*, carrer Roger de Llúria, 13, Barcelona 08010, o telefonau al (93) 3172338.

La delegació catalana de la CSEM, grup d'ajut als països de l'Est, fa una crida per enviar roba, menjar, sabates, medicines etc. Per demanar adreces on enviar-ho personalment, podeu adreçar-vos a: Benjami Planes, CSEM, passatge Miquel Careres, 11, 08206 Sabadell. Tel. (93) 7262 918.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc. sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'apartat 15.071 de Barce-lona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana (JERC), i rebre els nostres butlletins, escriviu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Russinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el passat i el present dels dits països i estiguin interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escriviu-nos a: Baigorria 1337 .200 Rosario-Argentina.

Grup folclòric sense gaire previsions cerca sonadors i sona-

el Bloc Jaume I ja és a Internet. Si voleu intercanviar propostes d'acció i lluita, o informar d'activitats, etc., podeu connectar: ACPV @vlc.servicom-es

Vos recomanem boicotejar les ONG's espanyoles AGNUR Espanya, Médicos del Mundo i Unicef amb els bancs espanyols Central Hispano i Banco de Santander que els donen suport.

Subscripcions gratis a còmics en català per a nins de 6 a 10 anys. "El Llaüt de Xàbia" -Apartat 53-Xàbia 03730 Patrocinat pel Magnífic Ajuntament de Xàbia.

Cursos gratuïts de llengua andalusca. Podeu adreçar-vos a: LLENGUA (Ensenyans a Dittansia de la Yerwa Andalussa) P. Pedro Romana, 1-4-2-14007 Còrdova.

Si ques rebre el Puxa Asturias en to casa, y de baldre, sólo tienes que enviar la direcció a: Endecha Astur-Puxa. Cai Llangreu, 10, 2^a-Xixon 33206-Asturies.

La meva col·lecció té 20.000 adhesius polítics. Faig exposicions. Crec persones que hem facin arribar enganxines de l'Esquerra Revolucionària. Paniello-Apartat 139 - 22400 Monsó-Osca.

"El Full" és una publicació interna de l'Associació Roca i Ferreres. Si voleu rebre'l gratuïtament comuniquen-vos el vostre nom i adreça: Apartat de correus 9247, 08080 Barcelona.

Lluita, la revista de l'independentisme valencià és a Internet: <http://www.estelnet.com/lluïta>.

Si voleu afiliar-vos a sindicats nacionals catalans: C. S. C * 93 4541188.

Oferim de franc cursos bíblics i subscripcions a revistes cristianes en català: Ajuda Evangèlica dels Països Catalans. Apt. de Correus 1.022. 12995 Castelló. Tlf. (964) 207607.

Els Castellans de Mallorca, necessitem gent!! Si t'agrada passar-ho bé. Si vols tenir nous amics sans i saludables. Si t'agrada fer pinya amb un projecte nou: Fes-te Castellat!! Vine a veure'ns!! Assagem els dissabtes a l'Escola d'Adults son Canals. Carrer son Canals, 10. Telèfon 452414, Isidre.

Pintors, escultors, fotògrafs, etc., interessats en exposar les seves obres, així com gent interessada en comprar o simplement en visitar l'exposició del moment, podeu passar pel Cafè es Museu. Carrer Guillem Timoner, 10-Felanitx.

A tots els menorquins que lluiten per l'alliberament i reunificació nacional, si voleu rebre informació sobre el Partit per la Independència (PI) i de la seva branca juvenil. Joves independentistes dels Països Catalans. Escriviu a: Maür-Ruben Vinent. Carrer dels Freres, 49. Cat-07701 Maó. Menorca.

Animo a tots els independentistes de les Illes i de la resta dels Països Catalans que solen anar a les festes de Menorca per l'estiu a que ajudin, a més de beure pomada, a fomentar la consciència nacional. Porteu tots el mocador independentista al coll.

Grup folclòric sense gaire previsions cerca sonadors i sona-

Motos
Salom

Jeroni Pou, 9 • Tel. 468136
Tomàs Forteza, 24 • 462686

dores, cantaires i gent engrescada per seguir fent coses. Actuem alguna vegada, no guanyam gaire, però ens ho passam d'allò més bé. Ens reunim els dimecres a les 20'30 al Rafal Vell (Antiga escola). Som gent acollidora. Trucau al 971 505374

Els nacionalistes interessats per un sistema d'intercanvi cultural i turisme alternatiu per a nacions sense estat, podeu informar-vos a: Turisme Alternatiu: Bústia Postal 1.171 Castelló 12005. Es tracta d'un sistema de llarga trajectòria provada arreu del món, molt adaptable i econòmic.

Les persones interessades en les activitats de les Associacions i clubs UNESCO poden adreçar-se a la Federació Catalana de la Unesco: Mallorca, 207-08036 Barcelona. Tlf. 932534367.

Necessitam persones amb idees i ganas de tirar endavant la nostra llengua i la nostra cultura. Associació la Brúxola. Tlf. 93 4353323.

Coleccionau Fanzines? Voleu saber que fan els/les independentistes del Tarragonès? Subscriu-vos al Butlletí del Col·lectiu Independentista "El Timbal de Bruc". Per 600 peles el rebreu cada dos mesos durant un any. Bústia Postal, 7- 43893 Altafulla.

Si us interessen les llengües minoritzades de més a prop, adreçeu-vos a: **Llengües Vives**. Bústia Postal 5224/08008 Barcelona.

Si vol rebre l'*Euskaren Berripera* (en foraster) gratuïtament escriviu a: Hizkunta Politikarako. Wellingtono Dukea, 2 - 01020 Vitoria-Gasteiz (Araba).

Coleccionista d'adhesius compra, canvia, recolleix material d'esquerra revolucionària o independentista. Coleccionisme I.S.G. Bústia Postal, 135-48980 Santurzi-Biskaia.

Col·laboreu! Ajudeu-nos! Per un projecte de documentació d'indrets de les Illes i dels Països Catalans necessitem targetes postals (noves o utilitzades de "Escudo de Oro" Biblioteca Catalana de Krefeld - Box 1665 D-47716 Krefeld Alemanya. Tel. 07-49215126635.

Classes particulars. Totes les assignatures i tots els nivells. Petits grups. Professors/es titulats. Preus econòmics. Telf. 971467931. Ciutat de Mallorca

BORSA DEL
MOTOR

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui i en parlem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

Compara cotxe molt econòmic al contat. Tlf. 121123.

Venc Harley Davison Heritadge Softail Clàssic. Modelo 95 matrícula IB 1995 BY. Tlf. 971820717.

VENDES

Venc piano marca TLEYEL, un quart de coa, en bones condicions. Mig milió de pessetes. Tlf. 939 373 151.

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL

Nom.....DNI.....

Cognoms.....Tel. ....

ATENCIÓ

- Escriviu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a:
L'ESTEL. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

RECORDA
Quan hagi llegit aquest
periòdic, si no en fas la
col·lecció, regala'l a un amic,
veí o parent
EL PAÍS HO NECESSITA

Exigeix EL CATALÀ a les empreses!

La llengua catalana encara no és una llengua normal. Hem reclamar sovint a les administracions catalanes que la respectessin a les catalanes que la promoguessin, però encara és la pròpia societat catalana la que té la major responsabilitat en defensar la nostra llengua. La societat catalana som tots còctes. I a...

Ju dels àmbits on la nostra llengua encara no ha assolit la normalitat és el món de les empreses. I els/les consumidors/es hi tenim molt a dir. La legislació vigent ens permet exigir els nostres drets col·lectius en **defensa de la llengua** que ens caracteritza com a poble. De res no ens serveix la legislació si els/les consumidors/es no demanem el que ens pertoca. La darrera responsabilitat és nostra.

Per això, la **Plataforma per la Llengua** et demana que:

exigeixis el català com a consumidor a les empreses de distribució

demanis productes etiquetats en la nostra llengua **protestis** a les grans empreses productores que sistemàticament es neguen a etiquetar en català i discriminen així la llengua

demanis la retolació en català tant a nivell extern com intern, i responguis la publicitat gratuïta demanant que te la trametin en català

demanis els prospectes o instruccions en la teua llengua. El català no és una llengua inferior a cap altra, però per a fer valer els seus drets és necessari que reclamem la seva presència amb aquestes i altres iniciatives que vulgis portar a terme.

Si et vols comprometre com a consumidor/a en la defensa de la llengua pots col·laborar més intensament en les campanyes que desenvolupa la Plataforma tractant de complementar mai de substituir, la pressió social que hem d'exigir com a consumidors i consumidores

PLATAFORMA PER LA LLENGUA

Word
Adobe
Microsoft
Corel
Pagemaker
Illustrator
Quark

La demostració científica de l'existència de Déu Criptogrames per al futur

Els científics que han estudiat a bastament el Codi criptogràfic numèric de la Bíblia s'han negat a parlar dels criptogrames referits al nostre futur, només parlen d'allò ja esdevingut i, per tant, plenament confirmat.

Tanmateix el treball d'en Rips afirma que, de fet, la Bíblia és una mena d'enciclopèdia xifrada exhaustiva no sols de tot l'esdeveniment fins ara sinó també de l'esdevenidor que ens espera.

El judaisme i el cristianisme sempre han considerat la Bíblia com un recull de llibres profètics: els exègetes destaquen que una de les principals vessants de la Bíblia són les seves profecies. N'hi ha més de dues mil al llarg dels 66 llibres canònics (en lectura normal, no criptogràfica), la majoria ja complides. Queden per aconseguir, bàsicament, la majoria de les profecies del llibre de l'Apocalipsi o Revelació, relacionades amb alguns altres llibres com el de Daniel. Orson Welles, rodà a principis dels anys '80 un interessantíssim documental titulat *La fi del planeta Terra* que parla molt de les profecies apocalíptiques relacionades amb informes científics del Club de Roma i d'altres altes institucions mundials.

Segons l'Apocalipsi, en lectura normal, llegim sobre un atac final contra Jerusalem en una guerra general amb una mena d'explosions atòmiques: (La Bèstia) *obra grans prodigis, fins a fer ploure a la terra foc del*

cel en presència de tots els homes (13:13).

Així que alguns científics han interrogat també els ordinadors sobre aquest esdevenidor i, en la mateixa matriu que anunciava l'assassinat d'Isaac Rabín apareixen diversos esdeveniments associats, en part ja acompanyats, i les paraules: "tota la gent de guerra", "holocaust atòmic", i "Líbia". Ja n'alertaren en Rabín, el qual rebé personalment en Rips i en Drosdin. I tot just l'endemà d'aquesta reunió, el 27-1-96, el cap libi; M. el-Gadafi (qui per cert, és un berber enganxat al panarabisme, és a dir, un botifler) declarava: "Els àrabs, amenaçats per Israel, tenen dret a adquirir armament nuclear de qualsevol manera que els sia possible".

També hi trobarem un criptograma sobre l'actual primer ministre israelià: "primer ministre Netanyahu" - "elegit" - "Bibi" (és el nom popular de Netanyahu). Cal recordar que "Bibi" sortí elegit contra tot pronòstic de les enquestes preelectorals. I també: *segurament serà mort-la seva ànima li serà arrancada -assassinat*. Cals jueus, l'expressió "li serà arrancada l'ànima" vol dir mort abans dels 50 anys. Ara en té 46, ço vol dir que serà probablement assassinat abans del 2002.

Doron Witztum és, tanmateix, contrari a usar els criptogrames per a predir res.

Però sabem que hom hi ha llegit "holocaust atòmic" associat a la xifra "en 5766",

"gran terratrèmol", "Japó", "col·lapse econòmic" i "foc, terratrèmol colpeja el Japó". Segons la cronologia hebrea, l'any 5766 correspon al nostre 2005-2006, exactament des del 4-10-2005 al 22-9-2006.

Segons un conegut cabalista modern, però no científic ni reconegut pels equips que han estudiat el Codi bíblic, Roy A. Reinhold, qui ha tingut accés al Codi, la Tercera Guerra Mundial començarà l'1-2-2006. Abans, el 20-9-2002 quedarà signat un sonat tractat internacional. Segons aquest cabalista, el Judici final serà el 3-10-2009 i durarà, no sabem pas perquè, vuit dies. Es tracta, però d'un treball sense rigor científic i que la mateixa Bíblia desdium, car Fets 1:7, Jesucrist diu als apòstols: "No us pertoca pas a vosaltres de conèixer els temps o les saons, que el Pare ficà sota la seva única potestat" i sols dona pocs indicis, com ara a Mateu 24:14. "I serà predicat aquest evangeli (bones notícies) del reialme per a testimoni a totes les nacions; i llavors vindrà la fi".

Si voleu demanar un llibre sobre el tema per unes 400 ptes., o més informació sobre el Codi bíblic, podeu adreçar-vos a:

Sauel del Coso. Ap. 182 - Calp 03710 - Marina Alta.

O Keren Israel - Petit Molac - F- 56610 Arradon - Breizh Bretanya - Estat francès. Ω

Ricard Colom

Restaurant
Cas Carbone

Dimarts
tancat

Ctra. de Manacor, km 28 • Tel. 64 65 04 • 07230 Montuïri

RESTAURANTE
Casa Jacinto

c/ Barranc, 20 • Tel. 40 18 58 • Gènova

RESTAURANT S'HOSTALOT

Menú dies feiners: 650 ptes. Cuina Mallorquina
Porcella rostida • Escaldums • Carn Torrada

Camí Vell de Sineu, km 5 • Tel. 42 87 12
S'Hostalot

TENNIS
SON RIGO

Tennis
Futbol-sala
Hàndbol
Petanca
Cir. footing

Squash
Volei
Mini-golf
Tennis taula
Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Sometimes • Palma de Mallorca

CAN TITO RESTAURANT
PEIXOS I MARISCS FRESCS
CUINA MALLORQUINA

c/ Palmera, 6 • Tel. 27 10 16 • 07006 El Molinar (Palma)

OPEL GM
OPEL

SERVIAUTO
ARENAL S.A.

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

SERVEI OFICIAL

TORRANDELL
CA'S SIULET

Distribuidor:
DU PONT
ZENECA
Agro

PRODUCTES AGRÍCOLES I FITOSANITARIS
PINSOS I GÀBIES PER A ANIMALS
PLANTES D'INTERIOR, EXTERIOR
PLANTERS I ARBRES

Ctra. Muro, 21 - C/ Forn d'es Vidre, 2
07420 SA POBLA (Mallorca)

Tel./Fax: (971) 86 27 17

Todos ARAGON

ENVELATS BALCÓ - TERRAÇA - CAPOTES-
ENVELATS PLANS - COBERTORS PISCINA -
LONES - TREBALLS A MIDA

Aragó, 112 - baixos
Telèfon 27 01 00 07008 - Palma de Mallorca

Todos
FRAU

Carrer de
Manacor, 121-C

Tel. 27 85 18

07007 Palma de
Mallorca

Fa 40 anys que en Joan Ramis regenta la **Fusteria Primatera Artor** a la barriada del Poliesportiu de sa Pobla. Fabrica mobles nous i en restaura d'antics.

Fa 30 anys que el matrimoni Mascó va obrir la **Carnisseria can Tro** a sa Pobla.

Fa 4 anys que en Joan Cladera regenta el **Cafè can Matxet** a sa Pobla.

Fa 27 anys que en Llorenç Siquier regenta l'**Electrica Poblara** a sa Pobla. Fa instal·lacions elèctriques en general.

El prefecte i el professor

Això era un comissari polític del règim jacobí de París, de nom **Bernard Bonnet**, famós pel seu jacobinisme i anticatalanisme recalcitrant, que durant quatre anys actuà, amb diürnitad i traïdoria, a la prefectura de la ciutat catalana de Perpinyà. Un bon dia del mes de febrer de l'any en curs, l'home fou destinat a la prefectura d'una altra colònia interior força més conflictiva: Còrsega -vacant després que el darrer inquilí fos mort en un atemptat confús i encara no esclarit. Alguns dies després, concretament l'u de març, el diari en francès de Perpinyà, *L'Independent*, deixava passar una necrològica que deia el següent: *Tenim el goig d'anunciar a la comunitat catalana que en Bernard Bonnet, Intendent General, nos ha deixat per altres horitzons. Esperem que hi troparà [trobarà] el descans etern. En record guardarem la força de la nostra unió. L'aparició de l'esquela provocà tot d'una un considerable enrenou, així com també -no cal dir-ho, les ires de monsieur Bonnet.*

Arran del succés, les autoritats franceses detingueren, com a responsable de la "broma" **Pasqual Tirach**, professor de la Universitat de Perpinyà, sota l'acusació d'amenaques greus (més: el jutge decidí ingressar Tirach a la presó perquè la seva llibertat representava un "risc d'ordre públic". (!))

En el primer judici que li feren fou condemnat simbòlicament a pagar un franc, però posteriorment, el passat mes de juliol, la cort d'apel·lació va condemnar l'ensenyant nord-català a pagar una multa de 20.000 francs (unes 460.000 ptes.), tot posant, a més, en entredit, la seva reputació com a educador universitari.

Per tot això, s'ha creat a Perpinyà una associació de suport al professor Tirach, que ja disposa d'un e-mail (rpeix@aol.com.), que recolleix fons per afrontar aquesta sanció econòmica jacobina. A més a més, cal assenyalar que el comitè de suport a Pasqual Tirach intenta fer pressió al si de la universitat rossellonesa perquè el professor hi pugui continuar treballant amb la necessària normalitat.

Tanmateix, cal saber que una comissió universitària extraordinària, sota pressions polítiques nefandes, ha decidit no donar la titulació pertinent al mestre nord-català per el pròxim curs 98-99, la qual cosa, afegida a les declaracions sospitosament ambigües del rector de l'esmentada universitat, entrebanca grandament el futur universitari del nostre home. Entre els sectors nacionalistes nord-catalans no hi ha cap dubte que darrera l'actitud judicial francesa s'hi amaga la voluntat de convertir el cas Tirach en un càstig exemplar per a tot el catalanisme, talment com estan intentant fer a Mallorca amb el professor Josep Palou, els extremistes jacobins tenen, ací i allà, les mateixes dèries. Queda clar, doncs, que el jacobinisme autoritari de l'Ílle de France no vol bromes. Sembla que amb els corsos ja van prou servits. Ω

Andreu Salom i Mir

La nació Sámi (Lapona) (I)

TRANSFRONTIERS - BÚSTIA POSTAL 1.171 CASTELLÓ 12005

El nom Sámi de Lapònia és *Sápmi*. *Lapons* és Sámi. El terme *Lapó* té un sentit despectiu que no el fa gaire recomanable.

Sápmi es troba dividida entre 4 estats:

Noruega té uns 40.000-60.000 Sámi (i uns 4.200.000 noruecs).

Suècia té uns 20.000-25.000 Sámi (i ens 8.650.000 *suecs*, molts d'ells immigrants).

Finlàndia en té uns 8.000-12.000 (i uns 5 milions de finesos i fino-suecs).

A la península de Kola (Federació russa) n'hi ha uns 2.000-4.000 (i uns 1.140.000 russos, etc.

Consideren Sámi, oficialment, els qui parlen Sámi. Cal considerar que hi ha àrees i individus d'origen Sámi que s'han desnacionalitzat culturalment (com en tota nació sense estat propi) i que no són comptats com a tals.

En total hi ha uns 70.000 a 101.000 Sámi, ço ve a ser un 0'50% de la població de l'àrea fino-escandinava (més de 19 milions d'habitats).

La llengua Sámi: procedència

Pertany a la família Uralo-altica o fino-ugriana i directament en contacte amb el finès i el carelià. Aquesta família idiomàtica s'estén del Bàltic a la península de Tàimir, a Sibèria i inclou llengües com l'estonià i prou idiomes de la Federació Russa (com la de Mordvnia o el Marí, vora Moscou; el pèrmic, samoied, etc. Despenjat geogràficament es troba l'hongarès o magyar. La família Uràlica té dues branques, en llur origen el Proto-Samoied i el Proto-Fino-ugrià. Del primer provenen les llengües samoiedes de la Sibèria nord occidental, del segon l'hongarès, i les llengües ugrosiberianes, el Khanti i el Mamsi i el Proto-Fino-Pèrmic és anomenada Proto-Finès, parlat antigament ver Finlàndia i Carèlia i el Bàltic, vers 2.000 - 1.000 a de C. D'aquest Proto-Finès sorgí l'antic Sámi, al nord interior de Finlàndia i Carèlia.

El Sámi actual té prou mots manlevats de les 4 llengües dominants (noruec, suec, finès i rus), però mentre el finès té prou mots germànics antics, el Sámi en té pocs. Ço vol dir que han tingut, en temps antic, pocs contactes amb els pobles germà-

tics.

Durant el darrer mil·leni, el territori Sámi ha reulat front a escandinaus, finesos, carelians i russos. Han estat assimilats lingüísticament i s'han perdut varietats dialectals Sámi. A hores d'ara sols consten municipis on els Sámi són majoria (2 a Finmark, nord de Noruega i un al nord de Finlàndia). El futur de la nació Sámi és en greu perill.

Els dialectes Sámi

Hi ha 3 grups principals, pou diferenciats (entre ells s'entenen amb prou dificultats).

Grup Sud, uns 500 a Noruega i Suècia.

Sámi Urni, uns 10 a Noruega (extingit), i Suècia.

Sámi Pite, uns 10 a Noruega (extingit), i Suècia.

Sámi Nòrdic uns 30.000 a Noruega, Suècia i Finlàndia.

Sámi Inari 400 a Finlàndia

Sámi Skolt uns 500 a Noruega (extingit a Finlàndia i a Kola.

Sámi Akkala uns 8 a la Península de Kola.

Sámi Kilding uns 700 a Kola.

Sámi Ter uns 20 a Kola.

Tampoc no s'entenen gaire entre els Inari i els Skolt i entre Kilding i Ter.

La ciutat d'Inari, a Finlàndia, és un cas curiós on conviuen 3 dialectes (Anár, Nòrdic i Skolt) amb grans barreres de comprensió.

L'àrea de la llengua Sámi és ben extensa: 1.500 Km. Des del Sud de Trøndelag (Noruega) a l'est de la península de Kola (com d'Andalusia a Provença).

Els 6 dialectes més usats han desplegat formes literàries.

El Nòrdic és, amb molt, el principal dialecte, i parlat als 3 estats nòrdics.

Com en altres nacions sens Estat, el procés assimilista i colonitzador encara continua, si bé la situació legal actual és prou bona. El problema és la inèrcia colonial, per manca d'Estat propi, i la feblesa demogràfica. (continuarà). Ω

L'ESTEL

EL DIARI DELS MALLORQUINS

SUBSCRIVIU-VOS-HI !! • ANUNCIAU-VOS-HI !!

TEL.: 26 50 05

NIVELL D'ACTIVITAT CEREBRAL

JUGANT AMB VIDEOJOC

LLEGINT

Mantén el cervell en forma.

Llegeix

GOVERN BALEAR

Conselleria d'Educació, Cultura i Esports

Fa un any i mig que n'Antoni Rodríguez i el seu germà Guzman han obert el **Magatzem de Material de Construcció Rodríguez-Serra** a sa Pobra.

Fa 25 anys que en Joan Llabrés va obrir el **Taller Hidràuliques Llabrés** a sa Pobra. Els darrers tres anys s'han especialitzat en rec per aspersió per ordinador. Des de l'ordinador de ca seva, els hortolans poden mirar la gelada i posar el motor -elèctric o de gas-oil- en marxa, llavors pot canviar de sement en el mateix programa. També poden programar l'ordinador de manera que quan hi ha gelada el motor és posa en marxa automàticament. Això ha avançat l'anada amb el consegüent guany econòmic ja que la patata primerenca, als mercats nord europeus va tres vegades més cara que la tardana.

Fa 18 anys que en Biel Mir regenta la **Fusteria Mir** a sa Pobra. Va obrir aquesta fusteria son pare l'any 1939.

Fa 15 anys que n'Antoni Socies va obrir la **Fàbrica de figures de guix, plaques i muldures** a la barriada de Sa Fortalesa de sa Pobra.

La participació ciutadana: ¿Un acte cívic o religiós?

Les relacions entre l'equip de govern municipal del PP a l'Ajuntament de Palma i les més altes jerarquies de l'església catòlica diocesana, si més no aparentment, sembla que avancen ben fluïdes. Ho fan palès, entre d'altres assumptes, els nombrosos convenis de col·laboració que s'hi han establert i la gran quantitat d'acords que s'han anat prenent darrerament en aquest sentit.

Cosa que no deixaria de ser lloable, si hom arribava a constatar que això també servia per contribuir positivament a enfortir i consolidar les relacions municipals amb qualsevol altra casta d'entitat o associació ciutadana.

Però sembla que no és aquest el cas. Sinó més bé tot el contrari.

La participació ciutadana a la ciutat de Palma ha sofert un gran canvi, amb el govern del Partit Popular a l'Ajuntament. Amb l'entrada dins l'equip de govern d'un regidor del PP, com és el Sr. José Me Rodríguez, les coses han anat canviant ben molt, pel que fa a la concepció de la participació ciutadana des d'aquesta institució municipal.

Entre d'altres aspectes, s'ha anat passant des d'un cert foment d'una certa participació ciutadana, que havia mantingut un caràcter eminentment cívic abans de l'any 91, a una proliferació de convocatòries d'actes organitzats per l'Ajuntament, que tenen un caràcter eminentment religiós, sobretot des de l'any 95 ençà.

El més greu de tot això és que, amb aquestes activitats programades des de l'Ajuntament, el regidor del PP esmentat ha pretès justificar-ho institucionalment davant dels mitjans de comunicació locals amb unes al·lusions tan desencertades que esdeven purament religioses i políticament invalidables.

Com a regidor del grup municipal del PSM-Nacionalistes de Mallorca a l'Ajuntament de Palma, no puc deixar de cridar l'atenció de la ciutadania sobre aquest fet, que consider molt negatiu per a una participació ciutadana més activa: s'hi està congriant una nefasta instrumentalització política de la consciència religiosa de la gent de la nostra ciutat. I això pot resultar nefast.

El fet que l'Ajuntament de Palma hagi destinat més de 8 milions de pessetes al programa de la Festa de la Mare de Déu de la Salut, i que això superi en escreix la quantitat total que ha concedit a les entitats ciutadanes per al manteniment de festes cíviques que s'havia aconseguit de recuperar, -com són ara Sa Rua, la Festa de l'Àngel o la Nit de Sant Joan-, duu a pensar que s'està en camí d'anar confonent a les totes civisme amb religiositat.

Amb tot el que això pot comportar d'ofegament de la crítica ciutadana més constructiva en l'aixecament d'una ciutat que viu amb l'esforç de tots. I amb el menyspreu i/o massa poc cas dels responsables polítics municipals envers les aportacions positives que, en un moment o un altre, els fa arribar la ciutadania, desitjosa de construir una ciutat més solidària i habitable:

Mentre l'equip de govern del PP a l'Ajuntament de Palma ha anat donant l'esquena a la participació ciutadana més activa, intentant arraconar entitats ciutadanes que havien recuperat aquestes festes oblidades, ha anat introduint i imposant des de dalt certs programes d'activitats que tenen molt més a veure amb la programació anual d'una església parroquial que no amb la d'una institució municipal com és ara l'Ajuntament de Palma.

Vet aquí una petita mostra d'allò més recent que s'ha anat introduint cada any per l'equip de govern del PP a l'Ajuntament de Palma: ha potenciat la festa de Sant Antoni amb la programació d'una missa afegida a les beneïdes; ha ampliat els actes religiosos de la festa de Sant Sebastià; ha introduït novetats als serveis religiosos funeraris, tant a Son Tril·lo com als Jardins de Repòs; ha implantat una altra missa per la festa de Sant Joan de Déu; ha promogut l'anomenat Mes de Maria; ha utilitzat temples parroquials per fer-hi actes de propaganda política; ha fet reviscolar la festa del Corpus amb lledànies i catifes de flors; ha donat impuls a la festa de la Verge dels Desemparats; ha introduït una altra missa per la festa de la Beata; ha promogut la Romeria de Sant Bernat, amb cant de vespres inclòs; ha programat la festa de la Mare de Déu de la Salut, amb ofrena floral i missa incloses; ha encarregat a l'església catòlica l'organització d'un acte religiós el Dia dels Difunts al cementiri municipal; ha fet decorar especialment els temples catòlics durant les festes de Nadal... etc. etc.

Amb tot això que s'està assenyalant, i d'altres que no s'hi esmenten, hom pot veure i comprovar que la política del PP a Cort, entre d'altres coses, està convertint l'Ajuntament de Palma en una espècie de promotor públic de la participació ciutadana en actes de caire estrictament religiós, catòlic per més senyes.

Sense pretendre menysvalorar cap d'aquestes activitats religioses, que sempre s'haurien de situar a l'àmbit privat de l'estrictament religiós, s'ha de reconèixer que tanta convocatòria i programació pública municipal d'actes religiosos, xoca de ple amb els nombrosos i a vegades insalvables entrebancs que

el mateix equip de govern aixeca davant la ciutadania interessada a aconseguir prendre part activa en les decisions municipals més importants.

Hem de criticar molt fortament que, mentre l'equip de govern del PP a l'Ajuntament de Palma, amb una mà convida a participar tothom en actes religiosos, amb l'altra mà està rebutjant frontalment que la ciutadania participi activament en la presa de decisions polítiques municipals.

Mentre l'equip de govern del PP elabora i organitza programes religiosos, deixa de fer programes polítics on la ciutadania pugui tenir més veu i vot en aquells assumptes que afecten directament la vida ciutadana (Parc de les Estacions, Pla Mirall, PGOU, Transports i Circulació, Aigua i clavegueram, Manteniment, etc...)

Que l'Ajuntament de Palma ens convidi a anar a missa, pot estar bé. O no. Però que ens impedeixi participar, amb veu i vot, als plans d'actuació municipal més significatius sempre s'haurà de veure com a negatiu per a l'increment d'una participació ciutadana més activa. Ω

Ciutat, 4 de setembre de 1998.

Cecili Buele i Ramis

Regidor del PSM-Nacionalistes de Mallorca a l'Ajuntament de Palma

Per un referèndum d'autodeterminació per a Euskadi i Catalunya

L'organització terrorista i estalinista ETA segueix segrestant i assassinant civils. Segons Amnistia Internacional, l'Estat espanyol segueix torturant (i fent altres malvestats). L'espiral ETA demana un referèndum d'autodeterminació per Euskal-herria, com el del Canadà per al Quebec.

A la jungla política post-franquista de Madrid no volen referèndums democràtics perquè estan avesats a retenir les colònies a sang i foc. Són, també, una altra casta de terroristes i immobilitistes.

Sacrifiquen llurs ciutadans que havien de protegir a l'ídol que anomenen Espanya: una religió pagana. Ω

J. Tallaferro

Visitau la pàgina de
L'ESTEL a Internet!
www.arrakis.es/~estel/

El símbol ~ s'aconsegueix pitjant la tecla ALT
i els números 126 del teclat numèric
(mantenint la tecla ALT pitjada durant el procés).

Us podeu subscriure per E-mail a
estel@arrakis.es
indicant les dades que figuren
a la butlleta de subscripció.

Les trobareu també a
www.arrakis.es/~estel/

1956 - 1996
40 ANYS DE TELEVISIÓ,
40 ANYS DE MANIPULACIÓ.

**"SI NO ANEU AMB
COMPTE, ELS MITJANS
DE COMUNICACIÓ, US
PORTARAN A ODIAR ALS
OPRIMITS, I A ESTIMAR
ALS OPRRESSORS".**

Malcolm X

CAFÉ-BAR JIMMY JAZZ
Carrer del Clos, 53
08700 IGUALADA (Anoia)
Tel. (93) 803 34 26

Carta als residents alemanys

PER JOSEP SERRA,
PRES. D'ESQUERRA REPUBLICANA-MALLORCA

Des de certs nuclis –tant d'indígenes mallorquins com de residents alemanys– s'han promociat campanyes prou agressives com per despertar l'interès per aprofundir en les causes i els condicionants del "conflicte".

Les xifres que es fan públiques indiquen que constituïu un col·lectiu d'entre 30.000 i 50.000 persones; unes dades molt poc precises, però justificables pel tipus d'assentament i per l'activitat professional o de lleure que duis a terme. Vosaltres representau, per tant, un mínim d'un 5% de la població amb dret a vot, i això suposa una novetat que de qualque manera condiciona el discurs polític segons les expectatives dels diferents partits.

En una illa turística i, per tant, marcada profundament per l'estratificació social característica de les àrees centrades gairebé exclusivament en el sector serveis, hi ha molt sovint l'hàbit de veure com durant uns mesos la gent ve i se'n va amb una fluidesa i una superficialitat francament ressenyables. La gent, al cap i a la fi, és el que menys compta: queden els doblers (i les deixalles).

Nosaltres hem vist molts d'anys com els alemanys arribàveu, feieu el que havíeu de fer segons el vostre "planning" i tornàveu cap al fred i boirós nord. Aquí quedàvem els

indígenes i els forasters atrets per la demanda de mà d'obra i per unes estratègies polítiques dels seus propis dirigents que massa sovint s'oculten: Espanya crea i expandeix pobresa perquè des dels segles XVI i XVII va aprendre a viure dels externs, primer amb l'espòli de les colònies més llunyanes –especialment les amèriques– i després amb el que els resta de l'antic imperi –especialment la nació catalana.

Així, nosaltres ja fa anys que ens hem habituat al sud, als residents espanyols que ocupaven un espai socioeconòmic residual, si no es tracta de les autoritats colonials més objectivament evidents. Representen –els espanyols– un col·lectiu que podreu identificar fàcilment perquè exerceixen com a tals i no xerren mai en mallorquí –o en català, com li vulgueu dir. Els espanyols que han estat respectuosos amb la nació d'acollida són els "Fremdarbeiter" que es comporten com a mallorquins i que són negativament conceptuals pels seus propis connacionals d'origen: en comptes de preuar els seus valors democràtics, se'ls conceptuala com a traïdors.

I després arribàveu vosaltres per instal·lar-vos, amb els vostres marcs, un poder adquisitiu molt elevat, una formació professional de primer

nivell i el desig de disposar de tots els avantatges que per a una bona qualitat de vida ofereix Mallorca. Hi ha hagut, a partir d'aquí, tota una sèrie de malentesos que convendria aclarir:

Des de posicions del nacionalisme independentista –us recordam que la nació catalana és una colònia de la nació espanyola– la llengua és un factor de cohesió primordial, per la qual cosa seria desitjable que féssiu un esforç d'integració en aquest sentit que nosaltres sabrem reconèixer i que a vosaltres us serà degudament compensat –; això, als espanyols els costa més d'entendre i molt més de practicar si no volen ésser considerats traïdors a la seva pàtria.

No us heu de deixar enganyar per la suposada docilitat dels mallorquins, ja que el nostre poble pot ésser aparentment pacífic, però no té un pèl d'ase. Si hem resistit prop de tres-cents anys d'opressió colonial, amb tot el que això suposa, ja podeu suposar que no som ni tan acollidors ni tan beneïts com els nostres enemics ens volen fer passar.

Els que residiu aquí des de fa uns anys, ja haureu detectat que això no és precisament un Land alemany. Aquí hi ha poc poder de gestió i de decisió política, molts d'imposts i escassos serveis públics compen-

satoris. La major part de les exaccions fiscals que abonareu no les percebreu en el dia a dia, ja que són el principal recurs que justifica la dominació colonial espanyola a la vegada que permet el manteniment de la seva estructura: la solidaritat amb les denominades comunitats autònomes més pobres és un engany descarat, donat que els "donatius" es fan a fons perdut, tal com mostren les dades que indiquen que a pesar de la sagnia fiscal que patim es manté la distància econòmica amb les zones més especialment beneficiades.

La simplificació del llistat de greuges no anul·la el poder explicatiu dels punts exposats. Si el vostre comportament com a europeus és respectuós amb la nostra nació, si apreneu la llengua catalana pròpia de Mallorca i us adaptau al nostre model econòmic caracteritzat per la petita i mitjana empresa competitiva i emprenedora no hi ha el més mínim dubte que ens entendrem i que el vostre suport esdevindrà molt valuós en la nostra lluita cap a la consecució de la sobirania nacional. Si recordeu els primers conflictes de la caiguda de l'Europa de l'Est, no haureu oblidat Txèquia, ni Eslovènia, ni Croàcia, ni Lituània, ni... No, no ho haureu oblidat perquè Alemanya fou un dels seus principals valedors en el si de la Unió Europea, a la contra de França o d'Espanya que des d'un principi han jugat la carta de la Sèrbia que ara satisfà les seves ànsies de domini amb els kosovars.

Siau benvinguts a Mallorca. Ω

Per un independentisme pràctic

Sembla que el sentit pràctic –el pragmatisme– constitueix de totes totes una gran virtut política. No entrarem en consideracions filosòfiques i, per tant, no ho discutirem. Suposem (pens que amb tota la raó del món) que això és veritat i passem, per tant, a considerar en què hauria de basar-se un independentisme català no eixelebrat, homologable internacionalment, i, sobretot, que es trobi en condicions d'assolir els objectius que es planteja: la reunificació i la independència del conjunt de la Nació Catalana –se'n digui Catalunya, en singular, o Països Catalans, en plural–, de Salses a Guardamar i de Fraga a l'Alguer.

En primer lloc, un independentisme pràctic ha de tenir en compte la possibilitat d'aliances puntuals amb forces no independentistes, sempre que aquesta aliança suposi ampliar aspectes com els següents: cotes d'autogovern, assentament del procés de normalització lingüística, foment de la pròpia cultura, arrelament al país de les institucions pròpies o col·laboració entre els diferents subgovernos i altres espècies ins-

titucionals del conjunt dels Països Catalans. El fet de tancar-se en banda, podria aïllar el moviment independentista del conjunt de la societat, cosa que suposaria una manca d'intel·ligència i una pèrdua de temps notables. I, potser, l'abocament encara més de la nostra societat nacional a la seua possible dissolució dins els estats espanyol i francès.

En segon lloc, un independentisme pràctic (o pragmàtic) ha de tenir en compte la qüestió econòmica, que resulta fonamental per a la majoria dels ciutadans de la nostra nació (i d'arreu del món, que en això, per molt que ho diguin uns certs mitjans i un cert sentit comú, tampoc no som diferents de la resta). Sense capacitat de decidir per nosaltres mateixos, des d'un punt de vista econòmic, no existeix cap possibilitat d'arribar a assolir una societat autòcentrada i sobirana. Per tant, la lluita per aconseguir concerts econòmics per a Catalunya, el País Valencià i les illes Balears i Pitiüses constitueix un element fonamental de dinamització. S'hi ha d'incidir d'una manera declarada: arribar a aconseguir un cert grau de

sobirania econòmica serà paral·lel al fet d'anar construint la sobirania política. Aquesta segona sense la primera es trobaria completament buida de contingut.

En tercer lloc, un independentisme pràctic ha de partir del fet de veure's (col·lectivament) a si mateix des d'una perspectiva de normalitat. Per exemple, quan Jordi Fernández Díaz va declarar, fa un parell de setmanes, que a ell, com a ciutadà, ningú no podia imposar-li la llengua catalana, no hi va haver cap polític d'unes característiques semblants a les del tal Fernández, però d'idees catalanistes, que afirmàs: "a mi, com a ciutadà, ningú no em pot imposar l'espanyol".

I, en quart lloc i, en certa manera, englobant tots els altres aspectes, un independentisme pràctic ha de saber ocupar els espais de la normalitat, des de la pròpia consideració de normalitat col·lectiva. Ser independent, dins l'Europa actual, no constitueix una anormalitat. Ho són la majoria dels països del continent. Ho són francesos i espanyols, anglesos i alemanys, italians i portue-

sos, danesos i suecs, hongaresos i letons, lituans i romanesos... La majoria, només a principi del segle XX, no ho eren, i veien col·lectivament la independència com una cosa tan rara com és vista actualment per la majoria de ciutadans dels Països Catalans. Però avui dia, pocs hongaresos es veuen a si mateixos com a alemanys, pocs polonesos tendeixen a considerar-se russos i fins i tot l'espanyolitat de Portugal és, a hores d'ara, considerablement discutible.

Només des d'un pensament normal es pot construir la normalitat; només des d'una autoconsideració de societat normal es pot fer un país normal; només usant normalment la nostra llengua podem fer d'aquesta un instrument de comunicació normal.

Tot això es troba al pol oposat de les estridències. No sóc més "radical" pel fet de ser independentista que si, posem per cas, estigués afiliat al PSOE o al PP. No desentona més una Catalunya independent que una Catalunya fraccionada entre Espanya, França, Andorra i Itàlia. Ans al contrari: construir la independència és precisament una manera de construir la normalitat. Ω

Bernat Joan i Marí

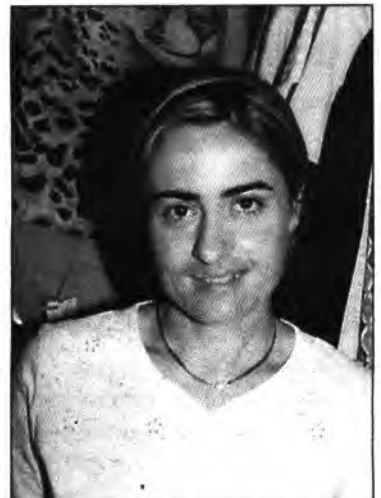
Fa 4 anys que en Pere Antoni Serra regenta el Taller Lucas a la barriada de sa Fortalesa de sa Pobla.

Fa 10 anys que en Jaume Galvez regenta la Fusteria Galvez a sa Pobla. La va obrir son pare fa una quarantena d'anys.

Fa 7 anys que n'Elisabet Ramis és la secretària de Martorell Fusteria a sa Pobla. És una fusteria primatera on se fabriquen mobles de cuina, mobles rústics i fusteria en general.

Fa mig any que n'Antònia Soler ha obert la botiga Molt Íntim a la Plaça Major de sa Pobla.

Barcelona és la capital dels Països Catalans

No crec ni en el separatisme ni en el nacionalisme, crec en el independentisme

Perdre el costum d'esmentar els Països Catalans és un defecte del paper del Principat en la transició

DE LA REVISTA LLUITA

Oriol Bohigas és arquitecte i col·laborador habitual de la premsa catalana, a més d'una de les veus més autoritzades, i polèmiques, que té Barcelona. LLUITA ha parlat amb ell sobre la capital de Catalunya i sobre el futur del país.

-Una entitat cívica de la part antiga denuncia des de fa uns anys que una gran part de la Barcelona medieval està canviant profundament: s'han enderrocat illes senceres de cases per construir el MACBA o remodelar el nou Liceu, i al mateix temps s'està destruint el teixit social dels barris afectats.

-Dir que Barcelona s'està degradant és una bajanada immensa, tòpica de gent que no sap ni coneix res i que només parla amb males intencions. Potser sí que hi ha un cert grau de degradació en els últims anys però, de les coses més importants que han passat a Barcelona, una ha estat la regeneració de la part antiga. El centre històric necessita precisament això, grans institucions metropolitanes, i la regeneració de l'habitatge, globalment, és una operació magnífica.

-Hi ha qui veu Barcelona com la capital catalana, una gran ciutat d'una nació sense Estat, però també hi ha d'altra gent que, fins i tot des de posicions nacionalistes, la veu com la segona capital espanyola. Què necessita aquesta ciutat per capitalitzar un projecte nacional?

-Evidentment, no hi ha cap dubte que és la capital, no només de Catalunya, sinó dels Països Catalans. Fins i tot també és una important capital mediterrània. Només li falta ser la capital d'un poder estatal que no tenim ara. Però també li falten moltes coses materials. Per exemple, jo crec que amb l'aeroport que tenim no podem ser capital de res. Jo crec que la Generalitat en aquests moments no té un projecte clar per a la capital de Catalunya perquè no resol aquests problemes. Aviat també veurem com el Govern de la Generalitat permet que el TGV no passi per dins de Barcelona, i aquestes coses són fonamentals, són problemes més importants que altres en què s'en-

testen tant, com per exemple el tema de la llengua.

-L'aeroport del Prat de Llobregat és el dissetè d'Europa en tràfic de passatgers i té prevista l'ampliació amb la construcció d'una tercera pista. El port de Barcelona és el primer de la Mediterrània en transport de vehicles, i el tercer en tràfic de contenidors. Per tant, la necessitat de créixer sembla evident. Però hi ha alternativa a l'actuació en el delta del Llobregat?

-L'aeroport ja no és dels més importants d'Europa. Les mercaderies que han d'arribar a Barcelona ara aterren en aeroports francesos i holandesos i arriben per carretera. Tenir un aeroport i un port important al costat de Barcelona és una de les bases per tenir una capitalitat còmoda i que funcioni. Jo crec que l'actuació al delta és l'única solució possible, bona i de futur. I aquestes idees d'ampliar els aeroports de Reus i Girona són una bestiesa immensa.

-Sembla que al Govern de la Generalitat no li interessa aquest eix quasi natural que uneix Perpinyà, Barcelona, València i Alacant.

-Sembla que la Generalitat farà passar el TGV pel Vallès i no per Barcelona, i això és un gran disbarat. I com el TGV servirà per anar a Madrid, tothom estarà més content si passa pel Vallès, perquè anirà més depressa des de Madrid a la frontera si no passa per Barcelona. Però actualment encara hi ha tres propostes sobre la taula: la de l'Ajuntament i la gent sensata és que el TGV passi per la Sagrera, l'estació de França, el port i l'aeroport; un altre projecte més ambiciós és que passi subterràniament per Barcelona; i, el menys ambiciós de tots és que passi per les comarques del Vallès, i això és un disbarat tan gros com dir que faran un cul de sac fins a la Sagrera i un altre fins a l'aeroport, dos trams que no es faran mai, i en cas de fer-se no funcionaran com haurien de funcionar. A Madrid estaran contents perquè guanyaran temps i perquè una vegada més van en contra de Barcelona.

-Ara, 10 anys després dels Jocs Olímpics, ja s'està organitzant el Fòrum de les Cultures per

al 2004. Estem davant d'una altra excusa per especular amb la construcció o el Fòrum 2004 és alguna cosa més?

-Si el Fòrum 2004 s'esdevé com els Jocs Olímpics, jo ja m'hi apunto. Però temo que potser no anirà tan bé. Si el Fòrum ha de servir per veure com ballen uns magribins o fer una sardana, doncs no m'interessa gens. Si es tracta de fer un gran congrés sobre matemàtica, sobre música, de diferents àmbits culturals, jo m'interessaria molt més. El programa hauria d'estar a cavall entre les dues coses, però a hores d'ara no s'aclareix exactament del que es tracta.

-A partir de setembre entrem en campanya electoral. En general, com veu el panorama polític Oriol Bohigas?

-Molt confós. Trobo que poques vegades es presenta un programa tan difícil de pronosticar com el d'ara. A l'Ajuntament, Clos té una previsió d'una certa majoria per mantenir l'alcaldia, tot i que sempre tindrà la incògnita de què faran els partits que el poden ajudar: IC, ERC i PI que patiran una davallada de vots. La Generalitat està igualment ballant. Pujol té una força política molt important, és una persona que se sap sortir molt bé, sap aprofitar les oportunitats. Maragall també té totes les qualitats que ja sabem, i a més, experimentades amb una alcaldia que va ser, al meu entendre, molt brillant. Però en canvi té un problema quan diu que vol fer una candidatura transversal. Com es fa això, amb uns partits que no estan disposats a posar-se a la llista del PSC i un PSC amb un aparell que no està disposat a acceptar gaires independents? I respecte a l'Estat, guanyarà Aznar, tenim Aznar per a uns quants anys més, perquè l'alternativa, el PSOE, funciona molt malament.

-Des d'una perspectiva nacional, hi ha alternativa a Jordi Pujol?

-Sí, Maragall. Malgrat que ni Maragall ni Pujol són independentistes, potser són nacionalistes, cadascú a la seva manera. Però el nacionalisme és una paraula que ha anat lligada a les reaccions més de dretes, més feixistes i més reaccionàries de la

història d'Europa. Perquè no és un problema de recrear utòpicament, ni sentimentalment, ni romànticament la història d'una nació. Es tracta d'aconseguir la independència suficient per a autodeterminar-se quines són les interdependències. No crec ni en el separatisme ni en el nacionalisme, crec en l'independentisme, que vol dir, la independència suficient perquè un col·lectiu com Catalunya pugui decidir no dependre d'un altre Estat, tenir pactes i convenis amb uns altres en els termes que es vulgui, perquè ser autònom em sembla una barbaritat històrica. Més aviat hem de ser europeus i poder fer coalicions amb altres nacions sense dependre obligatòriament de les decisions de l'Estat espanyol. I, aquesta idea, no la tenen ni Maragall ni Pujol que ja s'ha vist que el que vol és manar a Espanya. En canvi, els bascos en saben molt més d'això i estan avançant en el seu camí d'independència molt més depressa que Catalunya.

-Vostè s'ha queixat moltes vegades que l'independentisme a Catalunya cada vegada està més fragmentat. Hi ha alguna solució?

-Sí, això és evident, però també penso que l'independentisme hauria de ser fragmentat del tot. Tots els partits catalans haurien de ser independentistes i tenir la voluntat de prendre unes decisions polítiques autònomes respecte a qualsevol altre Estat o col·lectivitat.

-Darrerament, amb motiu de la llei del català o el decret d'humanitats s'ha intensificat una ofensiva de l'espanyolisme contra Catalunya i el català des del PP des de Madrid o el Foro Babel des del Principat. Perquè no hi ha una resposta igual de clara i contundent des del catalanisme?

-Tampoc no cal que exagerem la importància d'aquestes oposicions a Catalunya. A mi, les úniques oposicions que em preocupen són les del PP i el PSOE. El Foro Babel, pobrets, són quatre desgraciats, molt simpàtics però, res més. Més o menys sí que s'ha donat una resposta contundent a aquestes coses. Per part de la Generalitat poc, com sempre. Però sí que hi ha hagut una res-

posta per part d'escriptors, intel·lectuals... Potser sí que ha faltat una acció popular en defensa de Catalunya, però aquest país ja sabem com és, un país passat per aigua. Estem sempre calladets amb allò del seny, som molt tranquils.

-Salvant les diferències de tot tipus, al País Valencià, les Illes Balears i la Catalunya Nord, hi ha una massa important de gent que s'està mobilitzant per qüestions nacionals, com ara la unitat de la llengua i el territori. Per què això no passa ara al Principat?

-Al Principat hi ha més gent mobilitzada, només cal que mirem les votacions i els resultats electorals. Segurament, a València o Palma estan més desprotegits i necessiten mobilitzar-se més. Però la millor manera de defensar el catalanisme és elegint un govern que s'ho cregui més o menys. Allà, en canvi, hi ha uns governs de merda. Amb tot, al País Valencià em pensava que ja estava tot perdut, però ara sembla que pot haver-hi coses que funcionen.

L'anul·lació del concepte dels Països Catalans va ser una idea exigida per Tarradellas en persona, i va ser un greu error. Perdre el costum d'esmentar els Països Catalans és un defecte del paper del Principat en la transició, i ara veig difícil que València, Palma o Perpinyà s'integrin en una visió global dels Països Catalans.

-Com veu la Catalunya de demà?

-Sóc bastant pessimista perquè crec que els problemes estructurals seriosos no s'estan resolent, ni tan sols s'estan enfocant. Parlàvem de l'aeroport, el port, el TGV, però també podríem parlar del camp de la recerca i de la investigació, o de l'urbanisme, que està passant un moment molt baix després d'haver passat uns anys eufòrics en què Barcelona s'ha fet famosa a tot el món amb una bona política urbanística. Trobo que ha desaparegut una idea política general de la ciutat. Però el problema general de Catalunya és que les coses importants no es resolten. I, en general, cap partit no enfoca aquestes coses. Ω

Francesc Vila

Barcelona, capital de què?

Capital d'una nació que es vol lliure i completa? Segona ciutat d'Espanya? Capital d'una autonomia amb un fet diferencial lingüístic? Quin és el projecte que ha d'assumir Barcelona? LLUITA us convida a parlar-ne.

Aparentment, a Barcelona no passa res, més enllà d'un embús a les rondes, el sidral del Teatre Nacional o les pífies d'un alcalde de somriure de plàstic amb poca traça per a parlar en públic. Sembla que res no es mou amb massa soroll, a l'antiga Rosa de Foc, avui. I, tanmateix, això no significa pas que la ciutat resti immòbil.

És clar que la irrupció de les porres de la Guàrdia Urbana a les festes de la Prosperitat, les constants protestes veïnals que viuen els barris (contra projectes urbanístics perpetrats en contra del criteri del veïnat, reclamant millores que no s'han efectuat, etc), les mobilitzacions d'estudiants o d'okupes (a l'antic cinema Princesa van esborrar els murals de seguida, tots els colors amagats sota una capa de gris per preparar el terreny a les oficines que hi volen edificar; és trist, passar-hi a prop, ara... i clarificador), tots

els conflictes més o menys soterrats d'aquesta immensa ciutat, treuen el nas de tant en tant i li esperruquen el pentinat de disseny. Però sembla que apareguin esporàdicament, aïllats, que un barri amb prou feines trenqui la falsa calma del del costat, que no un problema no esquitxi l'altre.

Val a dir que la desvertebració que pateix Barcelona ni és casual ni és innocent. Qüestions estructurals a banda, cap dels projectes que s'apliquen i/o ens volen vendre per a la nostra ciutat no contempla l'existència d'una xarxa social viva, activa i vertebrada (ans al contrari, fan tot el possible perquè, més enllà de les aparences, no sigui una entitat real), de la mateixa manera que no n'hi ha cap que coincideixi (ans al contrari, novament) amb la necessitat que té Barcelona de vertebrar-se també amb la resta del país.

Els uns, des de CiU, la volen fer ciutat de províncies (de província única, com a màxim), capital (amb perdó) d'una regió (gràcies) al nord-est peninsular, mirant-se amb ulls de tita els horaris del pont aeri per si allà la Meseta els sobra algu-

na engruna de poder (si en fa d'anys que ens fan estavellar contra la mateixa obtusa paret!). Els altres, des del Psc -transversal (?) o no-, bo i mantenint els guetos que els poden proporcionar un parell o tres de vots més, que en la cursa electoral tot s'hi val, la volen ciutat sense país, capital de res (de l'àrea metropolitana, com a màxim), buscant en la postmodernitat la identitat perduda, Babel que no s'entén ni a ella mateixa. I tots són còmplices de la desnacionalització de Barcelona, de la descapitalització de Catalunya. Si fa cent anys Barcelona, exercint de capital, va irradiar catalanisme, en va ser altaveu i exemple (el crit de «Visca Catalunya!» seguia amb naturalitat i lògica el d'«A baix les quintes!», acompanyava obrers i menestrals en les seves revoltes), ara volen que esdevingui tot el contrari.

Si el segle XIX, per mirar de frenar el moviment obrer «impregnado de separatismo» que recorria Barcelona i els municipis fabrils del seu voltant (Gràcia, Sants, Sant Andreu, etc.), Espanya tirava pel dret, i bombardejava la nostra ciutat, avui la cosa va de somnífers.

I no ens equivoquem: no ens podem permetre el luxe de mirar-nos el problema des de València, Girona, Lleida o Alacant com si això fos una cosa dels camacús i ja s'ho faran. Si la ciutat de la bona estrella no vol acabar estrellada li interessa exercir de capital catalana, tenir la força que li dona el fet d'exercir com a tal i, alhora, la resta del país també ha de ser conscient del fet que, escapçant-lo (és a dir, traient-li el cap, el cap i casal), el volen destruir.

La recuperació de la capitalitat que ens neguen no vindrà pas dels qui ja han fet de la subsidiarietat respecte de l'Estat espanyol el modus operandi que els garanteix els seus interessos de classe, sinó, precisament, de les persones a les quals l'actual situació els nega la veu i el futur. Una Barcelona desperta, activa i catalana, connectada amb el país, abocada a la Mediterrània i, des d'ella, al món, només interessa als qui n'han de ser els protagonistes: les classes populars. Que són les úniques que faran de Barcelona la capital de Catalunya, de tot Catalunya.

Núria Cadenas
(revista LLUITA)

Sobre l'institut internacional d'Eivissa

Hem llegit recentment que existeix a Eivissa el projecte de fer-hi un institut europeu, d'abast internacional, que doni sortida, parcialment, al cosmopolitisme existent a la nostra illa, i que permeti d'accedir a uns estudis que puguin ser convalidats dins tot el conjunt de la Unió europea. S'afirma, efectivament, que a Eivissa hi ha una escola francesa, una escola anglesa i una escola alemanya. Els alumnes que assisteixen a aquests centres educatius, no poden continuar-hi durant la seua educació secundària i es veuen obligats a passar als instituts d'ensenyament mitjà existents a Eivissa. L'existència d'aquest Institut europeu permetria que els estudiants d'aquestes diverses escoles hi poguessin continuar els seus estudis, sense haver de passar als instituts depenents de la xarxa educativa que governa la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern balear (això que Giorgio Fanni, president de l'Associació de Residents Europeus,

incorrectament, en diu "instituts espanyols").

Com que a les escoles esmentades els estudiants reben classes d'espanyol, els nens i les nenes que hi han assistit, quan continuen el seu ensenyament secundari, no solen tenir problemes pel que fa al coneixement d'una de les dues llengües oficials de la nostra comunitat autònoma; però generalment presenten uns déficits molt considerables pel que fa al coneixement de la llengua catalana.

Si fóssim mal pensats, podríem suposar que la creació d'un institut europeu, a Eivissa, tendria, entre d'altres funcions, la de "preservar" els al.lots i les al.lotes que hi anassin de l'ensenyament en català, i, per tant, de l'exigència de conèixer en profunditat la llengua pròpia de les illes Balears i Pitiüses i de la resta dels Països Catalans. Ens han fet pensar malament, per exemple, les primeres declaracions que han aparegut a la premsa al voltant de la creació de l'esmentat institut. La

seua futura directora, per exemple, afirmava a Diario de Ibiza que l'institut funcionarà en quatre llengües: espanyol, anglès, francès i alemany. Després hi afegia que també es tindrà en compte el coneixement de la llengua catalana. Aquest plantejament, naturalment, és molt diferent a dir, ja de bell principi, que l'institut funcionarà en cinc llengües: català, espanyol, anglès, francès i alemany (que, en definitiva, fóra el plantejament correcte).

Com a consideració general, hauríem d'apuntar que moltes vegades es fa servir el terme "cosmopolitisme" d'una manera errònia, aproximadament com a sinònim de "desarrelament". L'escola, per funcionar d'una manera pedagògicament correcta, ha d'estar molt ben inserida en el seu entorn, ben arrelada al país. A partir d'aquest arrelament, tindrà sentit l'orientació cosmopolita, perfectament inserible en el context de la societat eivissenca actual.

Pretendre, emperò, relegar a una posició secundària la llen-

gua i la cultura pròpies d'Eivissa no constitueix un element de cosmopolitisme, sinó de colonialisme, que és ben diferent.

Dues consideracions finals: en primer lloc, que tots els instituts que hi ha a Eivissa, públics i privats concertats, depenents de la Conselleria d'Educació del Govern balear, són instituts europeus (perquè les illes Balears i Pitiüses, encara que a alguns no els ho sembli, formen part d'Europa). En segon lloc, que un institut que es pretengui inserit en la cultura general europea, ha de vetllar pels valors fonamentals del vell continent: per exemple, pel respecte a la pluralitat, per la promoció de les diverses identitats culturals i per la consideració d'igualtat de drets pel que fa a persones i comunitats lingüístiques.

Sense aquests principis, un centre escolar pot esdevenir perfectament una mena d'oficina colonial. Ω

Bernat Joan i Mari

Fa 15 dies que na Maria Antònia Bonnin ha obert la **Botiga de Moda Infantil i Jovenil Colorins** a sa Pobla.

Fa 17 anys que na Caterina Gost regenta el **Bar sa Picada** a sa Pobla. Té la col.lecció més grossa de gorres de Mallorca.

Fa 9 anys que en Tomeu Pons regenta al **Bar Mara** a sa Pobla. Són del Barça a fons i fan soparillos del seu equip tant si guanya com si perd.

Fa 20 anys que n'Elisabet Cladera va obrir l'**Autoservei can Rigo** a la barriada de s'Estació de sa Pobla.

Fa 10 anys que en Simó Aguiló regenta el **Taller AIBSA** a sa Pobla. És el Concessionari Oficial SEAT.

Fa 11 anys que en Pere Crespí regenta el **Taller Vidres i Alumini** a sa Pobla.

En Rafel Rotger de Sineu, pinta quadres des de fa 20 anys. Té el taller i la exposició a casa seva a Barcelona, una casa senyorial ubicada a la Plaça de Sineu, on hi ha centenars de quadres penjats a les parets i centenars de quadres enmagatzemats. Recomanam visitar aquesta exposició que està oberta els dimecres a Sineu.

El matrimoni Torelló-Puigserver de Sineu conserven l'antiga usança i traginen sacs amb na Castanya, la seva mula.

Son uns quants dels residents de la **Residència Huialfàs** de sa Pobla, que gestiona el Consell Insular de Mallorca. Son 60 residents, el més vell de 92 anys, que estan ben atesos per un bon equip que en té cura.

Església catòlica i alliberament nacional: un debat actual

El Vaticà contra la causa catalana

Així Roma i Madrid s'han aliat, en el decurs de la història, per tal d'evitar l'emergència d'una Església catalana reconeguda internacionalment com a tal i defensora dels interessos populars.

Consulneu:

Església i país, una causa perduda?

Climent Forner, director del Full Diocesà de Tarragona, Vic i Solsona

La definitiva separació del bisbat de Lleida dels territoris de la Franja de Ponent i l'adequació de la demarcació eclesial a la divisió administrativa espanyola provincial ha tornat a posar en primer pla un vell debat: a favor de qui juga l'Església catòlica? LLUITA ha demanat la seva opinió a dues persones qualificades.

La recent divisió del bisbat de Lleida per tal d'equiparar la seva jurisdicció als límits provincials espanyols ha mostrat, un cop més, la insensibilitat del Vaticà envers el fet català.

L'actitud de la màxima jerarquia eclesial revela, en el fons, una posició profundament contrària a qualsevol mena de reconeixement de la nostra realitat nacional i una supeditació absoluta als interessos de l'Església i l'Estat espanyols. Ni tan sols la repetida demanda

d'amplis sectors de fidels perquè el papa faci una brevíssima salutació en català en el seu missatge de Cap d'Any no ha estat mai atesa. I aquest alineament bel·ligerant contra la causa catalana ha esdevingut una veritable constant històrica.

Així ho remarcà ja l'historiador i escriptor Ferran Soldevila (1894-1971) quan, als anys trenta, es va plantejar les causes de la irreligiositat que detectava en la població catalana d'aquell temps en un seguit d'articles apareguts a La Publicitat, en els quals reclamà la llibertat religiosa.

Un altre intel·lectual de talla, el canonge Carles Cardó (1884-1958), en els seus llibres Les dues tradicions. Història espiritual de les Espanyes (versió francesa del 1946 i catalana del 1977) i El gran refús (1994),

va mostrar l'existència de dues tradicions enfrontades en el si de l'Església hispànica: la del minoritari catolicisme il·lustrat català i la del catolicisme espanyol dominant d'ençà del segle XVI, incardinat en el mateix nucli de poder i partidari d'una opció centralista i uniformitzadora.

En la posició dominant d'aquest darrer sector ha fet un paper clau tant el suport que ha tingut del mateix poder polític espanyol com el que li ha facilitat el Vaticà.

Així Roma i Madrid s'han aliat, en el decurs de la història, per tal d'evitar l'emergència d'una Església catalana reconeguda internacionalment com a tal i defensora dels interessos populars. Ω

Enric Pujol, editor

Separacions, avortaments i d'altres

Tinc davant un parell de mapes *autonòmics* sobre tres qüestions; Separacions amistoses/no amistoses taxa de precocitat sexual, i taxa d'afollaments (esvorts) entre adolescents.

Crec que els resultats són significatius: Hi ha una línia clara entre separacions amistoses majoritàries (Països Catalans, Aragó, Euskal-herria, Rioja i Madrid) i no amistoses, tota la resta (Sud, Castella, Galícia, Astúries, Canàries).

L'alta taxa d'embarassades adolescents són Sud (Andalusia, Extremadura, Múrcia, Canàries).

Quan a afollaments: la més alta al Principat, Aragó, Madrid i Astúries. La més baixa: Sud i Galícia.

Així veiem dibuixats distints blocs:

El Sud és violent però amb

alta maternitat jove.

Euskalherria amb la Rioja, és poc violent i poc sexual.

Principat, Aragó i Madrid són poc **violents** però amb alt índex d'avortament.

País València i Illes són poc violents i intermitjos quant a embarassos i avortaments adolescents.

Castella-Lleó i Cantàbria són **violents** i percentualment més tendents a l'avortament que als embarassos.

Galícia és **violenta** però poc avortiva.

Així tenim que el Sud és oposat a Euskalherria/Rioja, i Principat, Aragó i Madrid a Galícia, i Aragó sembla la zona moralment en major decadència. També que l'antiga Corona d'Aragó-Catalunya més que Euskalherria i Madrid representen la part més dialogant front a l'antiga Corona caste-

llana, sempre més intransigent violenta i *por cojonos*, com és sabut. Se'n deslliuren sols una Rioja molt pròxima econòmicament a Euskal-herria i Saragossa, i la metròpoli castellana més industrial (Madrid).

Altrament, el Sud se'n menja demogràficament. O els catalans tenim més fills o tenim els dies comptants. L'afollament lliure i gratuït més que *progre* és un arma de l'espanyolisme (de fet) que els catalanistes esquerrans s'han empassat amb escassíssim sentit nacional. I així ens va.

Amb els nostres encantadors i violents veïns a ca nostra i nosaltres encara jugant a quedar-nos en minoria!!

Ai, poble meu, poble meu, tan lluny de Déu i tan a prop d'Espanya. Ω

J. Tallaferro

No són manies... sinó malalties

Es veuen grasses i no importa si ho estan o no perquè quan una anorèxica o una bulímica diu que està grassa el que, en realitat, vol posar de manifest és que se sent malament, que no s'agrada. Una noia que s'ha menjat un munt de pastissos, pesa 70 kg i mesura 1,50m pot veure's grassa, però també se'n pot veure una noia que només ha menjat una poma, pesa 45 kg i mesura 1,70m.

Aquesta insatisfacció física aboca cada dia més noies (i darrerament també nois) a adoptar comportaments auto-destructius que consisteixen a castigar-se o desfogar-se a través del menjar, és a dir, a l'anorèxia, la bulímia o totes dues alhora (als Estats Units la combinació de les dues malalties es va definir ja fa algun temps com a bulimarèxia). Però, vegem més en detall en què consisteixen aquestes malalties que provenen de desequilibris emocionals. El Diccionari de la llengua catalana defineix l'anorèxia com la manca de ganes de menjar. Però, tot plegat és una mica més complicat, perquè una persona que pateix anorèxia nerviosa té gana. El que passa és que rebutja el menjar a causa d'una por irracional a engreixar-se. L'anorèxia nerviosa es caracteritza, per tant, per una privació voluntària de menjar, tot sovint acompanyada d'exercici físic excessiu, que fa que es perdi pes de manera alarmant. Però, fins i tot, quan ha perdut molts quilos, l'anorèxica es continua veient grassa i pot arribar a vomitar les petites quantitats que es veu obligada a menjar en algunes circumstàncies o a abusar de laxants i diürètics. Com més prima li diu la gent que està, més contenta se sent l'anorèxica amb el seu aspecte. Si no es tracta, aquesta malaltia, que afecta principalment adolescents generalment amb un rendiment escolar excepcional, pot ser molt perillosa ja que provoca desajustaments electrolítics, deshidratació, irregularitats cardíques, amenorrea (absència de menstruació), aparició de pèl a la cara o al cos, caiguda del cabell, desmaís, convulsions i, fins i tot, la mort.

Aquests són alguns dels símptomes indicatius de la

malaltia:

- Por irracional a engreixar-se que no millora amb la pèrdua de pes (més d'un 15% del pes normal).
- Imatge corporal distorsionada
- Pràctica excessiva d'esport
- Comportaments estranys a la taula com, per exemple, tallar el menjar en trossets molt petits o jugar amb el menjar que hi ha al plat.
- Dir mentides respecte del que (NO) s'ha menjat.
- Amagar la forma del cos amb robes amples
- Depressió

La bulímia nerviosa es caracteritza per farts de menjar (que poden arribar a ser de 20.000 Kcal.) en molt poc temps, després dels quals s'experimenta una gran sensació de culpabilitat i de vergonya. La persona bulímica s'adona que ha perdut el control i s'odia perquè sap que s'engreixarà. Per aquest motiu recorre aleshores a les purgues i es provoca el vòmit, abusa dels laxants i/o diürètics, fa exercici fins a caure rendida i es posa immediatament a dieta (molt severa). El pes de la bulímica sol ser normal (IMC: de 20 a 24), però pot variar més de 10 quilos a causa dels farts recurrents i les purgues.

Generalment, la persona bulímica amaga el seu comportament perquè pensa que és l'única que es comporta d'aquesta manera. Se sent atrapada, però, al contrari que l'anorèxica, acostuma a buscar ajuda. Els efectes físics de la bulímia no són menys greus que els de l'anorèxia, ans al contrari. Es produeix una pèrdua de potassi, desmaís, arítmies, taquicàrdies, restrenyiment crònic (a causa de l'abús de laxants), úlcers, desajustaments menstruals, càries, estries i cel·lulitis (a causa de les repetides fluctuacions de pes), i també la mort.

Aquests són alguns dels símptomes indicatius de la malaltia:

- Consumir grans quantitats de menjar hipercalòric (sobretot dolços) de cop i després vomitar, abusar dels laxants i passar-se dos o tres dies sense menjar gairebé res.
- Menjar d'amagat
- Fluctuacions de pes ràpi-

des

- Preocupació excessiva pel menjar, les dietes i la imatge corporal
- Dur roba ampla per amagar el greix (real o imaginari)
- Depressió

És possible sortir-se'n

Malgrat que totes dues malalties són difícils de tractar, amb l'ajut d'un bon terapeuta, de la família, de grups de suport, dels amics i d'associacions que donen informació i suport a familiars, la curació és possible sempre que la persona la desitgi. Als Estats Units, ara s'estan experimentant noves tècniques terapèutiques que, segons sembla, estan donant molt bons resultats. I és que l'últim que cal perdre, en aquestes circumstàncies, és l'esperança i la il·lusió de poder viure menjant normalment.

Esclaus del mirall

Les dones de Rubens han passat a la història i ja fa gairebé un segle que la primesa és sinònim de bellesa. El cos de mesures ideals és una fita --sovint inassolible-- que molt@s persegueixen de manera obsessiva.

Ningú s'acaba de posar d'acord. Als Estats Units, país on un 30% de la població pateix problemes de pes, aposten pels fàrmacs. El mes de març, els americans treuen al mercat un nou medicament miraculós anomenat Meridià i compost de sibutramina que, segons sembla, inhibeix la gana fent que la serotonina que produeix el cervell quan mengem romanqui més temps a l'organisme i la persona se senti associada. A Israel, en canvi, una nutricionista famosa assegura que el secret està en el mateix significat de la paraula dieta, un terme grec que significa forma de vida. A França, Michel Montignac, que es va donar a conèixer arran de la publicació *Cómo adelgazar en las comidas de negocios*, i s'ha consolidat com a expert en dietes amb *El método Montignac*, està convençut que la millor manera de perdre pes és menjar. Però la gent continua recorrent a règims molt restrictius, amfetamines o coses pitjors per aconseguir

eliminar els quilos antiestètics tot i que la manera de fer-ho pugui resultar perillosa per a la salut.

De totes les ximpleries que s'han arribat a difondre sobre els mètodes per aprimar-se, els consells del Sr. Montignac són, de lluny, els més reconfortants.

Aquest dietista ha trencat els esquemes de la dietètica tradicional en afirmar que les dietes que es basen en la reducció de l'aportament diari de calories al cos, les dietes hipocalòriques, no funcionen. Segons Montignac, que havia estat executiu de la multinacional farmacèutica Abbot, una persona no s'engreixa perquè menja massa (el 50% dels obesos mengen poc --de 800 a 1.500 Kcal) sinó perquè menja malament: "la dietètica tradicional ens ha enganyat fent-nos creure que només calia ingerir menys aliments per aprimar-se.

Però això no és cert. Només hi ha una solució per perdre aquests quilos que ens sobren i és menjar^o però de manera diferent". Així doncs la solució consisteix en un canvi d'hàbits: fer tres àpats al dia i evitar, almenys en una primera fase d'aprimament, els aliments com el sucre, les patates, l'arròs blanc i les farines refinades en general (pa blanc, pastes^o). Un altre costum que cal suprimir, segons l'autor, és el de menjar fruita a les postres perquè la fruita és un aliment que pertorba la digestió dels aliments amb els quals es barreja, ja que fermenta a l'estómac.

El mètode Montignac és una de les propostes més assenyalades i raonades pel que fa a fórmules per aprimar-se. Tot i això, l'autor oblida un factor força important pel que fa al fracàs de les dietes, el factor psicològic. Si en lloc de donar-nos tantes solucions per perdre els quilos antiestètics, ens donessin "uns quants consells per estimar-nos més a nosaltres mateixos", com molt bé va dir un cop el Dr. Joan Corbella, de segur que no hi hauria tantes persones amb problemes de sobrepès, d'entrada, ni hi hauria un índex tan alt de malalties com l'anorèxia o la bulímia!. Ω

Anna Solana

El pla Mirall i l'E.M.T.

Les obres del Pla Mirall que s'estan fent a Palma afecten, i de quina manera, el bon funcionament de l'Empresa Municipal de Transports Urbans de Palma.

Sembla mentida que no hi hagi cap casta de coordinació entre la regidoria encarregada de les obres, que és presidida pel regidor del PP Sr. José Mª Rodríguez, i l'empresa municipal de transports que presideix el Sr. Sebastià Barceló, també regidor del PP a Cort.

Les dificultats amb què topen les ciutadanes i els ciutadans que van a peu per la ciutat, pels indrets on s'estan fent obres del Pla Mirall, es veuen molt més agreujades encara per als conductors dels busos que, en massa ocasions, han de fer malabarismes per poder circular amb normalitat: síquies i tanques que dificulten la circulació, parades obstruïdes per les obres, maquinària pesada que s'interposa al seu pas, etc. etc.

El sùmmum de la insansatesa en la realització de les obres del Pla Mirall arriba a extrems que resulten increïbles. És el cas de les marquesines situades al llarg de les avingudes: com que s'han apujat moltíssim les voravies, llevant-hi els cantons de pedra viva que hi havia i substituint-los per peces de formigó, i no s'han tocat per a res les marquesines, ara resulta que els bancs d'espera dels usuaris del bus "han quedat a mig pam de terra". Impossible d'asseure-s'hi sense problemes! Estan massa baixos.

¿S'hauran de tornar a aixecar les rajoles que ja estan posades, a fi de poder canviar els bancs? ¿Romandran els bancs en la situació lamentable en què ara es troben? ¿Com s'explica que no s'hagi tengut present aquest circumstància?

Els regidors del grup municipal del PSM-Nacionalistes de Mallorca a l'Ajuntament de Palma, reclamen de la Presidència i la Direcció de l'EMT:

1.- Que, d'ara endavant, evitin i prevegin situacions com l'esmentada, fent aixecar més amunt els bancs de les marquesines, **ABANS QUE S'HI FACIN LES OBRES DEL PLA MIRALL.**

2.- Que siguin reparades immediatament aquelles marquesines que tenen els bancs massa baixos, a conseqüència de les obres del Pla Mirall que ja s'hi han realitzat.

3.- Que evitin una imatge tan feresta dels serveis públics municipals, a les marquesines on s'aturen els busos de l'EMT. Ω

- * Fa un any i mig que na Margarida Terrassa ha obert la botiga **Menaje sa Pobla** a davant de la futura estació del Tren.
- * La Família Torrandell que ha tingut la **Botiga cas Xiulet** tota la vida a dins sa Pobla, fa un any que l'ha traslladada a la carretera de Muro, davant la futura Estació del Tren que ja s'està construint. Són 600 m². De botiga amb hivernacle i venta de tot allò que ha de menester l'agricultor.
- * Fa 12 anys que en Josep Cladera regenta el **Taller ca n'I-tern** a sa Pobla. Son pare, n'Antoni Cladera el va obrir fa 35 anys.

El Mestre Vell.

CASA DE TORRELLA MALLORCA

Ens referim als signes de l'estany de l'Hort del Rei del Castell de l'Almudaina de Ciutat, que abans eren blancs i ara són negres, havent passat per totes les fases dels grisos decadents fins a esdevenir del color del caos...

A-DES DE LA LòGICA (Cignes blancs)

El 12 de setembre de 1276 morí el Rei en Jaume, el creador del nostre Regne de Mallorca. El seu desig no era de separar-lo de la comunitat catalano-aragonesa ni prop fer-s'hi. Solament volia, d'acord amb les constitucions dels seus estats confederats, que les illes i altres territoris continentals tinguessin un regent de la seva sang. En aquesta data de la mort del rei, en nostre regne no passà encara a les mans del seu futur rei, en Jaume II.

Entre quens i quenes, fou el 20 de gener de 1278 (de l'Encarnació) o de 1279 (de la Nativitat) quan, reunits els dos germans reials el Rei en Pere el Gran i l'infant en Jaume, signaren el pacte per mitjà del qual el mallorquí esdevenia rei i rebia en feu els estats de les Balears i Pitiüses, el del Rosselló, de la Cerdanya amb el Vallespir i Cotlliure, el senyoriu de Montpelher amb els seus castells, els vescomtats d'Omelàs i del Carladès i de Galvadan.

El Regne pròpiament de les Malloques, no tenia corts i havia d'anar a les catalanes. Les disputes posteriors entre els prínceps illencs i els catalans solament beneficiarien la França capètica que ambicionava fer-se amb els estats catalans de terra ferma i de la mar com ja havien

fet amb la major part de l'Occitània i part d'Itàlia. Fins i tot el mallorquí havia ajudat al francès en la campanya contra Catalunya obrint els seus estats continentals al pas del capètic.

B-DES BALUARD (Signes grisos)

El 13 de juliol de 1715, deu mesos i dies de l'entrada dels franco-castellanistes a Barcelona, la Ciutat de Mallorca, o Mallorca Ciutat o Mallorca mateix, es rendia al cavaller François Bidal, el cavaller d'Aspheld, el mateix que l'any 1707 havia cremat les ciutats de Xàtiva i Vila-real en nom del duc Felip Vè d'Anjou. En el número de L'ESTEL del 15 de desembre de 1996 hi vaig publicar la mesada, dia a dia, de la conquesta de Mallorca (13 de juny a 13 de juliol). Encara a la ciutat valenciana, pàtria dels Borja, Xàtiva, en el seu museu hi ha el retrat del capet (Felip d'Anjou) cap per avall... fins que un Borbó hi vagi a demanar perdó per la brutalitat del primer de la seva nissaga.

La diada de Mallorca més apropiada és el 31 de desembre, perquè en tal dia començà en realitat la nostra història actual que encara no ha acabat.

Brutalitat de conquestes? I els intents púnics, i els romans, i els àrabs? L'única conquesta sense morts fou la de 1715 feta pels

borbons davant un regne abandonat de tothom i de les potències que li havien promès defensar-lo tan si era atacat per les bones com si ho era per les males.

En d'Asfeld havia cremat Xàtiva i Vila-real. A Alcúdia prometé vides, hisendes, honres i llibertat per després de la guerra i encara que en Torrella, el qui negocià el lliurament davant la porta de Mallorca feu aixecar acta de la seva disconformitat en la forma, no hi havia en la ciutat forces per defensar-la i no es podien exposar a una altra cremadissa.

C-DARRERA LA FAÇANA (Cignes negres i ben negres)

No record on vaig llegir no fa molt, que la campana d'en Figuera de l'Ajuntament de Ciutat, la dugueren a la Casa de la Vila l'any 1849. És ben cert que per pujar-la a dalt varen haver de fer uns forats als pisos.

I el 12 de març del mateix any, amb motiu d'una reunió de grans propietaris per qüestions d'imposts, perquè no fes lleig, cobriren el forat del primer pis amb una estora i en Vicenç Gual Desmur i Vives de Canyamàs, vidu de na Concepció Doms de Torrella, hi va caure i de la caiguda morí. Tenia 57 anys. Ell havia adreçat l'economia de la casa, havia fet obres importants, per donar feina a la gent, en la

casa de Ciutat, les cases de Canet i les escalinates que unien el casal amb l'hort jardí. Havia construït una fàbrica de paper amb alguns molins de la sèquia de sa Vall. Havia dut de Gènova la carretela que passejà l'Emperadriu Sisí. Feu ordenar l'arxiu i el catalogà de manera convenient i prengué com a majordom en Gabriel Rosselló, fill de la dida que fou de la seva difunta esposa i pare del fundador de la Congregació dels Sagrats Cors.

En la persona del seu hereu, en Faust G. de Torrella, els vincles de la Casa Gual d'Esmur i dels Sunyer s'incorporen a la casa de Torrella com ja ho havien fet els Doms, els de Grau d'Axertel i Nunis de Sant Joan i els Gual Despuig de Canet. En Faust manà construir la façana del carrer de Sant Jaume que és l'única que en resta del casal. Vengué son Gallard a l'Arxiduc i viatjà arreu d'Europa i assistí a les noces del pretendent carlí Carles VII a Praga amb na Berta, quan els segles s'enduïa les restes de l'Imperi Castellanista: les Filipines, Puerto Rico i Cuba.

Quan una antiga carrossa de segles passats duïa les seves despulles a la capella del cementiri, que ell havia construït, presidint el dol els seus nebots, el de Campofranco i el d'Aiamans, semblava que tota l'època malaurada dels botiflers havia mort. Però solament ho semblava... Ω

Penúltima? carta personal

Declaració jurada davant el Jutge de Guàrdia de Castelló

Jo, Josep Casalta i Casesnoves,

Declaro:

Que venc a demanar **justícia**, encara que no hi hagi lleis per el meu cas. Però també existia la Llei de Talió, o la d'agafar-se la llei per pròpia mà. (Fer el que fan, pense que no és pecat).

Tenc l'intenció d'obrir el cap a un parell o tres d'individus de la *Seguridat Social* de la Comunitat valenciana si no em demanen públicament disculpes per haver-me humiliat, per haver-me

insultat, per haver-me vexat i per abús de poder... (és clar que el poder sempre té raó).

La història dels fets està publicada al *Levante de Castellón* amb data del 21-12-97. De moment se que es difícil de dur a terme el meu desig. Sols de pensar-ho s'hem fa n nus a la gola que no em deixa empassar-me el menjar i a penes alenar... M'imagina que serà una etapa que hauré de superar un dia a l'altre.

Feta aquesta declaració i, si vostre Senyoria, senyor Jutge és

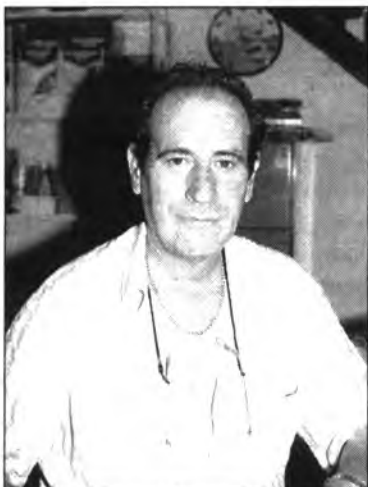
declara impotent per fer **justícia**, li demane que me tanqui a la presó de per vida, acusat de perill públic, de terrorista o de boig, perquè si la meua demanda no és satisfeta un dia o altre la barrabassada serà servida.

Sé que soc un **esclau** (però d'això ja comence a estar-ne fart). El que tenc ben clar és que no podran espanyolitzar-me, ni robotitzar-me, ni aconseguiran convertir-me en traïdor. A la seva disposició. Ω

J. Casalta

Els germans Cerdà i n'Antoni Gamundi obriren ara fa 18 anys la **Fusteria Persiana Mallorquina** a sa Pobla. Fabriquen persianes que venen als fusters de tot Mallorca.

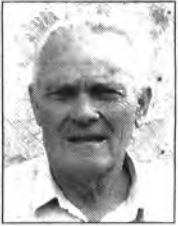

Fa 30 anys que en Vicenç Gomila regenta la **Comercial Agroquímica Balear** a sa Pobla.

Fa un any que en Julià Siquier regenta el **Music Bar es Jovent** a l'entrada d'Alcúdia a sa Pobla. És un bar de joves obert des de la 9 del matí a la una i mitja de la nit. Els cap de setmana no tanca fins a les 3 de la matinada.

A Jaume Font i Barceló, batle de sa Pobra i senador d'Espanya

GUILLEM CRESPI PONS (CREMAT)

Jaume: Segons he sentit dir per Ràdio Carrer, si és veritat no ho se, que quan vares llegir la meua darrera carta publicada pels diaris de Ciutat, titulada el Pla Mirall a sa Pobra, en pla de befa digueres: Ja torna a ser el mateix que escriu! D'aquesta manera no aconseguiràs convèncer a la gent, ans al contrari et guanyaràs molts d'enemics.

Que m'han entès Jaume? Tan de bo fossim molts que escriguéssim, i en veurè desordres,

injustícies, problemes... tinguéssim la valentia de denunciar-ho. D'aquesta manera ajudaríem a construir un poble i un món millor. Que hi has trobat Jaume a la meua exposició?

Vet aquí aquestes gloses:

Jaume Font i Barceló,
Si tots junts féssim civisme,
Amb arguments i escriure
Feríem poble i nació,
I construir un món millor
Sense fer fariseisme

Inculcant patriotisme
Tendriem més il·lusió.

I si tots feim més civisme,
La gent més s'educarà
També es conscienciarà,
I arribarem a *lograr*
Que hi hagi més ultraisme
Que tanta falta mos fa.

Jaume Font i Barceló,
Esper la teva contesta,
Que sigui ben feta aquesta
Tal volta em daràs lliçó. Ω

Auca de Josep Pla (1897-1981) Escriptor i periodista, del seu temps un gran cronista

- Enmig d'un gran guirigall Josep Pla i Casadevall.
- Amb la boina en el clatell naixerà a Palafrugell.
- A Girona, gran ciutat és on fa el batxillerat.
- En un llibre, sense esforç pots llegir-hi els seus records.
- Toca el cul a la lleona i a fer Dret va a Barcelona.
- Per millor combatre l'oci, l'Ateneu el pren per soci.
- Amb en Plana hi fa amistat, que entre llibres s'han trobat.
- En selectes revistetes fa les seves piruetes.
- Fa costat als noucentistes, perquè els troba classicistes.
- Però aviat, del gran Pentarca, en Josep Pla se'n desmarca.
- Troba que és poc natural, massa Xènius, genial.
- Molts articles amb encís, escriurà des de París.
- D'on és bon corresponsal i s'hi guanya el pa i la sal.
- Quan en torna, decidit, me l'envien a Madrid.
- I l'escullen diputat per la Mancomunitat.
- Escriu cròniques d'arreu a la "Publi", "El Sol", "La Veu".
- Pel que diu un dia a "El Dia" el processen. S'exilia.
- Eren temps de Dictadura que oprimia la cultura.
- Coses vistes, Relacions són agudes narracions.
- Del que observa amb gran destresa en la vida i la dispesa.
- Maridat amb l'Adi Enberg, a la foto es veu enterc.
- Cartes de Lluny, vent en popa!, són viatges per Europa.
- Pla no para, quin sarau! "L'Opinió", "La Veu", "La Nau".
- Escriu molt sobre Cambó. Aquest sí que és un senyor!
- El gran líder de la Lliga que começa de fer figa.
- La República ha esclatat Josep Pla no s'ha immutat.
- Amb to escèptic, divertit, ho podeu llegir a Madrid
- A Viatge a Catalunya un cop més la ploma empunya.
- I s'hi mostra pintoresc, sorneguer, mofaire, fresc.
- Quan Espanya explota en guerra altre cop per Europa erra.
- Quan pot, torna i a Llofriu anirà fent la viu-viu.
- Escrivint en castellà, quin remei! no pot triar.
- Val a dir que a poc a poc nostra llengua guanya un lloc.
- Tot sovint ell i l'Hermós mar endins se'n van els dos.
- La Selecta li publica llibres nous de mica en mica.
- A partir dels anys cinquanta ja traurà llibres a manta.
- Pa i raïm, El carrer estret, Els pagesos... quin esplet!
- Com llueixen els seus dots quan retrata els Homenots.
- En Fuster el seixanta - sis li prologa El quadern gris.
- És memòria? És dietari? És un còctel literari.
- On confessa el seu bon gust per Montaigne, Stendhal, Proust...
- I les dèries culturals que li curen tots els mals.
- Amb honor o sense un premi li deneguen, per bohemí?
- A Destino, vermellata, va sortint l'obra completa.
- On es pot molt bé observar amb estil, precís i clar,
- Que ha bastit un monument a la llengua i a la gent.
- Fins que un 23 d'abril, per Sant Jordi, perd el fil.
- Era un dia molt plujós. Ω

PASSATEMPS

MOTS ENCREUATS BLANCS Corder de la Bisbal

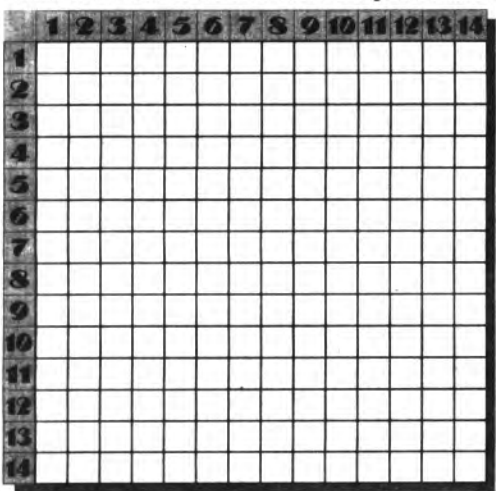
HORIZONTALS:

1.- Posar taps a les botelles. Cop d'ull. 2.- Capellà que fa les funcions de rector. Embrutaran parcialment. 3.- Element lingüístic compost d'un o més tonemes. Nom actual de la capital de Moçambic. Llarguissim període de temps. 4.- Contracció albanesa. Productes farmacèutics. Placa de França. 5.- Cadascuna de les plomes grosses que formen la cua dels ocells. Que no és la mateixa persona. 6.- El regne d'Ulisses. Dins del cor. Urani. Estat del sud-est d'Àsia. 7.- Grau centígrad. Tenen força per imposar la seva autoritat. Anyell. 8.- Persones que han contret matrimoni. Madrid automobilístic. Un llonguet. 9.- La nota més activa. Preposició. Fama, reputació. 10.- Bada i perd el cap. Sant que acaba amb tot. Sense cap artifici. 11.- Fill d'una persona blanca i una altra de negra. Ciutat de la Unió Índia. N'hi ha dues dins del llit. 12.- Prendrà possessió d'un lloc. Engendri de cap per avall. 13.- Parla una variant de l'aramaic occidental. El gall. 14.- Les tenim enmig de la cara. Província de la República Argentina. Joc de cartes per jugar en un amagatall infecte de fugitius de la justícia.

VERTICALS:

1.- Té relació amb la matèria d'un escrit. Tothom la reconeix quan surt al carrer. 2.- Escolà que serveix l'altar. Perdre validesa un aliment pel temps transcorregut. 3.- El petit guarda la confitura més bona. El company de viatge que et dona més informació i sense dir ni piu. Adob consistent en una mescla d'aigua i excrements d'animals. 4.- Connectat. Nena que pretén obrar com una persona gran. Menjada diària a hores fixes. 5.- Designada per a un càrrec. Ciutat del Japó a l'illa d'Hokkaido. 6.- Joan... erudit i poeta nascut a Ceret, molt arrelat a Catalunya. Anys viscuts. Carregat de duros. 7.- Amb una ema, navega. Pronuncien un discurs. Pic dels altiplans etiòpics. 8.- Cim del Pallars i de la Ribagorça. Comarca al sud del Ripollès. Sigla radiofònica. 9.- Part del dia entre l'alba i el migdia. Costum. Un quadre penjat a les

parets del museu marítim. 10.- Imatge de l'església ortodoxa. Posaren valors en circulació. 11.- Fa un sol diví. Pronom de tercera molt plural. Municipi de la Plana Baixa, antic marquesat. 12.- Intersecció de dos plans. Aturin el carro. Cent plaques cubanes. 13.- Fer un lliurament. Tota la roba que teniem per planxar ens l'han pispat. Targeta gràfica per a ordinadors PC compatibles. 14.- Tercera fase de la mitosi o de la meiosi. Comarca d'Europa central, entre els Alps i el llac de Constança.

SOLUCIONS

Venim del nord, venim del sud

Venim del nord, venim del sud, de terra endins, de mar enllà, i no creiem en les fronteres si darrera hi ha un company amb les seves mans esteses a un pervindre alliberat. I caminem per poder ser i volem ser per caminar.

Venim del nord, venim del sud, de terra endins, de mar enllà, i no ens mena cap bandera que no es digui llibertat, la llibertat de vida plena que és llibertat dels meus companys. I volem ser per caminar i caminar per poder ser.

Venim del nord, venim del sud, de terra endins, de mar enllà, i no sabem himnes triomfals ni marcar el pas del vencedor, que si la lluita és sagnant serà amb vergonya de la sang. I caminem per poder ser i volem ser per caminar.

Venim del nord, venim del sud, de terra endins, de mar enllà, seran inútils les cadenes d'un poder sempre esclavitzant, quan és la vida mateixa que ens obliga a cada pas. I caminem per poder ser i volem ser per caminar.

Lletra i música: Lluís Llach

Jove, que a bon temps has nat

PER CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR. Tlf. 971 66 53 36

Oh, joventut, tu has pujada,
Se pot dir a lo senyor,
Sent fill de treballador,
No has conegut sa suada.
Es cafè i s'ensaimada,
L'has tenguda es dematí,
Te mare la te serví,
De bona de matinada.
Cap dia se descuidava,
Sa teva bona mareta,
Es cafè i s'ensaimadeta,
A tu cap dia mancava.
Visquent a lo marajà
Passares els teus bons dies,
En aquells temps, no patires,
Sa saba no te faltà.
En els setze anys arribares,
Tot moment estudiant,
Sa bona vida passant,
D'aquest mode t'educares.
Molt lliure, tu te trobares,
Per gastar, i per menjar,
A casa vares trobar,
Allò que tu desitjares.
Sa moto per passejar,
Ton pare te compraria,
Te volgué dar alegria,
Que no et poguessis queixar.
En tu ell se confià,

Que series llumenera,
Persona de gran carrera,
Ell se va il·lusionà.
Ton pare mai va deixar,
Es perpal i és picó,
Era bon treballador,
D'escarades ell va anar.
Pel petit jornal guanyar,
S'hi dedicà en sa vida,
Una vida suprimida,
Només per poder menjar.
Ta mare, per entrecavar,
Se llogava als veinats,
Per refrescar els sembrats,
Que no poguessin penar.
Així podia guanyar,
Un jornal per subsistir
I a ca seva dur-hi
Per menjar un tros de pa.
Una vida suprimida,
Els teus pares varen fer
Per estalviar dobler
Aquest ritme se duria.
Se idea se tenia,
De una casa aixecar,
Un tros de terra comprar,
Així fam no passaria.
Els estudis acabares,
Això vares aconseguir,

Un títol vares tenir,
Amb lluites bastant sobrades.
En aquells moment pensaves,
Que tu estaries salvat,
A dins un ball t'has trobat,
Que pertot sents xiular bales.
Tot jove ha estudiat,
Se pot dir es mateix programa,
Perquè se imaginava,
Que daria resultat.
Però el nombre ha pujat,
A una tan grossa altura,
Ha vessada se mesura,
I es vi agre, ha tornat.
De mestres i advocats,
Ja en sobren a milions,
Són unes situacions,
Els estan desesperats.
S'havien imaginat,
Fer sa vida de senyor,
Qualcún fa d'agranador,
I encara per amistat.
El moment mos va arribant,
Se pot dir de cada dia,
Sa bona vida que hi havia,
Durant aquest temps passat.
Tot anirà canviant,
En un sentit negatiu,
Avui aquell que molt riu,
Demà anirà plorant.
Ho dic per experiència
Perquè ja tenc vuitanta anys,
Tots aquells joves tamany
Han perduda resistència,
I ha donat per conseqüència,
Que aquell que s'ha salvat,
Es el que dobler ha guardat,
Amb sa seva intel·ligència.
Qui no esperava el final,
De molta de joventut?
Que cap moment ha tingut,
Amor en el capital.
I s'ha gastat cada qual,
En modes i discoteques,
Els han perdut els respectes.
No atenen al majoral.
Sa passió en els doblers,
Ha fet perdre sa xaveta,
Tant a l'esquerra com dreta,
Es ritme és el mateix. Ω

ES GALL

Jaume Matas: Vida i Miracles -XIII-

Diu en Matas: "Com jo man,
tallaré els peus al ciment!".
Mal em surti un bony molt gran
o em tallin la cresta arran,
si en Jaume Matas no ment!

Al seu nas preneu-li mides,
que ben prest li creixerà;
com inflat perdonavides
predica, amollant mentides,
i el més boig sap perquè ho fa.

Se'n fot del nostre paisatge,
de la mar, de l'horitzó;
si amb mentida i falsa imatge
millora el seu avantatge,
seguirà fent formigó.

Mira com per Valdemossa,
per Llucmajor i Santanyí
als paisatges tiren cossa;
és així com ells fan bossa,
demà en faran com ahir.

Els altres té per banaules,
xerra molt i ben poc fa;
ens tracta com nins banaules,
per això amb quatre paraules
creu que ens accontentarà. Ω

S'Ignorant

Escandell

S'Ignorant va a son Bunyola
Terme de Banyalbufar
Per fals i traïdor, controla
Tot el mal que pot crear.

Duu vida desordenada,
D'ignorant, pot brevetjar,
Sa beguda, li agrada,
Recte no sol caminar.

Damunt una mula qualca,
Per aviat arribar,
En es bar que beu, hi aguanta,
Fins que tot li sol rodar.

Te es cap gros, aquest virolla,
Però poc bo, li va entrar,
Perquè tot seguit amolla,
Paraules d'agraviar.

Es de tanta innocentada
Que pensa serà important,
Quan s'obra estarà acabada,
Son Bunyola, canviada,
Per hotel gran i elegant.

Les seves feines senzilles,
Qui el coneix, ho pot pensar,
Donar menjar a ses gallines,
Aigua i també medicines,
Per els seus mals controlar. Ω

L'ESTEL

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....

Adreça.....

.....C.P.....

Població.....

C.I.F. .... Tel.....

M'interessa una subscripció

ANUAL 3.500 PTS

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....

Adreça.....

Núm. entitat.....Núm. sucursal.....

Compte núm.....

Firma

Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca

PROU d'IMPOSTOS!

ABUSIUS

- :- Prou de peatges a les autopistes!
- :- Prou a l'electricitat més cara d'Europa!
- :- Prou als telèfons més cars i dolents d'Europa.
- :- Prou a la vergonya de la RENFE!

PERQUÈ MADRID NO ES QUEDI AMB ELS NOSTRES DINERS

